LAUSUNTOJA JA SELVITYKSIÄ 2006:22

Yrityssaneerausta koskevan lainsäädännön tarkistaminen

OIKEUSMINISTERIÖN LAUSUNTOJA JA SELVITYKSIÄ 2006:22

Yrityssaneerausta koskevan lainsäädännön tarkistaminen

OIKEUSMINISTERIÖ
HELSINKI 2006

ISSN 1458-7149
ISBN 952-466-409-7
Oikeusministeriö
Helsinki

KUVAILULEHTI

O I K E U S M I N I S T E R I Ö

Julkaisun päivämäärä 26.9.2006

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Lainsäädäntöneuvos Liisa Lehtimäki	Julkaisun laji Lausuntotiivistelmä Toimeksiantaja Oikeusministeriö Toimielimen asettamispäivä 20.1.2005
Julkaisun nimi Yrityssaneerausta koskevan lainsäädännön tarkistaminen	
Julkaisun osat 1. Johdanto, 2. Lausunnonantajat, 3. Ehdotuksen pääasiallinen sisältö, 4. Yhteenveto lausunnoista, 5. Yleisiä arvioita, 6. Yksityiskohtaiset huomautukset, 7. Muita lausunnoissa esiintuotuja seikkoja	

Tiivistelmä

Oikeusministeriö asetti 20.1.2005 työryhmän arvioimaan yrityksen saneerauksesta annetun lain toimivuutta. Työryhmän asettaminen liittyi pääministeri Matti Vanhasen hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelmaan. Työryhmän mietintö valmistui 28.2.2006 (työryhmämietintö 2006:5). Oikeusministeriö pyysi mietinnöstä lausunnon 75 viranomaiselta ja järjestöltä. Lausuntoja saatiin 63.

Suuri osa lausunnonantajista pitää yrityssaneerauslainsäädäntöä varsin toimivana ja suhtautuvat ehdotettuihin muutoksiin pääosin myönteisesti. Yleisesti arvioidaan, että yritykset hakeutuvat saneeraukseen liian myöhään ja osa saneerauksista epäonnistuu sen vuoksi. Ehdotusta saneeraussuojasta, joka määrittäisi saneerausvelat, kannatetaan laajasti.

Velkojia edustavat lausunnonantajat kannattavat yleisesti lain muuttamista niin, että saneerauksen olisi oltava velkojalle konkurssia selvästi edullisempi vaihtoehto. Muun muassa Suomen Yrittäjät, Suomen Asianajajaliitto ja velkaantuneita edustavat lausunnonantajat sekä osa tuomioistuimista vastustaa ehdotusta. Sitä ei pidetä riittävän täsmällisenä, minkä vuoksi sen tulkinta tulee olemaan vaikeaa. Muutamat lausunnonantajat vaativat, että saneerauksen olisi tuotettava velkojille aina tietty vähimmäisjako-osuus.

Osa tuomioistuimista sekä useat velkojia ja elinkeinoelämää edustavat lausunnonantajat pitävät tarpeellisena muuttaa velkojien ryhmäjakoa ehdotetuin tavoin niin, että tavalliset velkojat muodostaisivat aina yhden ryhmän saneerausohjelmasta äänestettäessä.

Konkurssin ja yrityssaneerauksen suhteesta lausunnonantajat ovat erimielisiä. Osa katsoo, että nykytila tulisi säilyttää, jolloin velallinen voidaan asettaa konkurssiin, kun saneeraushakemus on hylätty. Osa katsoo, että konkurssiin asettamisen tulisi aina lykkääntyä siihen saakka, kunnes päätös saneeraushakemuksen hylkäämisestä on lainvoimainen. Useat lausunnonantajat kannattavat työryhmän ehdotusta siitä, että konkurssi voisi määrätyin edellytyksin estyä tuomioistuimen päätöksellä.

Ehdotusta siitä, että saneerausasiat olisi käsiteltävä tuomioistuimissa kiireellisinä, kannatetaan laajasti. Joidenkin lausunnonantajien mielestä lakiin tulisi ottaa tuomioistuinkäsittelyä koskevia ehdottomia määräaikoja. Suurin osa lausunnonantajista pitää perusteltuna vähentää saneerausasioita käsittelevien käräjäoikeuksien määrää.

Avainsanat: (asiasanat): yrityssaneeraus, konkurssi, maksukyvyttömyys, saneeraussuoja, saneerausvelka, selvittäjä, saneerausohjelma, konkurssivertailu, velkajärjestely

Muut tiedot:
OM 18/41/2004, OM037:00/2004

Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2006:22		ISSN 1458-7149	ISBN 952-466-409-7
Kokonaissivumäärä 74	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

J U S T I T I E M I N I S T E R I E T

Utgivningsdatum 26.9.2006

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Lagstiftningsråd Liisa Lehtimäki	Typ av publikation Sammandrag av utlåtanden Uppdragsgivare Justitieministeriet 20.1.2005

Publikation (även den finska titeln)
Översyn av lagstiftningen om företagssanering. Sammandrag av utlåtandena
(Yrityssaneerausta koskevan lainsäädännön tarkistaminen. Lausuntotiivistelmä)

Publikationens delar 1. Inledning, 2. Remissinstanser, 3. Förslags huvudsakliga innehåll, 4. Sammandrag av utlåtandena, 5. Allmänna bedömningar, 6. Detaljerade ståndpunkter, 7. Andra omständigheter som har fått uppmärksamhet i yttrandena

Referat

Justitieministeriet tillsatte 20.1.2005 en arbetsgrupp för att bedöma hur lagen om företagssanering fungerar. Tillsättandet av arbetsgruppen anknöt till statsminister Matti Vanhanens regerings politikprogram för företagsamhet. Arbetsgruppens betänkande blev färdigt 28.2.2006 (arbetsgruppsbetänkande 2006:5). Justitieministeriet anhöll om ett utlåtande av 75 myndigheter och organisationer. Av remissinstanserna gav 63 ett utlåtande.

En stor del av remissorganen ansåg att lagstiftningen om företagssanering fungerade skäligen väl och förhåller sig i huvudsak positivt till de föreslagna ändringarna. Allmänt taget bedöms att företagen alltför sent ansöker om företagssanering, och att en del av saneringarna av denna orsak misslyckas. Förslagen om saneringsskyddet, som skulle definiera saneringsskulderna, har ett brett understöd.

De som representerar borgenärerna understöder i allmänhet en ändring av lagen så att en sanering skall vara ett klart fördelaktigare alternativ än en konkurs för borgenärerna. Bl.a. Företagarna i Finland, Finlands Advokatförbund och de remissorgan som representerar de skuldsatta samt en del av domstolarna motsätter sig förslaget. Det anses inte tillräckligt exakt, varför tolkningen av det samma kommer att vara svår. En del remissorgan kräver att en sanering alltid skall generera borgenärerna en viss minimiutdelning.

En del av domstolarna samt ett flertal av de remissorgan som representerar borgenärerna och näringslivet anser det nödvändigt att dela in borgenärerna i grupper är nödvändig på det föreslagna sättet så att vanliga borgenärer alltid utgör en grupp vid omröstningen i fråga om saneringsprogrammet.

Vad gäller förhållandet mellan konkurs och företagssanering är remissorganen oeniga. En del anser att det nuvarande systemet skall bevaras då en gäldenär kan försättas i konkurs då en ansökan om sanering förkastats. En del anser att ett försättande i konkurs alltid skall skjutas upp till dess beslutet om förkastande av saneringsansökan vunnit laga kraft. Ett flertal remissorgan understöder arbetsgruppens förslag om att konkursen under vissa förutsättningar skall kunna skjutas upp genom ett beslut av domstolen.

Förslaget om att saneringsärenden skall behandlas i brådskande ordning vid domstolarna fick ett brett understöd. Vissa remissinstanser ansåg att i lagen bör tas in absoluta utsatta tider för domstolsbehandlingen. Den största delen av remissorganen anser det motiverat att reducera antalet tingsrätter som är behöriga att behandla saneringsärenden.

Nyckelord: företagssanering, konkurs, insolvens, saneringsskydd, saneringsskuld, utredare, saneringsprogram, konkursjämförelse, skuldreglering

Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-numren, andra referensnumren)
OM 18/41/2004, OM037:00/2004

Seriens namn och nummer Justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2006:22		ISSN 1458-7149	ISBN 952-466-409-7
Sidoantal 74	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Justitieministeriet		Förlag Justitieministeriet	

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO **2**

2 LAUSUNNONANTAJAT **2**

3 EHDOTUKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ **4**

4 YHTEENVETO LAUSUNNOISTA **5**

5 YLEISIÄ ARVIOITA **6**

6 YKSITYISKOHTAISET HUOMAUTUKSET **16**

6.1 Saneeraussuoja *16*
6.2 Konkurssivertailu *21*
6.3 Lisäsuoritukset *25*
6.4 Suhde konkurssiin ja muutoksenhaku *27*
6.5 Velkojien ryhmäjako *32*
6.6 Väliaikainen selvittäjä *34*
6.7 Muut yrityssaneerauslakia koskevat huomautukset *35*
Lain tarkoitus ja suhde muuhun lainsäädäntöön 35
Edellytykset 35
Esteet ja keskeyttämisperusteet 37
Velkojatoimikunta 39
Selvittäjän selontekovelvollisuus 40
Perintäkielto 40
Menettelyn aikana syntynyt velka 42
Takaisinsaanti velkojan vaatimuksesta 43
Epäselvien ja tuntemattomien sekä eräiden muiden saneerausvelkojen asema 44
Ohjelman muuttaminen 45
Tuntemattomien velkojien asema 45
Ohjelman raukeaminen 46
Toimivaltainen tuomioistuin 47
Käsittelyjärjestys 51
Hakemus 53
Välitoimenpiteet hakemuksen johdosta 54
Ohjelmaehdotuksen käsittely ja tiedoksianto sekä äänestysmenettely 55
Selvittäjän määrääminen 55
Selvittäjän palkkio ja kustannusten korvaaminen 56
Selvittäjän ja velkojatoimikunnan määräämättä jättäminen 57
Nopea saneerausohjelman vahvistaminen 57
6.8 Asetus yrityksen saneerauksesta *58*

7 MUITA LAUSUNNOISSA ESIINTUOTUJA SEIKKOJA **59**

7.1 Lain soveltamisala *59*
7.2 Vakuusvelka *60*
7.3 Poikkeukset maksukieltoon (ennakonpidätykset ja muut sivukulut) *60*
7.4 Likvidaatiosaneeraus *60*
7.5 Velkajärjestelykeinot *61*
7.6 Menettelysäännökset *61*
7.7 Loppuselonteko *62*
7.8 Velkajärjestelyn raukeaminen *62*
7.9 Selvittäjän sekä asiantuntijoiden palkkiot ja kustannusten korvaus *62*
7.10 Menettelyyn osallistumisen kustannukset *62*
7.11 Muita kannanottoja *62*
7.12 Yritys- ja kilpailuvaikutukset *63*

1 JOHDANTO

Oikeusministeriö asetti 20.1.2005 työryhmän arvioimaan, miltä osin yrityksen saneeraukseen liittyviä epäkohtia voidaan korjata koulutuksella ja menettelytapojen kehittämisellä tai konkurssiasiain neuvottelukunnan suosituksilla sekä miltä osin lainsäädännön tarkistaminen on tarpeen. Työryhmän oli erityisesti selvitettävä, miten saneeraushakemusten sisältöä ja yrityksen elinkelpoisuuden arviointia sekä muuta saneerausmenettelyn aloittamiseen liittyvää sääntelyä voitaisiin kehittää niin, että menettelyn valinta saneerauksen ja konkurssin välillä tapahtuisi mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti, miten yrityksen tervehdyttämistoimenpiteiden osuutta saneerausohjelmissa voitaisiin lisätä ja onko saneerausohjelmien sisällön osalta muita kehittämistarpeita, ja miten hakemusten käsittelyaikoja tuomioistuimessa voitaisiin lyhentää ja tuomioistuinmenettelyä muuten kehittää. Valmistelussa oli otettava huomioon Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliiton aloite, oikeusministeriössä pidetyssä yrityssaneerausta koskevassa keskustelutilaisuudessa esiin tulleet seikat sekä lain toimivuudesta ja epäkohdista saadut lausunnot. Työryhmän oli laadittava ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän tuli toimia yhteistyössä konkurssiasiain neuvottelukunnan kanssa.

Yrityssaneerauslainsäädännön toimivuuden arviointi liittyy osaltaan pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelman yrittäjyyden politiikkaohjelmaan.

Valmistelun yhteydessä työryhmä kuuli KHT-yhdistys ry:tä ja HTM-tilintarkastajat ry:tä sekä kilpailuvaikutusten osalta useita toimialajärjestöjä ja Kilpailuvirastoa.

Työryhmän mietintö valmistui 28.2.2006 (oikeusministeriön työryhmämietintö 2006:5). Mietintöön sisältyy kaksi eriävää mielipidettä.

2 LAUSUNNONANTAJAT

Oikeusministeriö pyysi mietinnöstä lausunnon 75 viranomaiselta ja yhteisöltä. Lausuntoja toimitettiin 63. Kaksi lausunnonantajaa toimitti yhteisen lausuntonsa ilman pyyntöä. Alla on luettelo lausunnonantajista (*:llä merkityt eivät antaneet lausuntoa).

Sisäasiainministeriö
Valtiovarainministeriö *
Opetusministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö*
Liikenne- ja viestintäministeriö*
Kauppa- ja teollisuusministeriö
Työministeriö

Turun hovioikeus
Vaasan hovioikeus
Itä-Suomen hovioikeus
Helsingin hovioikeus

Kouvolan hovioikeus
Rovaniemen hovioikeus

Ahvenanmaan käräjäoikeus
Espoon käräjäoikeus
Helsingin käräjäoikeus
Joensuun käräjäoikeus
Jyväskylän käräjäoikeus
Kajaanin käräjäoikeus *
Kotkan käräjäoikeus
Kuopion käräjäoikeus
Lahden käräjäoikeus
Lappeenrannan käräjäoikeus
Mikkelin käräjäoikeus
Oulun käräjäoikeus
Porin käräjäoikeus
Rovaniemen käräjäoikeus
Seinäjoen käräjäoikeus
Tampereen käräjäoikeus
Turun käräjäoikeus
Vaasan käräjäoikeus
Vantaan käräjäoikeus

Helsingin kihlakunnan ulosottovirasto

Keskusrikospoliisi
Kilpailuvirasto
Konkurssiasiamies
Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus (STTV)
Valtiokonttori
Verohallitus

Finnvera Oyj

Etelä-Suomen lääninhallitus

Suomen Kuntaliitto

Helsingin yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta*
Turun yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta
Joensuun yliopisto, oikeustieteiden laitos
Vaasan yliopisto*
Lapin yliopisto, oikeustieteiden tiedekunta*

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry*
Akava ry , Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry ja
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry (yhteinen lausunto)

Elinkeinoelämän Valtuuskunta ry*
HTM-tilintarkastajat ry – GRM-revisorer rf
Keskuskauppakamari
KHT-yhdistys – Föreningen CGR ry
Koneyrittäjien Liitto ry ja Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry (yhteinen lausunto)
Konkurssiasiain neuvottelukunta
Käräjäoikeustuomarit ry
Luottomiehet - Kreditmännen ry
Perheyritysten Liitto ry - Familjeföretagens Förbund rf*
Suomen Asiakastieto Oy*
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Kaupan Liitto
Suomen Lakimiesliitto
Suomen Pankkiyhdistys r.y.
Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y.
Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistys
Suomen Taloushallintoliitto ry
Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto
Suomen Yrittäjät ry
Svenska Lantsbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.
Työeläkevakuuttajat TELA
Velkaneuvonta ry
Yrittäjänaisten Keskusliitto ry*
Yrityssaneerausyhdistys

Lisäksi lausunnon antoi kauppa- ja teollisuusministeriön pyynnöstä Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen VATT:n tutkimusjohtaja Jaakko Kiander. Lausuntopyyntö liittyi kauppa- ja teollisuusministeriössä vireillä olevaan lainsäädännön yritysvaikutusten arviointia koskevaan hankkeeseen.

3 EHDOTUKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Työryhmän mietinnössä esitetään muutettavaksi yrityksen saneerauksesta annettua lakia (47/1993) niin, että yritysten ohjautuminen ja valikointi saneerausmenettelyyn tapahtuisi mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Menettelyyn hakeutuvalta yritykseltä vaadittaisiin nykyistä tarkempaa selvitystä keinoista, joilla yritystoiminta voidaan tervehdyttää. Muutoksilla pyritään muun muassa lyhentämään saneeraushakemusten käsittelyaikoja tuomioistuimissa. Hakemus, jota velkojat puoltavat, voitaisiin ehdotuksen mukaan hyväksyä ilman erityisiä selvityksiä.

Lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että väliaikaiset kiellot määrättäisiin yhdellä kerralla ja yleisinä, velallisen kaikkia saneerausvelkoja koskevina riippumatta siitä, kuka kieltoa on hakenut. Tällöin alkaisi saneeraussuojaksi kutsuttava menettelyn vaihe. Saneeraussuojan alkamisella olisi pääosin samat oikeusvaikutukset kuin menettelyn alkamisella. Saneeraussuojasta voitaisiin määrätä myös muun

kuin hakijavelkojan vaatimuksesta. Saneeraussuojan määräämisen jälkeen syntyvät velat eivät kuuluisi saneerausvelkoihin.

Ehdotuksen mukaan riittävää ei olisi, että saneeraus tuottaa velkojalle samanarvoisen jako-osuuden kuin konkurssi, vaan saneerausohjelman mukaan velallisen olisi yleensä suoritettava vakuudettomalle velkojalle selvästi konkurssissa kertyvää suurempi jako-osuus.

Velkojien ryhmäjakoa ehdotetaan muutettavaksi niin, että vakuudettomia velkojia ei voitaisi enää jakaa eri ryhmiin. Yksinkertaistetussa menettelyssä nopea saneerausohjelman vahvistaminen olisi mahdollinen nykyistä lievemmin edellytyksin. Lakia ehdotetaan tarkistettavaksi myös saneerausohjelman muuttamisen sekä lisäsuoritusten maksamisen osalta.

Saneerausmenettelyn ja konkurssin suhdetta koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi muun muassa niin, että muutoksenhakutuomioistuin voisi eräissä tapauksissa kieltää konkurssiin asettamisen silloin, kun velallinen on hakenut muutosta saneerausmenettelyn hylkäämistä koskevaan päätökseen.

Saneerausasioita käsittelevien tuomioistuinten lukumäärää ehdotetaan vähennettäväksi. Asiat olisi käsiteltävä tuomioistuimessa joutuisasti.

4 YHTEENVETO LAUSUNNOISTA

Useat lausunnonantajat pitävät yrityssaneerauslainsäädäntöä varsin toimivana ja suhtautuvat ehdotettuihin muutoksiin pääosin myönteisesti. Yleisesti arvioidaan, että yritykset hakeutuvat saneeraukseen liian myöhään ja osa saneerauksista epäonnistuu sen vuoksi. Saneeraussuojaa koskevia ehdotuksia kannatetaan laajasti. Se selkeyttäisi saneerausvelkojen ja uusien velkojen asemaa.

Velkojia edustavat lausunnonantajat kannattavat yleisesti lain muuttamista niin, että saneerauksen olisi oltava velkojalle konkurssia selvästi edullisempi vaihtoehto. Ehdotusta vastustaa osa tuomioistuimista ja yrittäjiä edustavista järjestöistä sekä velkaantuneita edustavat lausunnonantajat. Ehdotettua säännöstä ei pidetä riittävän täsmällisenä, minkä vuoksi sen tulkinta tulee olemaan vaikeaa. Muutamat lausunnonantajat vaativat, että saneerauksen olisi tuotettava velkojille aina tietty vähimmäisjako-osuus.

Osa tuomioistuimista sekä useat velkojat ja elinkeinoelämää edustavat lausunnonantajat pitävät velkojien ryhmäjaon muuttamista tarpeellisena ehdotetuin tavoin niin, että tavalliset velkojat muodostaisivat aina yhden ryhmän.

Konkurssin ja yrityssaneerauksen suhteesta lausunnonantajat ovat erimielisiä. Osa kannattaa nykytilan säilyttämistä, jotta velallisen konkurssiin asettaminen ei viivästyisi, kun saneeraushakemus on hylätty. Osa katsoo, että konkurssiin asettamisen tulisi aina lykkääntyä siihen saakka, kunnes päätös saneeraushakemuksen hylkäämisestä on lainvoimainen. Useat lausunnonantajat kannattavat ehdotusta siitä, että konkurssi voisi tuomioistuimen päätöksellä estyä.

Saneerausasioiden joutuisaa käsittelyä ja saneeraustuomioistuinten määrän vähentämistä pidetään yleisesti tarpeellisena. Joidenkin lausunnonantajien mielestä lakiin tulisi kirjata tuomioistuinkäsittelyä koskevia ehdottomia määräaikoja.

5 YLEISIÄ ARVIOITA

Sisäasiainministeriön poliisiosasto kannattaa muutosehdotuksia. Elinkelpoisilla yrityksillä tulee olla mahdollisuus laillisin keinoin palauttaa liiketoimintansa kannattavaksi. Tärkeää on, että saneerausmenettelyyn hakeutuvilta yrityksiltä vaaditaan entistä tarkempia ja yksilöidympiä tietoja yrityksen toiminnasta.

Opetusministeriöllä ei ole lausuttavaa mietinnöstä.

Kauppa- ja teollisuusministeriö toteaa, että useimmiten saneeraus on yrityksen ja myös sen velkojien kannalta parempi kuin konkurssi. Mahdollisuus saneeraukseen vähentää yritystoimintaan liittyviä riskejä. Suomalaisten yrittäjyyshalukkuutta voidaan lisätä antamalla lainsäädännöllä selkeä viesti siitä, että epäonnistuminen yritystoiminnassa ei välttämättä merkitse pitkäaikaista ylivelkaisuutta ja tulevaisuuden menettämistä. Tällainen viesti voidaan antaa erityisesti yrityssaneerauslailla. Saneerauskynnyksen ei tulisi nousta. Ministeriö yhtyy työryhmän näkemykseen siitä, että lain soveltamisalan piiristä ei voida rajata tiettyjä toimialoja.

Turun hovioikeuden mukaan yksi epäkohta on se, että varsin huomattava osa saneerausyrityksistä on ajautunut konkurssiin. Yhtenä syynä tähän on ollut se, että saneerausmenettelyä aloitettaessa yritystä on virheellisten tietojen perusteella pidetty saneerauskelpoisena. Ehdotukset tuomioistuimen käytettävissä olevien harkintaperusteiden lisäämisestä ovat oikeasuuntaisia toimenpiteitä.

Vaasan hovioikeus yhtyy tavoitteeseen siitä, että saneerauskelpoiset yritykset tulisi tunnistaa mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti. Tavoitteen toteuttamiseksi esitetyt keinot ja muut ehdotuksessa esitetyt tarkistukset ovat pääosin hyvin perusteltuja ja toteuttamiskelpoisia.

Helsingin hovioikeus pitää ehdotuksia pääosin kannatettavina. Ehdotus sisältää korjauksia muutamiin yrityssaneerauslain epäkohtiin, mutta ei suuria periaatteellisia uudistuksia esimerkiksi saneerauskelpoisuuden arviointiin tai saneerausohjelman sisältöön. Työryhmälle asetetut tavoitteet olisivat ehkä mahdollistaneet pidemmällekin menevien uudistusehdotusten laatimisen.

Kouvolan hovioikeus tuo esiin, että saneeraukseen hakeutuva yritys joutuu ennen menettelyn hakemista tekemään erilaisia selvityksiä ja hakemaan asiantuntija-apua. Tämä vie usein aikaa huomattavasti. Yrityksen tilanne on yleensä ollut pidemmän aikaa kriittinen ja menettelyn hakeminen johtaa helposti luotonannon loppumiseen ja käteismaksujen vaatimiseen. Menettelyn nopealla aloittamisella voi olla huomattava merkitys. Konkurssiin asettaminen ilman aiheetonta viivytystä on velkojien etujen mukainen ratkaisu ja estää kannattamattoman yritystoiminnan aiheuttaman lisävelkaantumisen. Saneerausmenettelyssä on hyväksyttävä tietynasteinen epäonnistumisen mahdollisuus. Liiketaloudellisten edellytysten har-

kinta on vaikeaa asiantuntijoille ja heidän arvionsa poikkeavat usein toisistaan. Tästä syystä tulee suhtautua realismilla siihen, missä määrin tuomioistuimet tosiasiassa pystyvät suorittamaan rajatapauksissa onnistuneen harkinnan.

Rovaniemen hovioikeus pitää ehdotuksen tavoitteita ja keskeisiä ehdotuksia hyvinä ja kannatettavina. Erityisen kannatettava on joutuisan käsittelyn vaatimuksen ottaminen lakiin. Eriävät mielipiteet sisältävät joitakin pohdinnan arvoisia seikkoja, mutta perusteltujen vaihtoehtoisten sääntelymallien puuttuessa hovioikeus kannattaa työryhmän ehdotusta sellaisenaan. Ehdotus on hyvin tasapainossa sekä velkojien että velallisen intressien kanssa.

Ahvenanmaan käräjäoikeudella ei ole huomauttamista mietinnöstä.

Helsingin käräjäoikeus toteaa, että mietintö perustuu huolelliseen ja perinpohjaisen valmisteluun. Valmistelun yhteydessä on tehty useita selvityksiä, joiden avulla on pystytty kartoittamaan lain ongelmia ja epäkohtia. Käräjäoikeus pitää muutosesityksiä onnistuneina ja kannatettavina. Laki on ollut varsin hyvin toimiva. Suurimmat ongelmat ovat liittyneet yritysten tarkoituksenmukaiseen valikoitumiseen saneeraus- tai konkurssimenettelyyn. Työryhmä on tehnyt useita ehdotuksia, joiden avulla valikoitumista voitaisiin edesauttaa nykyistä tarkoituksenmukaisemmin. Ehdotukset ovat omiaan parantamaan jatkamiskelpoisten yritysten saneerausmahdollisuuksia sekä lisäämään velkojien ja muiden sopimuskumppaneiden luottamusta menettelyyn. Noin puolet aloitetuista saneerauksista epäonnistuu, minkä vuoksi ei voida pitää perusteltuna vähemmistön mielipidettä, jonka mukaan elinkelpoisia yrityksiä voitaisiin pelastaa helpottamalla pääsyä menettelyyn.

Joensuun käräjäoikeus katsoo, että mietintö on kokonaisuutena onnistunut parannusehdotus yrityssaneerauslainsäädäntöön.

Jyväskylän käräjäoikeus yhtyy työryhmän näkemykseen saneeraushakemusten heikosta laadusta. Tuomioistuinkäsittelyn nopeuttaminen ei pääsääntöisesti ole riita-asioiden käsittelyä koskevien periaatteiden vallitessa mahdollista. Toisaalta vain yrityssaneerausasioiden säätämisellä kiireellisiksi tuskin olisi käytännön vaikutuksia käsittelyaikoihin nykyisten henkilöstöresurssien vallitessa.

Kotkan käräjäoikeus tuo esiin, että suurin ongelma saneerausten onnistumisen kannalta on se, että saneeraukseen hakeudutaan usein vasta konkurssin uhatessa. Tähän perusongelmaan on vaikea puuttua lainsäädännöllisin keinoin.

Lappeenrannan käräjäoikeus pitää työryhmän ehdotuksia hyvinä.

Mikkelin käräjäoikeus kannattaa esitettyjä tarkistuksia niiden lainkohtien osalta, jotka ovat aiheuttaneet epäselvyyttä ja tulkintavaikeuksia. Tarkistusten voidaan olettaa antavan tuomioistuimelle paremmat mahdollisuudet erottaa jo aloitusvaiheessa saneerauskelvottomat yritykset saneerauskelpoisista.

Oulun käräjäoikeus toteaa, että esitys hakemusten laadun parantamiseksi on kannatettava. Tosin käytettävissä olevat keinot ovat vähäisiä. Ajoissa tapahtuvaan

taloudellisten vaikeuksien tunnistamiseen ei lainsäädännöllä juuri voida vaikuttaa. Jos hakemus on tehty hyvin, se sisältää tilintarkastajan asiallisen selvityksen ja jos velkojien lausumat ovat asianmukaisesti laadittuja, ratkaisu menettelyn aloittamisesta voidaan tehdä nopeasti. Siten alkuvaiheen viivästys ei johdu käräjäoikeuden toiminnasta.

Porin käräjäoikeus pitää esitettyjä tavoitteita ja keskeisiä ehdotuksia kannatettavina. Päätavoitteena on perusteettomien ja vahinkoa aiheuttavien saneerausten torjuminen ja toisaalta sen edistäminen, että elinkelpoisten yritysten konkursseja voitaisiin välttää. Tavoite on oikeaan osunut, kun otetaan huomioon liitteenä oleva tilastoaineisto. Konkursseja saneerausohjelman vahvistamisen jälkeen on ollut suhteellisen paljon, mikä on omiaan osoittamaan, että yritysten elinkelpoisuutta on vaikea arvioida oikein. Ehdotukset esimerkiksi hakemusten laadun parantamiseksi ovat tervetulleita.

Seinäjoen käräjäoikeuden mielestä mietintöön sisältyy runsaasti mielenkiintoisia ja kannatettavia ehdotuksia.

Tampereen käräjäoikeus toteaa, että yrityssaneerauslaki on kokonaisuutena toiminut varsin hyvin. Se on kirjoitettu riittävän väljästi, joten se on mahdollistanut reagoimisen muuttuneisiin tilanteisiin. Suurimmat ongelmat ovat liittyneet menettelyyn hakeutuvien yritysten koon pienentymiseen, hakemusten myöhäiseen vireilletuloon ja niiden laadun heikkenemiseen. Puutteellisiin hakemuksiin liittyy aloituspäätösten viivästyminen ja ongelmat väliaikaisten kieltojen sisällössä ja laajuudessa. Ongelmaan on puututtu erityisesti saneeraussuojan määrittelyllä. Käräjäoikeus pitää uudistusta erittäin tärkeänä ja selkiinnyttävänä.

Turun käräjäoikeus tuo esiin, että yritysten elinkelpoisuuden arvioiminen vaatii liiketaloudellista osaamista ja aiheuttaa tuomioistuimelle huomattavia vaikeuksia. Tähän ei esityksessä ole tulossa apua. Helpotusta ja selkeyttä ratkaisutoimintaan tuo se, että velkojien puoltama hakemus voidaan yleensä hyväksyä.

Vantaan käräjäoikeus pitää uudistusehdotuksia onnistuneina. Ehdotuksen tavoitteet ovat oikeat ja nykytilan kehittäminen tarpeen. Tilastotietojen valossa herää kysymys, pyrkiikö menettelyyn suuressa määrin yrityksiä, joiden mahdollisuudet saneeraukseen on ajat sitten tuhlattu. Eriävissä mielipiteissä painotetaan sitä, miten tärkeää olisi luoda järjestelmiä, joilla maksukyvyttömyyden kehittyminen olisi tunnistettavissa hyvissä ajoin. Tunnistaminen olisi helpompaa, jos säännöksiä kirjanpidon, tilintarkastuksen ja selvitystilan osalta noudatettaisiin. Huomattavassa osassa saneeraukseen pyrkiviä yrityksiä nämä velvollisuudet on laiminlyöty. Käsittelyn kesto useimmiten on hakijoista itsestään johtuva seikka, johon ei lainsäädännön avulla eikä tuomioistuimen käsittelytavoilla voida vaikuttaa. Vaikutusta saattaisi olla yrityssaneerauksen statuksen kohottamisella, mihin useat mietinnössä ehdotetut tarkennukset vaikuttanevatkin positiivisesti. Suomessa on jäänyt puuttumaan julkinen keskustelu onnistuneesti toteutetuista yrityssaneerauksista. Eriävissä mielipiteissä esille tuotu aloittamiskynnyksen alentaminen johtaisi menettelyn maineen huononemiseen entisestään. Tämä on pääteltävissä mietintöön kootuista tilastotiedoista.

Helsingin kihlakunnan ulosottovirastolla ei ole huomauttamista ehdotuksesta.

Keskusrikospoliisi pitää uudistusesityksiä tarpeellisina. Saneerausmenettely on osoittautunut varsin toimivaksi. On tärkeää, että saneeraushakemus voidaan hylätä velallisen moitittavan ja muita velkojia loukkaavan käyttäytymisen perusteella. Ennaltaestävyyden ja yleisen lainkuuliaisuuden kannalta on tärkeää viestittää epärehellisen yritystoiminnan harjoittajille, ettei velkojia loukkaavaa menettelyä hyväksytä. Jos saneerausmenettelyä voitaisiin käyttää konkurssiin asettamisen sijasta, menettelyn tuomaa aikalisää voitaisiin käyttää talousrikosten peittelyyn, jolloin väärinkäytökset voisivat jäädä selvittämättä.

Kilpailuvirasto korostaa sitä, että saneerausmenettelyyn tulisi päästä vain sellaisten aidosti kannattavien ja elinkelpoisten yritysten, joiden vaikeudet ovat luonteeltaan tilapäisiä. Saneerauskelpoisuuden arviointiin tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Tältä osin mietintö ei sisällä suuria uudistuksia. Aikaisempi hakeutuminen yrityssaneeraukseen todennäköisesti nostaisi saneerausten onnistumisosuutta.

Konkurssiasiamies toteaa, että työryhmän toimeksianto on ollut vaativa tehtävä, koska monet esiintuodut muutostarpeet ovat toisilleen täysin vastakkaisia. Velkojat ovat katsoneet, että pääsyä saneerausmenettelyyn tulisi tiukentaa ja saneerausohjelmille asetettavia vaatimuksia kiristää. Yrityskentällä on puolestaan vaadittu helpompaa pääsyä menettelyyn ja saneerauskelpoisuuden selvittämistä menettelyn aikana. Toisaalta eräät yrittäjäjärjestöt ja muutkin tahot ovat kiinnittäneet huomiota saneerauksen kilpailua vääristäviin vaikutuksiin. Konkurssiin ja saneeraukseen valikoituminen ja niiden suhde ovat myös antaneet aihetta erilaisille näkemyksille. Työryhmä on onnistunut aikaansaamaan sellaisen kokonaisuuden muutosesityksiä, joka parantaa lain toimivuutta ja korjaa eräitä oikeussuojapuutteita.

Valtiokonttori katsoo lain täyttävän pääosin tehtävänsä elinkelpoisten yritysten pelastajana. Menettely sisältää kuitenkin erityisesti vakuudettomien velkojien asemaan liittyviä epäkohtia. Ehdotetut muutokset tuovat selkeää parannusta nykytilanteeseen. Valtiokonttori pitää tarpeellisena muutoksia, joilla pyritään saneerausasioiden joutuisaan käsittelyyn. Kannatettava on myös tavoite erottaa saneerauskelpoiset yritykset mahdollisimman tehokkaasti saneerauskelvottomista.

Verohallitus toteaa tuovansa mietinnöstä esiin joitakin yleisluonteisia havaintoja ja kommentteja. Yksityiskohtaisemmin lausunnossa käsitellään seikkoja, joita verohallinnon eri yksiköt ovat omissa lausunnoissaan esittäneet. Verovirastojen työympäristöjen alueelliset erot vaikuttavat osittain siihen, että virastot suhtautuvat muutosehdotuksiin eri tavoin. Verohallituksen mielestä Suomen Asianajajaliiton edustajan eriävästä mielipiteestä voi saada virheellisen tai ainakin puutteellisen kuvan työryhmän työskentelytavoista. Työryhmän toimeksiannon mukaisia seikkoja käsiteltiin hyvin perusteellisesti kirjallisen tausta-aineiston, työryhmän tuottamien selvitysten sekä monipuolisten ja vuorovaikutteisten keskustelujen avulla. Työryhmä esittää muutosehdotuksia, joissa pyritään huomioimaan riittävän tasapuolisesti eri osapuolten erilaiset intressit. Myös verovelkojan näkökulmasta saneeraus on kannatettava menettely elinkelpoisen yrityksen tilanteen korjaamiseksi. Saneeraus on useimmiten konkurssia parempi vaihtoehto ottaen huo-

mioon, että konkurssikertymät ovat yleensä varsin vähäisiä. Lisäksi toimintaa jatkava yritys maksaa uusia velvoitteitaan, jota kertymää ei synny konkurssiin menneestä yrityksestä. Verohallinnon suhtautuminen muutosehdotuksiin on periaatteessa myönteinen. Jossain määrin ehdotuksia pidetään velkojan näkökulmasta riittämättöminä. Kokonaisuutena voidaan arvioida, että muutokset toteutuessaan parantavat yrityssaneerausten onnistumisedellytyksiä ja lisäävät velkojien luottamusta saneerausten toimivuuteen.

Etelä-Suomen lääninhallituksen kilpailu- ja kuluttajaosastolla ei ole lausuttavaa mietinnöstä.

Finnvera Oyj tuo esiin, että mietinnössä on aivan oikein kiinnitetty erityistä huomiota yritysten toiminnallisen saneerauksen tärkeyteen. Se, että tilintarkastajan tulee kiinnittää huomiota menettelyn vaatimien varojen riittävyyteen parantaa saneerauskelpoisuuden arviointia. Tilintarkastajan tulisi enemmän arvioida yrityksen todellisia mahdollisuuksia saada aikaan kannattavaa toimintaa. Tällöin päästäisiin paremmin ottamaan kantaa siihen, ovatko toimenpiteet mahdollisia ja päästäänkö niillä toivottuun lopputulokseen. Tarvittaessa tulisi turvautua ulkopuoliseen asiantuntijaan.

Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta pitää ehdotettuja muutoksia perusteltuina ja tarpeellisina.

Joensuun yliopiston oikeustieteiden laitoksen mielestä ehdotukset eivät olennaisesti muuttaisi nykytilaa. Tarkistukset ovat pääosin tarpeellisia lain toimivuuden parantamiseksi. On tärkeää, ettei velalliselle aseta ylimitoitettua näyttövelvollisuutta liian aikaisessa vaiheessa ja että saneerauksen aloittaminen selvitystarkoituksessa on mahdollista jatkossakin. Lainvalmistelun laadun näkökulmasta voidaan kiinnittää huomiota siihen, että työryhmän työtä varten on laadittu erilaisia empiirisiä selvityksiä ja alan tutkimustuloksia on hyödynnetty kiitettävästi.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK toteaa, että ehdotukset ovat pääosin kannatettavia. Ne toteuttamalla yritysten ohjautuminen ja valikointi saneerausmenettelyyn tapahtuu nykyistä tarkoituksenmukaisemmin. Toisaalta voidaan myös tunnistaa nykyistä paremmin elinkelpoiset yritykset ja menettelyä kehittämällä voidaan ehkäistä konkurssien syntymistä ja työpaikkojen menettämistä. Mietintöön sisältyy tavallista seikkaperäisempi yritysvaikutusten arviointi. Arviointi on laadittu asiantuntevasti. Huolellinen yritysvaikutusten arviointi on kannatettava lainvalmistelun kehityspiirre. Vaikutusarviointi tulisi aina laatia riittävän monipuolisesti siten, että esimerkiksi maksukyvyttömyyslainsäädännössä tarkastellaan vaikutuksia velkojiin, velalliseen ja kilpailijoihin nähden.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilöjärjestö STTK ry ja AKAVA toteavat, että turhat konkurssit tulee estää, elinkelpoisten yritysten toimintamahdollisuuksia tulee edistää eikä yritysten mahdollisuutta saneeraukseen tule vaikeuttaa. Toisaalta yrityksiä ei tule tukea niin, että kilpailu vääristyy. Saneeraukseen tulisi päästää vain sellaisten elinkelpoisten yritysten, joiden vaikeudet ovat selvästi tilapäisiä. Saneeraukseen pääsyn tulee olla hallittua sekä tasapainossa

työn ja tuotannon tilaajien, kilpailijoiden, velkojien, julkistahojen, asiakkaiden ja työntekijöiden etujen kanssa. Velkojen uudelleenjärjestelyn tulee olla vain saneerausta tukeva toimenpide. Pääpainon tulee olla yritystoiminnan tervehdyttämisessä. Menettelyllä on seurannaisvaikutuksia yrityksen työntekijöiden työsuhteisiin, mutta palkansaajakeskusjärjestöt eivät ole osallistuneet työryhmän työskentelyyn eikä niitä ole kuultu valmistelun aikana. Tämän vuoksi mietinnössä ei ole otettu huomioon työntekijänäkökulmaa ja tältä osin työ on puutteellista. Yrityssaneeraukseen pääsemisen helpottamisen sijasta pääpaino tulee olla koulutuksessa ja tiedottamisessa. Yrittäjä- ja elinkeinojärjestöjen tulisi tiedottaa ja antaa nykyistä enemmän koulutusta jäsenilleen, jotta yrityssaneerauksilta ja konkursseilta vältyttäisiin. Verottajan tulisi kyetä opastamaan yrittäjiä, joilla saattaa olla kova yrittämisen halu, mutta puutteelliset tiedot ja taidot. Koulutusta tulee antaa myös kirjanpitäjille ja tilitoimistoille ja yritysten yhteiskuntavastuuseen tulee kiinnittää huomiota. Järjestöt korostavat selvittäjän asemaa yrityssaneerauksessa. Työryhmä ei ole erotellut itsensä työllistäviä yrittäjiä muista yrittäjistä. Järjestöt pitävät tältä osin eriävissä mielipiteissä esitettyjä näkemyksiä ymmärrettävinä. Itsensä työllistävien aseman parantaminen on tärkeää siltä osin kuin nämä jäävät yrityssaneerauslain ja velkajärjestelylain soveltamisalan ulkopuolelle.

HTM–tilintarkastajat ry pitää erittäin hyvänä pyrkimystä saneerauskäsittelyn nopeuttamiseen. Haitallisten kilpailuvaikutusten ja markkinahäiriöitä tuottavien seikkojen minimointi on hyvin kannatettavaa. Erityisen tärkeää on, että menettelyn aloittamiskynnys on riittävän alhainen. Onnistuneen saneerauksen edellytys on ajoissa aloitettu menettely. Ehdotukset esimerkiksi konkurssivertailun tiukentamisesta ja muutoksenhakumahdollisuuksien vaikeutumisesta eivät edistä saneerauksen onnistunutta käyttöä. Yhdistys pitää perusteltuna sitä, että tuomioistuimet velvoitettaisiin kiinnittämään nykyistä enemmän huomiota kilpailutilanteeseen ja markkinarakenteeseen saneerausmenettelystä päätettäessä.

Keskuskauppakamari toteaa, että laki on osoittautunut tarpeelliseksi ja pääosin onnistuneeksi. Joitakin epäkohtia on kuitenkin ilmennyt. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että oikeusministeriö ja konkurssiasiain neuvottelukunta varmistavat, että nykytilan puutteita korjataan myös riittävällä ohjeistuksella. Yrityssaneerauksen aloittamiskynnyksen on oltava sellainen, että saneeraukseen päätyvät yritykset, joiden toimintaa voidaan tehostaa ja siten turvata toiminnan jatkuminen. On myös tärkeää saada nykyistä suurempi todennäköisyys sille, että velkoja saa saneerausohjelman mukaisen suorituksen. Saneerauskynnyksen alhaisuus liittyy osaltaan siihen, että tuomioistuimilla ei aina ole riittävää asiantuntemusta saneerausten käsittelyyn. Tämä puoltaa saneerausasioiden keskittämistä. Menettelyä on kehitettävä niin, että yrityksestä annettavalle informaatiolle asetetaan selkeät vaatimukset. Yksi suurimpia ongelmia on se, että yritykset hakeutuvat saneeraukseen aivan liian myöhään. Saneerauksen hakemisesta on joillekin yrityksille tullut keino pitkittää konkurssia. Oikeusministeriön, muiden viranomaistahojen ja elinkeinoelämän tulisi pyrkiä yhdessä löytämään keinoja, joilla voitaisiin kannustaa taloudellisiin vaikeuksiin joutuneita yrityksiä hakemaan apua ongelmiinsa ajoissa. Työryhmän esittämät muutokset ovat perusteltuja. Nähtävissä ei ole, että esitykset rajoittaisivat elinkelpoisten yritysten pääsyä saneeraukseen. Oikeusministeriön tulee seurata, nouseeko saneerauskynnys hyväksyttävälle tasolle lainmuutoksen

myötä ja ryhtyä mahdollisten epäkohtien ilmetessä toimenpiteisiin säännösten tarkistamiseksi. Saneerausprosessiin osallistuvien ammattitaitoa on syytä kehittää. Oikeusministeriön tai konkurssiasiain neuvottelukunnan tulisi laatia ohje saneerattavan yrityksen tavaran- ja palveluntoimittajille. Asiallinen tieto voisi myös muuttaa asenteita saneeraukseen positiivisemmiksi.

Koneyrittäjien Liitto sekä Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL toteavat työryhmän käsitelleen niiden esiin nostamia ongelmia, mutta niihin ei ole esitetty korjauksia. Saneerausmenettelyn sujuvoittamiseen tähtäävät esitykset ovat perusteltuja.

Konkurssiasiain neuvottelukunta katsoo, että työryhmän esitykset vastaavat hallituksen yrittäjyysohjelman linjauksia ja mietintö sille asetettua toimeksiantoa. Ehdotetut muutokset parantavat menettelyn toimivuutta olennaisesti ja niitä voidaan pitää kannatettavina. Ne parantavat yrittäjien ja saneerausvelallisten asemaa maksukyvyttömyysmenettelyssä. Muutokset on myös hyvin perusteltuja ja asiallisia. Selvittäjän ammattitaidolla ja toiminnalla on keskeinen merkitys saneerausmenettelyssä. Tämä on tiedostettu sekä työryhmän mietinnössä että konkurssiasiain neuvottelukunnassa. Selvittäjän toiminnan parantaminen ei juuri ole lainsäädäntökysymys. Kyse on selvittäjien koulutuksesta ja ohjauksesta. Sen vuoksi neuvottelukunta laatii parhaillaan ohjeistusta selvittäjälle. Sillä pyritään kehittämään hyvää yrityssaneeraustapaa.

Käräjäoikeustuomarit ry:n käsityksen mukaan ehdotetut muutokset eivät käytännössä merkitsisi olennaista muutosta saneerausmenettelyyn. Muutoksia saneerausasioiden käsittelyyn on pidettävä pääsääntöisesti kannatettavina. Työryhmä ei esitä sellaisia muutoksia tai tarkennuksia, jotka selkeyttäisivät sitä, milloin saneerausmenettely on määrättävä alkamaan tai hakemus on hylättävä.

Luottomiehet – Kreditmännen r.y. toteaa, että muutosesitystä kokonaisuudessaan ja erityisesti sen tavoitetta torjua vahinkoa aiheuttavia perusteettomia yrityssaneerauksia on pidettävä lähtökohtaisesti hyvänä. Ilmeisen elinkelvottomien yritysten osalta ei ole perustetta pyrkiä konkurssin estämiseen tai lykkäämiseen. Ehdotuksen tavoitteiden ja lain alkuperäisen tarkoituksen toteuttaminen edellyttää, että maksuvaikeuksiin joutunut yritys hakeutuu menettelyyn mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Menettelyn onnistumisen kannalta olisi erityisen tärkeää korostaa liiketoiminnan korjaamiseen tähtääviä toimenpiteitä.

Suomen Asianajajaliitto toteaa, että sen jäsenet hoitavat yrityssaneerausasioita sekä selvittäjinä että velkojien ja muiden yhteistyötahojen asiamiehinä ja avustajina. Yrityssaneerauslainsäädännön osalta näiden tahojen intressit saattavat olla vastakkaisia. Lausunnossa on pyritty huomioimaan eri tahojen intressit tasapuolisesti. Työryhmän mietintö on pääosiltaan varsin onnistunut. Mietinnössä on monelta kohdin puututtu ongelmiin, joita liitto on tuonut esiin. Muutamia ongelmakohtia on kuitenkin jäänyt korjaamatta tai ehdotetut muutokset eivät ole onnistuneita. Muutosehdotukset ovat lainsäädäntöteknisesti onnistuneita. Lakiehdotusten kielellinen ilmaisu ja systematiikka ovat pääosin selkeitä.

Suomen Kaupan Liitto pitää hyvänä, että lainsäädäntöä tarkistetaan ja havaittuja epäkohtia pyritään poistamaan. Liitto kannattaa tavoitetta, että saneerauskelpoiset yritykset voitaisiin erottaa saneerauskelvottomista mahdollisimman tehokkaasti. Saneerausmenettelyllä tulisi antaa mahdollisuus vain sellaisen yritystoiminnan ylläpitämiseen, jonka jatkumiselle on liiketaloudelliset edellytykset. Tavoitetta tukee ehdotus, jonka mukaan velallisen on jo hakemusvaiheessa esitettävä alustavat suuntaviivat siitä, miten yritys on mahdollista tervehdyttää ja tilintarkastajan arvio suunnitelman realistisuudesta. Mietinnössä on kiinnitetty huomiota siihen epäkohtaan, että yritykset, etenkin pk-yritykset, hakeutuvat saneeraukseen liian myöhään. On varmasti totta, ettei lainsäädännöllä voida tähän juurikaan vaikuttaa. Mietinnössä on todettu internetin ja TE-keskusten merkitys, ja todettu käytännön toimien kuuluvan kauppa- ja teollisuusministeriölle. Ministeriöt voisivat tehdä yhteistyötä ja miettiä toimia, joilla asiaan voidaan parhaiten vaikuttaa.

Suomen Lakimiesliitto toteaa, että saneerausmenettelyn ongelmana on menettelyn kalleus, minkä vuoksi se ei sovellu pienyrittäjille. Erityisesti liitto on huolissaan yksinyrittäjistä, joiden ei ole mahdollista päästä yrityssaneerauksen eikä myöskään velkajärjestelyn piiriin. Olisi selvitettävä, miten pienyrittäjien ja etenkin yksinyrittäjien epätasa-arvoista asemaa muihin yrittäjiin nähden voitaisiin parantaa. Myös selvittäjien koulutukseen tulisi kiinnittää huomiota.

Suomen Pankkiyhdistys toteaa, että yrityssaneerauslaki on osoittautunut pääosin toimivaksi, mutta sen tarkistaminen on aiheellista, sillä yritystoiminta ja yritysten taloudellinen tilanne ovat muuttuneet huomattavasti lain säätämisolosuhteista. Työryhmä on hyvin onnistunut paikantamaan säännökset, joiden muuttaminen on käynyt tarpeelliseksi. Keskeisimmäksi ongelmaksi ovat viime vuosina käyneet saneeraukseen kanavoituneet saneerauskelvottomat yritykset. Työryhmä on oikeassa todetessaan, että varhaisempi hakeutuminen saneeraukseen parantaisi saneerauksen onnistumisen mahdollisuuksia. Lainsäädännön tulisi tukea ajoissa tapahtuvaa saneeraushakemusten tekemistä. Saneerauskelvottomia yrityksiä tulisi karsia menettelyn piiristä nostamalla menettelyn aloittamiskynnystä. Tämä voitaisiin parhaiten toteuttaa antamalla velkojien lausumille nykyistä suurempi painoarvo. Monet muutosehdotuksista saattaisivat vaikuttaa siten, että saneerauskelvottomien yrityksien saneerausmenettelyä ei aina aloitettaisi. Toisaalta esitetyt keinot sen varmistamiseksi, että elinkelvottomia yrityksiä ei päädy saneeraukseen, eivät ole riittäviä. Menettelyn aloittamisen edellytyksiä ja esteitä koskeviin säännöksiin ei ehdoteta merkittäviä muutoksia, joten tuomioistuinten tulkintakäytäntö saattaa jatkua entisellään.

Mietintöön sisältyy tavallista seikkaperäisempi yritysvaikutusten arviointi, joka on laadittu asiantuntevasti. Huolellinen yritysvaikutusten arviointi on kannatettava lainvalmistelun kehityspiirre. Kaiken kaikkiaan ehdotukset ovat pääosin aiheellisia ja niissä on otettu huomioon sekä velkojan että velallisen asema. Tavallisestihan velkojan ja velallisyrityksen intressit saneerauksessa ovat samat. Onnistunut saneeraus on molempien kannalta tavoiteltava päämäärä. Osaan ehdotuksista liittyy kuitenkin velkojan näkökulmasta ongelmia.

Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y. toteaa, että mietintö on perusteellinen ja huolella valmisteltu. Saneerauskäytännöstä on tehty useita selvityksiä. Työryhmän esityksellä ei ole vaikutusta halukkuuteen ryhtyä yrittäjäksi eikä esitys muuta saneerattavien yritysten keskinäisiä kilpailuedellytyksiä. Ehdotus ei muuta aloituskynnystä saneerauskelpoisten yritysten osalta. Menettelyyn valikoituu yrityksiä, joiden toiminnan jatkumiselle ei ole liiketaloudellisia edellytyksiä ja jotka ajautuvat konkurssiin. Tämä aiheuttaa velkojille suurempia menetyksiä kuin konkurssi ilman sitä edeltävää saneerausta. Aktiivisuus saneeraushakemusten tekemisessä johtuu myös asianajajista ja saneerauskonsulteista, jotka tarjoavat maksuhäiriöön joutuneille yrityksille saneeraukseen liittyviä palveluja konkurssihakemusvaiheessa. Yritykset hakeutuvat saneeraukseen usein liian myöhään. Tiedotus ja neuvonta yrittäjille on kannatettavaa. Elinkelvottomia yrityksiä tulisi karsia nostamalla menettelyn aloittamiskynnystä. Velkojien lausumille tulisi antaa nykyistä suurempi painoarvo aloittamisharkinnassa.

Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistys toteaa, että laki on pääosin täyttänyt sille aikanaan asetetut tavoitteet, mutta eräiden säännösten uudelleenarviointi on toimintaympäristössä viime vuosina tapahtuneiden muutosten vuoksi tarpeen. Yhdistys yhtyy työryhmän näkemykseen, jonka mukaan varhaisempi hakeutuminen saneeraukseen parantaisi saneerauksen onnistumisen mahdollisuuksia. Tätä silmällä pitäen lainsäädännön tulisi tukea ajoissa tapahtuvaa saneeraushakemusten tekemistä. Menettely olisi omiaan estämään elinkelvottomien yritysten päätymistä saneeraukseen, mikä on ollut yksi keskeisimmästä ongelmista. Elinkelvottomia yrityksiä tulisi karsia menettelyn piiristä antamalla velkojien lausumille nykyistä suurempi painoarvo.

Suomen Taloushallintoliitto ry toteaa, ettei esitykseen liity sellaisia erityisiä näkökulmia, joista se haluaisi tarkemmin lausua.

Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto toteaa, että mietintö on huolella valmisteltu ja ehdotukset poistavat lain toimivuudessa ilmitulleita epäkohtia. Valitettavaa on, että esitykset eivät korota saneerauksen aloittamiskynnystä. Mietinnön lopputulos vastaa työryhmän työlle asetettuja tavoitteita ja esitetyt muutokset ovat linjassa yrittäjyyden politiikkaohjelman kanssa. Mietintöä voidaan pitää kompromissina erisuuntaisten intressien välillä. Esityksellä ei ole vaikutusta halukkuuteen ryhtyä yrittäjäksi eikä se muuta saneerattavien yritysten keskinäisiä kilpailuedellytyksiä. Hakemuksen sisältöä koskevat täsmennykset ja käsittelyä koskeva joutuisuusvaatimus edesauttavat hakemuksen kiireellistä käsittelyä, mikä on sekä velallisyrityksen että velkojien yhteinen etu.

Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f. stöder arbetsgruppens förslag, men anser att systemet med företagssanering kunde utvecklas ytterligare. Förbundet anser till exempel att vid företagssaneringar bör gäldenären ges likvärdiga möjligheter att behålla sin ägobostad som i systemet med skuldsanering för privatpersoner. De synpunkter som framförts i de två avvikande åsikterna och enligt vilka det bl.a. bör vara lättare att få tillträde till saneringsförfarande, bör också beaktas i den fortsatta beredningen.

Suomen Yrittäjät toteaa, että hyvin toimiva saneerauslainsäädäntö on erityisen tärkeä taloudellisten kriisien aikoina, mutta se on epäilyksettä hyödyllinen myös talouden normaaliaikoina. Yrityssaneeraukseen aikanaan liitetyt toiveet eivät ole kovin hyvin toteutuneet. Kielteisiin kokemuksiin kuuluu se, että tietyillä kovan kilpailun piirissä olevilla toimialoilla koetaan saneerausten entisestään vaikeuttavan alalla toimivien yritysten menestymisedellytyksiä. Suomen Yrittäjät pitää hyvänä, että työryhmä on arvioinut saneerauksen käyttömahdollisuutta silloin, kun kysymys on toimialasta, jolla on selkeästi ylikapasiteettia ja yritysten keskinäinen kilpailu on poikkeuksellisen kovaa. Työryhmä ei tältä osin ole ehdottanut lainsäädäntöön muutoksia. Perusteltua olisi, että tuomioistuimet velvoitettaisiin kiinnittämään nykyistä enemmän huomiota alan kilpailutilanteeseen ja markkinarakenteeseen. Pääpainon lainsäädäntöä kehitettäessä tulee olla elinkelpoisten yritysten saneerauksen edistämisessä, jota työryhmän esittämät kaikki keinot eivät ole omiaan edistämään. Työryhmä arvioi sinänsä oikein, että saneerauksen ongelmat johtuvat pääasiassa siitä, että saneeraukseen ryhdytään aivan liian myöhäisessä vaiheessa. Epäonnistumisen riskiä on vielä omiaan kasvattamaan se, että menettely tuomioistuimessa käynnistyy monessa tapauksessa liian hitaasti ja on aikaa vievä. Velkojat haluavat ymmärrettävästi torjua vahingollisia yrityssaneerauksia. Onnistuessaan saneeraukset tuottavat velkojille keskimäärin selvästi paremman suorituksen kuin konkurssi. Velkojienkin tilanne paranee, jos saneeraus nykyistä useammin onnistuu. Sen vuoksi on keskityttävä muutoksiin ja toimenpiteisiin, joilla saneeraukseen hakeutumista kyettäisiin aikaistamaan. Yrityksissä yleensä havaitaan omat taloudelliset vaikeudet. Kysymys on enemmän siitä, mitkä tekijät estävät yritystä hakeutumasta ajoissa saneeraukseen. Ehdotusten yksityiskohtien osalta Suomen Yrittäjät viittaa yhdistyksen edustajan eriävään mielipiteeseen. Suomen Yrittäjät ei hyväksy ehdotuksia konkurssivertailun tiukentamisesta, muutoksenhakumahdollisuuden tosiasiallisesta poistamisesta eikä ryhmäjaon muuttamisesta. Muutokset olisivat osaltaan nostamassa saneeraukseen pääsyn kynnystä.

Työryhmä on tehnyt johtopäätösten tueksi kattavia selvityksiä yrityssaneerauksesta, mikä on hyvin myönteinen ja esimerkillinen tapa toteuttaa säädösvalmistelua.

Työeläkevakuuttajat TELA on pääpiirteissään tyytyväinen työryhmän mietintöön.

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus – VATT toteaa, että ehdotuksen tavoitteet ovat kannatettavia. Ehdotus ei merkitse suurta muutosta nykytilanteeseen. Yrityssaneerausmahdollisuuden vaikutukset yritystoimintaan ovat myös vähäisiä. Jos taloudellinen kehitys jatkuu vakaana, yrityssaneerauksia ei tarvita kovinkaan paljoa eikä lainsäädännön muutoksilla ole suuria vaikutuksia. Jatkossa tilanne voi kuitenkin muuttua. Syystä tai toisesta voi tulla uusia velkakriisejä, joihin on hyvä varautua. Tämän vuoksi lainsäädännön kehittäminen on perusteltua.

Velkaneuvonta ry toteaa, että mietinnön ehdotukset eivät vastaa lain muutostarpeisiin. Eräät ehdotukset edellyttävät uuden oikeuskäytännön muotoutumista ja lisäävät hakemusvaiheen epävarmuutta sekä kustannuksia. Hakemusvaihetta ei saa tehdä liian raskaaksi, epävarmaksi ja kalliiksi. Hakemusvaiheessa ei ole mahdollista tutkia yrityksen tilaa perusteellisesti, joten karsinta olisi epäselvissä tapauksissa jätettävä menettelyvaiheeseen. Kun jatkossa yhä suurempi osa kansalaisista

työllistää itsensä yritystoiminnan kautta, tulee yrittäjille turvata minimityösuhdeturva antamalla heille todellinen mahdollisuus selvittää, onko toiminta tervehdytettävissä. Yrityssaneerauslain menetelmät tarjoavat keinot pelastaa yrityksiä tarpeettomilta konkursseilta. Lakia täytyy tarkistaa, jotta tavoitteet toteutuvat käytännössä. Tässä suhteessa työryhmän esitys vaatii korjauksia. Saneerausprosessissa keskeisimmässä asemassa on selvittäjä. Tyytymättömyyttä selvittäjien toimintaan esiintyy melko paljon. Tutkimustietojen perusteella näyttää siltä, että suuri osa saneerausohjelmien epäonnistumisesta johtuu selvittäjän puutteellisesta ammattitaidosta. Näihin keskeisiin kysymyksiin tulee paneutua enemmän kuin työryhmässä on tehty. Tutkimusta saneerausten epäonnistumisista ja niiden syistä on lisättävä. Selvittäjän asemaa on korostettava lainsäädännössä ja konkurssiasiain neuvottelukunnan ohjeissa ja ammattitaitovaatimuksia lisättävä.

Yrityssaneerausyhdistys toteaa, että lakiin liittyy monia tulkinnanvaraisia, epäselviä ja arvionvaraisia säännöksiä, jotka eivät oikeusvarmuuden kannalta ole toivottavia. Selventävät lainsäädäntöuudistukset olisivat tervetulleita. Mietintöön sisältyy kuitenkin käytännön kannalta keskeisissä kohdissa ehdotuksia, jotka jättävät avoimeksi ja vastaisen oikeuskäytännön varaan säännöksen tarkemman tulkinnan. Tässä suhteessa mietintöä ei voida pitää onnistuneena. Tulkinnanvaraiset tilanteet johtavat epävarmuuteen, joka ei ole toivottavaa velallisyhtiön eikä velkojien näkökulmasta. Ongelmakohdat käyvät ilmi eriävistä mielipiteistä.

6 YKSITYISKOHTAISET HUOMAUTUKSET

6.1 Saneeraussuoja

Työryhmän ehdotus: Ennen menettelyn aloittamista määrättävät väliaikaiset kiellot määrättäisiin yhdellä kerralla, ja tästä alkaisi saneeraussuojaksi kutsuttava menettelyn vaihe. Saneeraussuojan alkamisen jälkeen syntyvät velat eivät olisi saneerausvelkaa, joten niitä ei voitaisi järjestellä saneerausohjelmassa. Saneeraussuojan aikana syntyneen velan perusteella velallista ei voitaisi asettaa konkurssiin saneerausmenettelyn aikana.

22 §

Saneeraussuoja

Tuomioistuin voi hakemuksen vireille tultua hakijan tai velallisen vaatimuksesta *päättää saneeraussuojan alkamisesta määräämällä* 17, 19 ja 21 §:ssä tarkoitetut kiellot olemaan väliaikaisina voimassa jo ennen menettelyn alkamista, jos siihen harkitaan olevan tarvetta. *Kiellot voidaan määrätä myös muun kuin saneerausmenettelyä hakeneen velkojan vaatimuksesta sen jälkeen, kun hakemuksen vireille tulosta on kulunut kuukausi. Edellytyksenä on, että velkojalla on saneeraussuojaan tarve sen vuoksi, että päätöstä menettelyn aloittamisesta ei voida tehdä viivytyksettä eikä velkoja voi estää saatavansa määrän kasvua menettelyn pitkittyessä tai saneeraussuojan tarpeeseen on muu erityinen syy.*

Edellä 1 momentissa tarkoitettu määräys voidaan antaa velkojia ja velallista kuulematta, jos asian kiireellisyyden katsotaan sitä vaativan. *Jos kieltoa vaatii muu kuin saneerausmenettelyä hakenut velkoja, vaatimuksesta on kuitenkin velalliselle varattava tilaisuus tulla kuulluksi.*

Päätöstä, jolla 1 momentissa tarkoitetut väliaikaiset kiellot on määrätty, on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Väliaikaisen selvittäjän määräämisestä säädetään 83 a §:ssä.

Työministeriö pitää uudistusta välttämättömänä. Sillä selkeytettäisiin väliaikaisten kieltojen määräämisen jälkeen syntyvien uusien velkojen asemaa. Uudistuksella myös vähennettäisiin erityisesti julkisvelkojille väliaikaisten kieltojen aikana tapahtuvasta lisävelkaantumisesta aiheutuvia ongelmia.

Konkurssiasiamies toteaa, että selventävä säännös on välttämätön, koska saneerauskäytäntö väliaikaisten kieltojen jälkeen syntyvien velkojen maksuvelvollisuuden osalta vaihtelee.

Turun hovioikeus kannattaa saneeraussuojaa koskevia ehdotuksia. *Kouvolan hovioikeus* pitää tarkoituksenmukaisena säännöksen tarkentamista väliaikaisten kieltojen osalta.

Vaasan hovioikeus toteaa, että ehdotus saneeraussuojasta on esityksen ehkä keskeisin muutosehdotus. Pääasiallinen peruste velkoja-aloitteisen saneeraussuojan määräämiselle (velkojan saatavan määrän kasvu) on jossakin määrin ongelmallinen. Peruste on jossakin määrin ristiriitainen ja sen hyväksyminen itse asiassa edellyttäisi saneeraushakemuksen hylkäämistä. Jos on oletettavaa, ettei velallinen maksa saneeraussuojan aikaisia juoksevia menojaan, on tämä jo osoitus siitä, etteivät menettelyn aloittamisen edellytykset ole käsillä. Huomattava on, että sellaisen velkojan intressissä, joka ei voi estää velallisen lisävelkaantumista olisi aina vaatia saneeraussuojaa. Toisaalta esimerkiksi, jos yksityishenkilö vuokranantajana ei ymmärrä tätä hakea, hän saattaa kärsiä oikeudenmenetyksen. Vaikuttaisi johdonmukaiselta, että tuomioistuin päättäisi saneeraussuojan alkamisesta ilman eri hakemusta, jos saneeraushakemuksella ylipäätänsä katsotaan olevan menestymismahdollisuuksia. Joka tapauksessa valituskielto ratkaisuun, jolla saneeraussuoja on myönnetty, olisi edelleen perusteltu. Saneeraussuojalle löytyy yleensä jonkinlainen perusteltu tarve, eikä valitusmahdollisuus tällaisesta väliaikaisesta ratkaisusta todellisuudessa lisää kenenkään oikeusturvaa. Valitusta ei useinkaan edes ehditä ratkaista ennen kuin päätös menettelyn aloittamisesta on tehty. Lakiehdotuksessa ei ole erikseen säännöksiä sitä ilmeisen harvinaista tilannetta varten, että muutoksenhakutuomioistuin kumoaa alemman oikeuden ratkaisun saneeraussuojan aloittamisesta. Selvää lienee, että saneeraussuojan aikana syntyneet velat säilyttävät ns. massavelan aseman, mikä toisaalta entisestään mutkistaa velkojen luokittelua saneerausmenettelyssä tai mahdollisessa myöhemmässä konkurssissa.

Helsingin käräjäoikeus pitää saneeraussuojaa koskevaa esitystä perusteltuna. Väliaikaisten kieltojen tarkoituksena ei ole se, että velallinen voisi lisätä kassavarojaan laiminlyömällä lakisääteiset maksunsa. Johdonmukaista on, että saneeraussuojan aikana syntyneet velat eivät ole saneerausvelkoja. Se, että saneeraussuojan alkamisen jälkeen syntyneet velat saavat menettelynaikaisten velkojen aseman, on omiaan lisäämään sopimuskumppaneiden uskoa velallisen kykyyn hoitaa uudet velvoitteensa ja parantamaan elinkelpoisten yritysten saneerausedellytyksiä.

Kotkan, Oulun ja Rovaniemen käräjäoikeudet kannattavat ehdotusta saneeraussuojasta. *Mikkelin käräjäoikeus* katsoo, että saneeraussuoja poistaa menettelyn aloittamisen oikeusvaikutuksiin liittyviä ongelmia, mutta tuo mukanaan uuden

velkaryhmän. Suojan aikana syntyneet velat ovat samassa asemassa kuin aloittamisen jälkeen syntyneet velat, mutta velallista ei voida kuitenkaan hakea niiden perusteella konkurssiin. Tämä voi aiheuttaa sekaannusta. *Rovaniemen käräjäoikeus* arvioi, että ongelmaksi saattaa muodostua, jos saneeraussuojaa haetaan vasta sitten, kun velkojat ovat antaneet hakemuksesta lausumansa ja ovat esittäneet esteväitteitä. Vaikka saneeraussuojaa koskeva päätös voidaankin antaa velkojia tai velallista kuulematta, voidaan käytännössä joutua kuulemaan muita velkojia, jotta nämä voivat lausua kantansa ja esittää väitteensä esimerkiksi siitä, että velallinen ei kykene maksamaan saneeraussuojan alkamisen jälkeen syntyviä velkojaan. Tämä merkitsee käsittelyn pitkittymistä.

Tampereen käräjäoikeus pitää saneeraussuojaa erittäin tärkeänä. Velkojan hakemaan saneeraussuojaan voi kuitenkin liittyä ongelmia. Jos menettelyn aloittaminen viivästyy eikä velallinen kykene hoitamaan saneeraussuojan jälkeen syntyneitä uusia vastuitaan, on todennäköistä, että tästä muodostuu erittäin vahva menettelyn aloittamisen este, johon erityisesti julkisoikeudelliset velkojat tulevat vetoamaan. Onkin tärkeää, että päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta kyetään tekemään mahdollisimman nopeasti, jotta uutta velkaa ei pääse syntymään.

Vaasan ja Vantaan käräjäoikeudet arvioivat saneeraussuojan selventävän nykyistä tilannetta. *Vantaan käräjäoikeus* lausuu, saneeraussuoja lisää sellaisen velallisen pääoman tarvetta, joka ei maksa saneeraussuojan aikana syntyviä velkojaan niiden erääntyessä. Näennäisesti tämä saattaa vaikuttaa saneerauskynnystä korottavasti, kun saneeraussuojan aikana maksamatta jääneet velat eivät tule saneerausohjelmassa järjesteltäviksi. Kun lain tarkoitus on, että väliaikaisten kieltojen ja saneerausmenettelyn aikana syntyvät velat maksetaan niiden erääntyessä, vastaa esitys lain systematiikkaa paremmin kuin voimassa oleva sääntely, joka mahdollistaa velallisen toiminnan "rahoittamisen" väliaikaisten kieltojen aikana mm. julkisoikeudellisten maksujen laiminlyömisellä. Saneeraussuoja ei nosta menettelyn aloittamiskynnystä, jos yritys on saneerattavassa kunnossa. Sen sijaan se saattaa parantaa lain statusta ja yksittäistapauksissa lisätä velkojien positiivista suhtautumista saneeraukseen. Käräjäoikeus esittää harkittavaksi, olisiko kieltojen täsmentämis- ja rajoittamismahdollisuus tarpeen.

Seinäjoen käräjäoikeus esittää, että hakemuksen jättämisestä alkaen lyhyehkön määräajan ainakin osa väliaikaisista kielloista voisi olla voimassa suoraan lain nojalla. Ajan tulisi olla sellainen, että sinä aikana normaalitapauksessa hakemuksen ja sen liitteiden puutteet ehdittäisiin korjata. *Turun käräjäoikeus* lausuu, että väliaikaisia kieltoja ja saneerausmenettelyn alkamista koskevalla sääntelyllä voitaisiin saavuttaa samat edut kuin ottamalla lakiin uusi saneeraussuoja–käsite.

Finnvera Oyj toteaa, että se, että saneeraussuojan jälkeen syntyvät velat rinnastetaan menettelynaikaisiin velkoihin, todennäköisesti karsii osan turhista saneeraushakemuksista, mikä on kokonaisuuden kannalta hyvä asia. Toisaalta se lisää yrityksen rahoituskustannuksia ja johtaa siihen, että maksuohjelmat tulevat ainakin jonkin verran pitenemään. Muutos poistaa epäselvyyttä aiheuttaneen rajanvedon saneerattavan ja menettelynaikaisen velan osalta, joten tälläkin perusteella se lienee perusteltu. Yritys pitäisi voida hakea konkurssiin maksamattomasta sanee-

raussuojan aikana syntyneestä velasta, koska ulosottokin on pääsäännön mukaan sallittu. Kykenemättömyys velkojen maksuun aiheuttaa normaalisti ohjelman keskeyttämisen ja yhtiön konkurssiin. Ei liene syytä siihen, minkä vuoksi suojavelat eivät olisi tältäkin osin samassa asemassa kuin muut menettelyn aikaiset velat.

Suomen Kuntaliitto pitää tärkeänä, että velallisen olisi maksettava täysimääräisesti saneeraussuojan alkamisen jälkeen syntyvät velat. Etuoikeudella pyritään vaikuttamaan siihen, ettei velallisen toiminta saneeraussuojan määräämisen jälkeen kärsisi sen vuoksi, että liikekumppanit ovat haluttomia ottamaan riskiä, että uudet velat joutuisivat mahdollisessa konkurssissa kilpailemaan saneerausvelkojien kanssa. Kuntaliitto kannattaa velkojien aseman suojaamista ehdotetulla tavalla.

Joensuun yliopiston oikeustieteiden laitos toteaa saneeraussuojan ehkäisevän velallisen suojan väärinkäyttöä ja on sen vuoksi tarkoituksenmukainen lain soveltamisedellytysten kannalta pitkällä tähtäimellä.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK lausuu, että saneeraussuojaa koskevat ehdotukset selkeyttäisivät monilta osin nykyistä tulkinnanvaraista sääntelyä. Lain selkeys edellyttää, että menettelyn aloittamisen ja saneeraussuojan alkamisen oikeusvaikutukset ovat mahdollisimman yhteneväisiä.

HTM-tilintarkastajat ry toteaa, että pykälässä tulisi selkeästi säätää niiden velkojien asemasta, jotka ovat antaneet luottoa väliaikaisen maksukiellon ja saneerausmenettelyn alkamisen välillä. Välitilan aikana syntyneiden normaaliin liiketoimintaan kuuluvien velkojen tulisi katsoa syntyneen saneerausmenettelyn aikana silloin, kun väliaikaista maksukieltoa seuraa menettelyn aloitus.

Luottomiehet – Kreditmännen r.y. tuo esiin, että saneeraussuojan alkaminen ja saneerausvelan määrittely yhdenvertaistavat velkojien asemaa sekä yksinkertaistavat velkojen käsittelyä. Laissa on selkeä tarve saneeraussuojan kaltaiselle säännökselle ja saneeraussuojan aikana syntyneiden velkojen asettamiselle vastaavaan etuoikeusasemaan menettelyn aikana syntyneiden velkojen kanssa sekä etuoikeusaseman yhdenmukaistamiselle konkurssissa. Saneerausta koskevat asiat olisi tuomioistuimissa käsiteltävä joutuisasti, jolloin saneeraussuojan kesto jää lyhyeksi tapauksissa, joissa suoja määrätään. Saneeraussuojan jälkeen syntyneen velan perintärajoituksen vaikutus yrittäjän oikeussuojaan on tällöin vähäinen. Saneeraussuojan ja menettelyn alkamisen välisenä aikana syntyneen velan perintää ja konkurssiperustetta ei tulisi saneerausmenettelyn aikana rajoittaa.

Suomen Asianajajaliitto pitää saneeraussuojaan liittyvää uudistusta myönteisenä ja saneeraustilannetta selkeyttävänä. Saneeraussuoja ei voi kuitenkaan olla tapa ratkaista pitkiin saneeraushakemusten käsittelyaikoihin liittyviä ongelmia, vaan käsittelyaikoja pitää pystyä lyhentämään. Muiden kuin hakijavelkojien oikeus hakea saneeraussuojaa parantaa myös velkojien asemaa.

Suomen Kaupan Liitto pitää ehdotusta saneeraussuojasta lähtökohtaisesti hyvänä.

Suomen Pankkiyhdistys toteaa, että saneeraussuojaa koskevat ehdotukset selkeyttäisivät monilta osin nykyistä tulkinnanvaraista sääntelyä. Lain selkeys edellyttäisi, että menettelyn aloittamisen ja saneeraussuojan alkamisen oikeusvaikutukset olisivat mahdollisimman yhteneväisiä. Ehdotuksessa tämä onkin ollut lähtökohtana. Periaatteesta on kuitenkin poikettu siten, että saneeraussuojan aikana syntyneen velan perusteella velallista ei voisi asettaa konkurssiin saneeraussuojan eikä menettelyn aikana. Tätä perustellaan sillä, että velallinen ei vielä saneeraussuojan määräämisen perusteella voi ryhtyä tiettyihin lain mahdollistamiin taloudellista tilannetta parantaviin toimiin. On kuitenkin epäilyksenalaista, mikä merkitys toimilla yleensä on yritykselle, joka on maksuvalmiudeltaan niin heikossa tilassa, ettei se kykene maksamaan saneeraussuojan tai menettelyn aikana syntyviä velkojaan. Mietinnössäkin todetaan, että poikkeamaa voidaan pitää erikoislaatuisena ratkaisuna. Jos tätä pidetään velallisen aseman kannalta välttämättömänä, olisi varmistuttava siitä, että velallisella on silti kannustin maksaa saneeraussuojan aikana syntyvät velat niiden erääntyessä. Kannustin voisi olla esimerkiksi se, että menettelyä ei voitaisi aloittaa, jos saneeraussuojan alkamisen jälkeen syntyneitä velkoja on maksamatta. Saneeraussuojaa koskevassa sääntelyssä on otettava huomioon, että esimerkiksi yrityskiinnitysvelkojan asema heikkenee, jos velallinen velkaantuu saneeraussuojan aikana eikä maksa uusia velkojaan. Tämä puoltaa sääntelymallia, jossa saneeraussuojan aikana syntyneet maksamattomat velat olisivat ainakin lähtökohtaisesti este menettelyn aloittamiselle. Joka tapauksessa sekä saneeraussuojan että menettelyn aikana syntyneiden velkojen tulisi olla maksettuina viimeistään ohjelmaa vahvistettaessa.

Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y. katsoo, että saneeraussuojaa koskevat ehdotukset selkeyttävät nykyistä tulkinnanvaraista sääntelyä. Menettelyn aloittamisen ja saneeraussuojan alkamisen oikeusvaikutuksien tulisi olla mahdollisimman yhteneväisiä. Saman näkemyksen esittää *Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistys,* joka myös toteaa, että olisi pyrittävä varmistamaan se, että velallisyrityksellä on kannustin maksaa saneeraussuojan aikana syntyvät velat niiden erääntyessä.

Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto esittää, että saneeraussuojan ja menettelyn alkamisen välisenä aikana syntyneen velan perintää ja konkurssiperustetta ei tulisi menettelyn aikana rajoittaa. Saneeraussuojan jälkeen syntyneen velan asema tulisi olla kaikilta osin sama kuin saneerausmenettelyn jälkeen syntyneen velan asema. Tämä selkeyttäisi lain rakennetta ja tulkintaa. Saman näkemyksen esittää *Työeläkevakuuttajat TELA*.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvissä useissa verovirastojen kannanotoissa saneeraussuojaa koskevan ehdotuksen arvioidaan selkeyttävän nykytilaa ja ehdotusta kannatetaan. Jotkut verovirastot pitävät parempana muunlaista vaihtoehtoa; velkojan hakemana saneeraussuojan tulisi alkaa hakemuksen jättämisestä tai saneerausvelka määritettäisiin hakemuksen vireilletulon mukaan ja väärinkäytöstapausten vaikutus säädettäisiin tuomioistuimen harkittavaksi. Saneeraussuojan arvioidaan mahdollistavan edelleen taktikoinnin lisäverovelkaantumisella ja olevan käytännössä vaikeasti käytettävä työkalu, koska sen sisältö on esitetty säänneltäväksi turhan monimutkaiseksi. Muun velkojan kuin hakijavelkojan saneeraussuojan saaminen on tehty niin tulkinnanvaraiseksi, ettei suojan tarvetta voi näyttää

toteen muutoin kuin sietämällä lisävelkaantumista. Jos on tarpeen säätää saneeraussuoja, kaikille velkojille tulisi antaa mahdollisuus hakea sitä ilman ehtoja ja suoja tulisi voimaan hakemuksen vireilletulosta. Lausunnoissa tuodaan myös esiin, että käsittelyaikojen vuoksi saneeraussuoja johtaisi helposti veroviraston taholta jonkinlaiseen hakemusautomaattiin, koska viraston olisi omien etujensa varmistamiseksi aina varmuuden vuoksi tehtävä hakemus. Lausunnoissa kiinnitetään myös huomiota uusien velkojen maksamiseen. Saneeraussuojan alkamisen jälkeen syntyneet velat tulee maksaa eräpäivinä ja jos näin ei tapahdu, tulee sen olla ohjelman vahvistamisen este. Vähintäänkin olisi säädettävä uusien velkojen maksamiselle muutaman kuukauden takaraja. Jos tähän ei pystyttäisi, velallinen olisi saneerauskelvoton. Saneeraussuojan alkamisen ja varsinaisen menettelyn alkamisen välisenä aikana syntyneillä veroilla velallinen pitää voida hakea konkurssiin ennen ohjelman vahvistamista.

6.2 Konkurssivertailu

Työryhmän ehdotus: Lakia muutettaisiin niin, että saneerauksen tulisi olla velkojalle selvästi konkurssia edullisempi vaihtoehto.

44 §
Velkajärjestelyn keinot

Velkajärjestelyssä ei saa käyttää keinoa, joka rajoittaa velkojan oikeutta enemmän kuin on tarpeellista saneerausohjelman tarkoituksen toteuttamiseksi ja tässä laissa säädettyjen, velkojien keskinäistä asemaa koskevien vaatimusten täyttämiseksi. Muulle kuin vakuusvelkojalle ohjelman mukaan tulevan suorituksen on oltava arvoltaan *selvästi suurempi* kuin mitä hän saisi velallisen konkurssissa ilman 32 §:n 2 momentin soveltamista. *Tätä ei kuitenkaan edellytetä, jos maksamatta olevan velan määrää alennetaan vain vähän tai velkaan käytetään lievempiä velkajärjestelykeinoja. Tällöinkään suoritus ei saa olla arvoltaan pienempi kuin mitä velkoja saisi velallisen konkurssissa.*

Kauppa- ja teollisuusministeriö esittää konkurssivertailun säilyttämistä nykyisellään, koska ehdotetulla muutoksella saneerauskynnys näyttäisi nousevan vastoin hallitusohjelman ja hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelman lähtökohtia.

Työministeriön mielestä ehdotus on hyvä ja perusteltu, koska saneerauksessa velkoja saa maksun osasuorituksina ja pidemmän ajan kuluessa kuin konkurssissa, minkä vuoksi maksun saamiseen liittyy myös suurempi riski kuin konkurssissa. Nykyinen laki ei turvaa edes sitä, että suoritus saneerausmenettelyssä olisi vähintään samanarvoinen kuin velkojan jako-osuus mahdollisessa konkurssissa.

Turun hovioikeuden käsityksen mukaan konkurssivertailua koskeva muutos nostaisi tarpeettomasti saneerauskynnystä. Nykyisellä säännöksellä ei ole ollut haitallisia seuraamuksia velkojien kannalta. *Helsingin hovioikeus* katsoo, että konkurssivertailua koskevan säännöksen muuttaminen merkitsee saneerauskynnyksen nostamista.

Vaasan hovioikeus toteaa, että konkurssivertailua koskevan säännöksen muuttaminen ehdotetulla tavalla on periaatteellisesti merkittävä ja muuttaa osin perusteita, joille laki aikanaan rakennettiin. Ehdotuksen taustalla saattaa olla pyrkimys

entisestään karsia menettelyn piiristä "rajatapauksia" eli yrityksiä, joiden osalta menettelyn edellytysten arviointiin liittyy runsaasti epävarmuustekijöitä. Konkurssivertailua koskeva ehdotus on luonteeltaan yhteiskuntapoliittinen päätös eikä sen arviointi ole erityisesti tuomioistuimelle kuuluva asia. Käytännössä muutos ei välttämättä ole suuri sen takia, että konkurssivertailu perustuu aina hypoteettisiin arviointeihin konkurssirealisaation tuloksesta. Ratkaisevassa asemassa on se, kuinka tarkasti arvio pystytään tekemään ja tässä selvittäjän työllä on keskeinen merkitys. Ohjelmaehdotukset lienevät yleensä tuoneet velkojille konkurssia merkittävästi suuremman kertymän, joten "rajatapausten" määrä ei välttämättä ole suuri. Tuomioistuimen kannalta merkityksellistä on se, että ohjelman vahvistamista nostava kriteeri "selvästi" jättää varsin laajan harkintavaran eikä kriteerin soveltaminen ole yksiselitteistä. Ehdotus saattaa olla omiaan lisäämään muutoksenhakualttiutta ohjelman vahvistamista koskeviin ratkaisuihin. On myös oletettavaa, että kriteerin rajat selviävät vasta vuosien kuluttua.

Kouvolan hovioikeus toteaa, että konkurssivertailun perustelujen ja säännöksen muodostama kokonaisuus on vaikeasti hahmotettavissa. Perusteluissa todetaan, että taustalla on tarve täsmentää säännöstä. Toisaalta todetaan, että käytännössä jako-osuudet ovat olleet selvästi suuremmat kuin konkursseissa eikä ehdotus aiheuttaisi olennaisia muutoksia. Säännöksen muutos muotoilusta "ei ole arvoltaan pienempi" muotoon "on selvästi suurempi" on luonteeltaan sellainen, että sen nojalla varmasti vaaditaan käytännön selkeää ja merkittävää muuttamista. On epävarmaa, voidaanko päinvastaiselle perustelulle antaa niin suuri painoarvo, että käytäntö jäisi entiselleen ja muutokset heijastuisivat vain perusteluissa mainittuihin erityiskysymyksiin. Mahdolliset muutokset tulisi harkita huolellisesti. Suurin ongelma aiheutuu säännöksen tulkinnanvaraisuudesta, koska tuomioistuin ottaa kantaa leikkausten hyväksyttävyyteen vasta vahvistamispäätöksessään. Selvittäjän on siten pakko huolehtia siitä, että asiassa on harkintamarginaali. Sen vuoksi muutoksen vaikutukset voivat olla arvaamattomia ja sattumanvaraisia. Jos muutos katsotaan tarpeelliseksi, olisi perusteltua säätää laissa minimiosuuksista tai laskennallisesta minimimarginaalista. Kaavamaiset määräykset ovat kuitenkin ongelmallisia ja edellyttäisivät mahdollisuutta poiketa pääsäännöstä.

Espoon käräjäoikeus toteaa, että konkurssivertailua koskeva ehdotus on vaikeaselkoinen ja omiaan aiheuttamaan vaikeita tulkintakysymyksiä. *Mikkelin käräjäoikeuden* mielestä käsite "selvästi" voi aiheuttaa samanlaisia ongelmia kuin laissa oleva "suoritus olisi arvoltaan pienempi". Toisaalta konkurssivertailut ovat usein niin epämääräisiä, että "selvästi" käsite antaa ehkä paremmat mahdollisuudet tehdä asiallisesti oikea ratkaisu. *Oulun käräjäoikeus* toteaa, että perusteluissa ei lausuta, mitä selvästi suuremmalla tarkoitetaan. Säännöstä on syytä täsmentää. Muutoin sen tulkinta tulee nousemaan riitakysymykseksi lähes jokaisessa tapauksessa. *Rovaniemen käräjäoikeuden* mielestä ehdotus on ilmaisultaan avoin ja aiheuttaa soveltajalle ongelmia. Määrä tulisi ilmaista jotenkin selvemmin esimerkiksi prosenttiluvulla perustapauksia varten ja antaa tuomioistuimelle harkintavaltaa tietyin edellytyksin poiketa siitä. *Turun käräjäoikeus* asettaisi saneerausmenettelyssä etusijalle kaavamaisemmat ja tarkkarajaisemmat määräykset. *Vaasan käräjäoikeuden* mielestä Suomen Yrittäjät on eriävässä mielipiteessään kiinnittänyt perus-

tellusti huomiota siihen, että määritelmä “arvoltaan selvästi suurempi” olisi kaivannut ainakin perustelutekstissä tarkempaa määrittelyä.

Lahden käräjäoikeus lausuu, että velkojien etu tulisi saneerauksessa olla selvästi suurempi kuin konkurssitulos. Muutos vaikuttaisi niin, etteivät yli 75 %:n velkaleikkaukset enää olisi mahdollisia. Käräjäoikeus kannattaa muutosta. *Tampereen käräjäoikeus* toteaa, että konkurssivertailua koskeva ehdotus on sinänsä hyvä ja kannatettava. Se määrittelee hyvin saneerausmenettelyn tavoitteen vakuudettoman velkojan kannalta. Uudistus korostaa realistisen konkurssivertailun merkitystä ja asettaa selvittäjän ammattitaidolle uusia vaatimuksia. Vertailu konkurssitilanteeseen ja vaatimus selvästi suuremmasta kertymästä voi synnyttää uudentyyppisiä esteväitteitä. Toisaalta vaatimus konkurssia paremmasta kertymästä voi nostaa jonkin verran menettelyn aloittamiskynnystä ja aikaa myöten toivottavasti myös hakemuksen jättämiskynnystä.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK katsoo, että konkurssivertailua koskevan ehdotuksen toteuttaminen saattaisi nostaa saneerauskynnystä, mutta toisaalta saneerauksen tulee olla myös velkojille kannattava, jotta nämä ryhtyisivät usein lopputulokseltaan epävarmaan saneeraukseen. Jatkossa tulee seurata, onko ja minkälaisia vaikutuksia uudistuksella saneerausmenettelyyn.

Luottomiehet – Kreditmännen r.y. toteaa, että vaikkakin mietinnössä yritetään esittää parannusta muuttamalla konkurssivertailua, ei muutos ole riittävä. Ehdotus on liian epämääräinen, jotta se voisi toimia käräjäoikeustyöskentelyssä ilman korkeimman oikeuden ennakkoratkaisuista saatavaa tulkinta-apua. Ehdotus johtanee lisääntyvään riitelyyn saneerausohjelman vahvistamisvaiheessa siitä, mikä olisi ollut mahdollisessa konkurssissa lopputulos ja onko se selvästi parempi kuin ohjelmaehdotuksessa esitetty. Säännöstä tulisi täsmentää niin, että tavallisista veloista pitää aina suorittaa jokin minimimäärä, esimerkiksi 40 prosenttia.

Suomen Asianajajaliitto katsoo, että konkurssivertailun osalta ehdotukset eivät ole onnistuneita. Konkurssivertailu tulisi tehdä siten, että saneerausmenettelyn aikana syntyvien velkojen etuoikeus huomioidaan vertailussa. Etuoikeuden huomioimatta jättäminen antaa harhaanjohtavan kuvan tilanteesta eikä vertailulaskelma vastaa velkojan todellisuudessa mahdollisessa konkurssissa saamaa suoritusta. Liitto ei pidä myöskään perusteltuna sitä, että saneerausohjelman mukaan tulevan suorituksen pitäisi olla selvästi suurempi kuin velkoja saisi velallisen konkurssissa. Perusteluina on esitetty, että muun muassa suoritusten maksuaika on pidempi kuin konkurssissa ja velkojan työmäärä on suurempi. Perustelut eivät kaikilta osin pidä paikkaansa. Maksu kestää usein konkursseissakin vuosia ja suoritukset maksetaan erissä. Samoin velkojien työmäärä on suurin piirtein samansuuruinen. Mietinnössä ei myöskään ole riittävästi huomioitu saneeraukseen liittyviä yhteiskunnallisia tavoitteita eikä hallituksen yrittäjyysohjelman linjauksia. Suoritusten vertailun osalta nykyinen säännös olisi säilytettävä.

Suomen Pankkiyhdistys kannattaa konkurssivertailua koskevaa muutosta. Saneerauksen on oltava myös velkojille taloudellista kannattavaa, jotta lopputulokseltaan usein epävarmaan saneeraukseen ryhtyminen olisi mielekästä. Konkurssia

suurempaa suoritusta voidaan lisäksi perustella sillä, että saneeraus aiheuttaa velkojille yleensä suurempia hallinnollisia kustannuksia kuin konkurssi. Erityisesti saneerausohjelman noudattamisen seuranta on velkojille työlästä.

Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y. katsoo, että liiketoiminnan tervehdyttämiseen tähtäävien saneerauskeinojen ensisijaisuus sekä saneerauksen ja konkurssin eron asianmukainen korostaminen edellyttävät, että tavallisista veloista olisi aina suoritettava jokin yksiselitteinen määrä, esimerkiksi 30 prosenttia, joka on jo nykyisin muodostunut yleiseksi minimitasoksi. Saneerausohjelmalle olisi myös määrättävä yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain tavoin pääsääntöinen viiden vuoden vähimmäiskesto, josta voitaisiin vain erityisistä syistä poiketa.

Suomen Yrittäjät ei hyväksy ehdotettua muutosta. Konkurssivertailun tiukentaminen saattaisi karsia saneerauksesta yrityksiä, joiden saneerauksen onnistumiselle on edellytykset. Ei voida olla varmoja, että kynnyksen nostaminen karsisi juuri ne yritykset, jotka ilman lainmuutosta ajautuisivat sittemmin konkurssiin.

Työeläkevakuuttajat TELA toteaa, että ehdotus on hyvä ja tarpeellinen.

Yrityssaneerausyhdistys katsoo, että ehdotettu säännös jättää runsaasti tulkinnanvaraisuutta ja viittaa mietintöön sisältyviin eriäviin mielipiteisiin.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvissä verovirastojen kannanotoissa pidetään konkurssivertailua koskevaa ehdotusta parannuksena nykytilaan. Osa virastoista esittää, että tavallisen velkojan saatavalle tulisi asettaa vähimmäisosuus, esimerkiksi 25 %, joka saatavasta on maksettava. Tätä pidetään perusteltuna julkisen talouden sekä terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun samoin kuin velkojien oikeudenmukaisen kohtelun kannalta. Nykyään suurella leikkausprosentilla annetaan kilpailuetua veronsa laiminlyöneille yrittäjille ja näin ylläpidetään kilpailulle vahingollista menettelyä. Erityisesti veroviranomaisen kohdalla leikkausprosentin suuruus johtaa usein kohtuuttomaan lopputulokseen. Saneerausohjelmalla velkojalle tuleva kertymä tulisi diskontata saatavan nykyarvon turvaavalla korkokannalla saneerauksen aloittamisajankohtaan ja tämän määrän tulisi olla huomattavasti suurempi kuin konkurssijako-osuuden ohjelman toteutumiseen liittyvän suuren riskin vuoksi. Diskonttauslaskelman tekeminen ei voi tuoda niin huomattavia lisäkustannuksia kuin työryhmä epäilee. Saneerausohjelman vahvistamiselle tulisi kaikissa tapauksissa vaatia yli 50 %:n kannatus kaikista saatavista. Jos ohjelmassa esitetään 25 – 50 %:n kertymää edellytettäisiin kahden kolmasosan tai kolmen neljäsosan enemmistön kannatusta. Lausunnoissa kiinnitetään huomiota myös siihen, että osakeyhtiölain oman pääoman vähimmäisvaatimus on käytännössä usein johtanut siihen, että saneerausohjelmassa on leikattu velkoja enemmän kuin yrityksen maksukyky on edellyttänyt. Jos uudistuksen jälkeen käytännössä vaaditaan vähintään 25 %:n kertymä, saattaa se johtaa siihen, että osakeyhtiön oma pääoma ei täytä lain vähimmäisvaatimusta eikä ohjelmaa voida vahvistaa. Osakeyhtiölakia tulisi tarkistaa, jos halutaan, että myös tällaiset tapaukset pääsevät saneeraukseen. Toisaalta, jos osakeyhtiölain oman pääoman vähimmäisvaatimukseen ei säädetä poikkeusta yrityssaneerauksen suhteen, muodostaa velkaantumisaste esteen saneerauksen aloittamiselle.

6.3 Lisäsuoritukset

Työryhmän ehdotus: Saneerausohjelmassa tulisi nykyistä käytäntöä vastaten aina määrätä, onko velallinen velvollinen maksamaan lisäsuorituksia saneerausohjelman aikana. Lisäsuoritusvelvollisuuden perusteena olisi velallisen taloudellisen aseman paraneminen. Lisäsuoritusten vaatimiselle asetettaisiin määräaika.

42 §
Toimenpiteet ja järjestelyt

Saneerausohjelmassa tulee yksilöidä velallisen toiminnan tervehdyttämiseksi tarkoitetut toimenpiteet ja järjestelyt sekä velallisen ja velkojien asemaa koskevat toimenpiteet ja järjestelyt sekä näiden perustelut. Ohjelmassa tulee määrätä muun muassa:

---

4) saneerausvelkoja koskevista järjestelyistä *sekä lisäsuoritusvelvollisuudesta*;

---

44 §
Velkajärjestelyn keinot

Saneerausohjelmassa voidaan määrätä, että velallisen on maksettava velkojille lisäsuorituksia velallisen taloudellisen aseman paranemisen johdosta. Varoja, jotka velallinen kohtuudella tarvitsee toiminnan jatkamiseen, ei kuitenkaan voida määrätä maksettavaksi lisäsuorituksina. Ennen muita velkojia ja keskenään yhtäläisin osuuksin lisäsuoritukseen ovat oikeutettuja ne velkojat, joiden saatavien pääomamäärää on velkajärjestelyssä alennettu, eivät kuitenkaan viimesijaisten saatavien velkojat.

78 a §
Lisäsuorituksen vaatiminen

Valvojan tai velkojan hakemus lisäsuorituksesta on tehtävä tuomioistuimelle viimeistään vuoden kuluessa siitä, kun loppuselonteko ohjelman toteutumisesta on merkitty konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin.

Konkurssiasiamies pitää tärkeänä, että saneerausohjelmassa määrätään lisäsuorituksista, jos näitä halutaan maksettavan.

Oulun käräjäoikeus katsoo, että ehdotettu lisäys lisäsuorituksen maksamisesta voi selkeyttää tilannetta. *Vaasan käräjäoikeus* kannattaa lisäsuoritusten maksamista koskevia täsmennyksiä. *Turun käräjäoikeus* pitää lisäsuoritusvelvollisuutta koskevan määräyksen ottamista ohjelmaan ennenaikaisena. Mahdollista olisi säätää lisäsuoritusvelvollisuudesta, jota voitaisiin hakea myöhemmin, jos velallisen olosuhteet antaisivat siihen aihetta.

Valtiokonttori toteaa, että ohjelmiin olisi tarpeellista sisällyttää yksilöity määräys velallisen lisäsuoritusvelvollisuudesta ja määräykset ehdoista, joiden nojalla velallinen voi vapautua ennenaikaisesti saneerausmenettelystä.

Finnvera Oyj ehdottaa, että lisäsuoritusvelvollisuutta koskevaa kohtaa olisi vielä tarkistettava. Loogisesti säännös kuuluisi ehkä 42 §:ään eikä 44 §:ään. Yrityksen toiminnassa voi tapahtua ympäristöstä aiheutuvia muutoksia. Jonakin tilikautena päästään hädin tuskin nollatulokseen tai yrityksen toiminta voi olla jopa tappiollista ja seuraavana vuonna tulos saattaa olla voitollinen. Saattaa olla niin, että ennakoitua suuremman voitollisen tilikauden jälkeen yritys on voimakkaasti kasva-

massa, mikä sitoo kassavaroja, jotka tulisi käyttää kasvun rahoittamiseen eikä jakaa ennakkoon lisäosuuksina velkojille. Lisäsuoritusvelvollisuus tulisi tutkia koko saneerausaika huomioon ottaen ja vasta ohjelman päättymisen yhteydessä. Vuoden määräaika suorituksen vaatimiselle 78 a §:ssä ei ole kohtuuttoman pitkä. Pykälän siirtämistä 42 §:n 4 kohdan yhteyteen tulisi harkita.

Suomen Kuntaliitto pitää tärkeänä, ettei panttiomaisuuden arvonnousu tule jaettavaksi kaikille velkojille, joiden saatavan pääomaa on velkajärjestelyssä alennettu. Esitystä on muutettava siten, ettei eriävässä mielipiteessä esitetty panttioikeuden haltijoiden loukkaus pääse tapahtumaan.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan vakuuden arvon noususta johtuva kertymä kuuluu vakuusvelkojalle.

Suomen Pankkiyhdistys ja *Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y.* toteavat, että lisäsuorituksia koskeva säännös on aiheuttanut toisinaan taloudelliselta merkitykseltään huomattavia tulkintavaikeuksia, kun velvoitteen syntyminen on kytketty yrityksen liiketoiminnan voittoon. Työryhmän ehdotus selkeyttäisi oikeustilaa ja olisi nykyistä tarkoituksenmukaisempi. Ehdotus saattaa kuitenkin aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta. Sen mukaan lisäsuorituksina ei voida määrätä maksettavaksi varoja, jotka velallinen kohtuudella tarvitsee toiminnan jatkamiseen. Rajoitus on sinänsä hyväksyttävissä, mutta se ei saisi johtaa siihen, että lisäsuoritusvelvollisuus ratkaistaisiin vasta ohjelman toteuttamisen aikana. Tällöin yrityksen johto lienee useimmiten sitä mieltä, että voitto tarvitaan toiminnan jatkamiseen. Jotta ohjelmamääräyksellä olisi oikeusvarmuutta luova vaikutus, sitä ei pitäisi voida riitauttaa enää ohjelman toteuttamisvaiheessa. Perusteluissa olisi tarpeen todeta, että määräyksen lainmukaisuus tutkitaan ohjelmaa vahvistettaessa eikä sitä voi riitauttaa ohjelman tultua lainvoimaiseksi. *Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistys* tuo esiin, että ehdotus lisäsuorituksia koskevan sääntelyn muuttamiseksi selkeyttäisi nykyistä oikeustilaa.

Yrityssaneerausyhdistys viittaa Suomen Asianajajaliiton edustajan eriävään mielipiteeseen vakuusvelkojen asemasta ja lisäjako-osuuksien maksamisesta. Eriävä mielipide tulisi ottaa huomioon.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvissä verovirastojen kannanotoissa toisaalta kannatetaan lisäsuoritusvelvollisuutta koskevan määräyksen sisällyttämistä saneerausohjelmaan, mutta tuodaan myös esiin, että lisäsuorituksista esityksen mukaan tulisi kysymykseen lähinnä tilanne, jossa taloudellinen asema paranee velallisesta riippumattomasta syystä. Esitystä voidaan pitää velkojien aseman heikennyksenä eikä ole syytä supistaa lisäsuoritusvelvollisuutta nykyisestä. Perusteltua on, että velvollisuudesta tulisi aina määrätä ohjelmassa.

<u>Lisäsuoritusten vaatimisen määräaikaa koskevat kannanotot</u>

Rovaniemen käräjäoikeuden mielestä määräajan kytkeminen loppuselonteon merkitsemiseen rekisteriin aiheuttaa varmasti ongelmia. Loppuselontekoja eivät kaikki velalliset tai valvojat toimita käräjäoikeuteen eikä käräjäoikeudella ole keinoja

valvoa asiaa. Käräjäoikeus ehdottaa, olisiko ohjelman päättymispäivästä luettava vuoden tai kahden aika täsmällisempi määrittely.

Suomen Pankkiyhdistys pitää säännöstä tarpeellisena, mutta se voi aiheuttaa ongelmia. Velkojat eivät yleensä selvitä rekisteristä, onko loppuselonteko toimitettu sinne. Velallinen voi toimittaa 62 §:stä huolimatta loppuselonteon vain rekisteriin eikä velkojalle. Jotta määräaika voisi alkaa kulua loppuselonteon toimittamisesta, olisi välttämätöntä, että lisäsuoritusvelvollisuuden syntymisen kannalta merkitykselliset seikat tulisivat loppuselonteosta ilmi. Laissa (78 a §) voitaisiin edellyttää, että selonteko on toimitettu velkojalle ja konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin.

Verohallituksen lausuntoon sisältyy kannanotto, jonka mukaan 78 a § tulisi loogisuuden vuoksi liittää 63 §:ään.

6.4 Suhde konkurssiin ja muutoksenhaku

Työryhmän ehdotus: Konkurssihakemuksen käsittelyä voitaisiin käsittelyn lykkäämisen sijasta jatkaa saneeraushakemuksen vireilläollessa. Konkurssihakemusta ei saisi kuitenkaan ratkaista ennen kuin päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty. Jos saneeraushakemus hylätään ja velallinen asetetaan konkurssiin, tuomioistuin voisi rajoittaa velallisen omaisuuden realisointia konkurssissa. Lisäksi muutoksenhakutuomioistuin voisi kieltää velallisen asettamisen konkurssiin, jos velallinen on hakenut muutosta saneeraushakemuksen hylkäävään päätökseen.

24 §
Suhde konkurssiin

Jos silloin, kun hakemus saneerausmenettelystä tehdään, on vireillä myös hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, *konkurssihakemusta ei saa ratkaista* ennen kuin päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty. Samoin on meneteltävä, jos saneerausmenettelyä koskevan hakemuksen tultua vireille mutta ennen asian ratkaisemista tehdään hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin. Jos saneerausmenettely aloitetaan, konkurssihakemus raukeaa *saneerausohjelman tultua vahvistetuksi*. Jos hakemus saneerausmenettelystä hylätään tai *saneerausmenettely määrätään lakkaamaan muutoin kuin ohjelman vahvistamisen johdosta,* on konkurssihakemuksen käsittelyä jatkettava. *Jos velallinen asetetaan konkurssiin, tuomioistuin voi velallisen vaatimuksesta määrätä, että konkurssipesä ei saa myydä omaisuutta enempää kuin on välttämätöntä tappioiden välttämiseksi tai konkurssipesän hallinnosta ja omaisuuden hoidosta aiheutuvien kustannusten maksamiseksi ennen kuin päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on lainvoimainen tai muutoksenhakutuomioistuin toisin määrää.* Muutoksenhaun varalta on säännökset 96 §:n 2 momentissa.

---

96 §
Muutoksenhaku

Jos päätökseen, jolla hakemus saneerausmenettelystä on hylätty, on haettu muutosta ja ennen asian ratkaisemista muutoksenhakutuomioistuimessa on velallinen asetettu konkurssiin, konkurssi raukeaa, jos saneerausmenettely aloitetaan. *Jos muutosta on hakenut velallinen, muutoksenhakutuomioistuin voi, jos siihen on erityinen syy, velallisen vaatimuksesta kieltää velallisen asettamisen konkurssiin siihen saakka, kunnes saneerausmenettelyä koskeva päätös on lainvoimainen tai asiassa toisin määrätään. Määräyksen antaneen tuomioistuimen on ilmoitettava siitä tuomioistuimelle, joka on toimivaltainen velallisen konkurssiin asettamista koskevassa asiassa. Jos velallinen on asetettu konkurssiin ja muutoksenhakutuomioistuin aloittaa saneerausmenettelyn*, saneerausvelkoja ovat ennen konkurssin alkamista syntyneet velat, ja konkurssin aikana

syntyneet velat rinnastetaan saneerausmenettelyn aikana syntyviin velkoihin. Jos saneerausmenettely aloitetaan muutoksenhakutuomioistuimen päätöksellä ja silloin on vireillä hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, hakemus raukeaa.

Saneerausmenettelyn aloittamista koskevan asian ratkaisseen tuomioistuimen on toimitettava muutoksenhakemus sen käsittelevälle tuomioistuimelle viipymättä. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Konkurssiasiamies tuo esiin, että konkurssiin asettamista koskeva kielto ja kielto realisoida konkurssipesän omaisuutta parantavat saneerausvelallisen oikeussuojaa. Uuden säännöksen voidaan olettaa toimivan turhien konkurssien estämiseksi.

Vaasan hovioikeus toteaa, että ehdotus konkurssihakemuksen käsittelyn jatkamisesta tarkoittaa, että konkurssihakemus on entistä kauemmin vireillä. Konkurssiedellytysten olemassaoloa saatetaan joutua arvioimaan varsin pitkänkin ajan kuluttua, mikä ei enää olosuhteiden muuttumisen vuoksi voi vastata tarkoitustaan. Konkurssiasian käsittely tuskin nopeutuisi, kun velallista on kuultava tarvittaessa uudelleen velkojan konkurssihakemuksesta. Jos muutos toteutetaan, lienee johdonmukaista tarkistaa vastaavasti 96 §:ää, jonka mukaan vireillä oleva konkurssihakemus raukeaa, jos saneerausmenettely aloitetaan muutoksenhakutuomioistuimen päätöksellä. Lain mukaan saneerausasian vireilläolo muutoksenhaun johdosta ei estä velallisen asettamista konkurssiin, kun saneeraushakemus on hylätty. Asia on sinänsä ongelmallinen, kun konkurssiin asettaminen tekee usein muutoksenhaun tosiasiassa merkityksettömäksi. Mietintöön sisältyy kaksi uudistusehdotusta ongelman helpottamiseksi. Konkurssipesään kuuluvan omaisuuden realisoinnin rajoittaminen voisi perustelujen mukaan olla käsillä esimerkiksi silloin, kun konkurssihakemusta käsittelevä tuomioistuin pitää kysymystä saneerausmenettelyn aloittamisesta epäselvänä. Tämä ei merkitse kovin suurta muutosta ottaen huomioon, että muutoksenhakutuomioistuin voi konkurssiasiassa vastaavin perustein rajoittaa myyntiä. Tapauksissa, joissa konkurssituomioistuin ei ole sama kuin saneeraustuomioistuin, rajoituksista päättäminen edellyttää siltä ainakin jonkinlaista perehtymistä saneerausasiaan. Tämä lisää tuomioistuimen työtä ja voi hidastaa päätöksentekoa konkurssiin asettamisesta.

Siihen, että muutoksenhakutuomioistuin voisi kieltää konkurssiin asettamisen, saattaa kytkeytyä tuomioistuinten riippumattomuuteen liittyviä periaatteellisia ongelmia. Erikseen olisi myös syytä selvittää, mitä kaikkia konkurssihakemuksia kielto voi koskea. Hakemuksen perusteena voi olla myös saneeraussuojan aikana syntynyt saatava. Jos tällainen saatava massavelkana jäisi sittemmin alkavan saneerausmenettelyn ulkopuolelle, ei konkurssin asettamista tulisi voida kieltää saneeraushakemusta koskevan muutoksenhaun vuoksi. Tällaisena sääntely on monimutkainen. Kaiken kaikkiaan säännösehdotuksen tarpeellisuus jää kyseenalaiseksi ottaen huomioon, että konkurssituomioistuin voi joka tapauksessa määrätä merkittävistä turvaamistoimista, jotka voivat tosiasiassa estää velallisen yritystoiminnan jatkumisen. Mietintöä valmisteltaessa esillä on ollut sekin vaihtoehto, että konkurssihakemuksen käsittely olisi aina lykättävä, kunnes päätös saneerausmenettelyn aloittamista koskevassa asiassa on saanut lainvoiman. Ehdotus voisi olla velkojien kannalta erityisen ongelmallinen, koska konkurssin lykkäytyminen voi aiheuttaa velkojille huomattavia taloudellisia menetyksiä. Ehdotus olisi omiaan

lisäämään myös konkurssin lykkäämistarkoituksessa tehtyjä perusteettomia muutoksenhakemuksia. Tätä vaihtoehtoa ei voida kannattaa.

Ehdotettu sääntely merkitsee joka tapauksessa sitä, että konkurssin ja saneerauksen muutoksenhakutilanteista ja niiden sääntelystä tulee entistä monimutkaisempaa ja vaikeatajuisempaa. Tähän nähden perusteltuna voidaan pitää 67 §:ää koskevaa muutosehdotusta, joka mahdollistaisi konkurssihakemuksen siirron käräjäoikeuteen, jossa saneeraushakemus on vireillä. Jatkovalmistelussa on selvitettävä siirron vaikutus konkurssilain nojalla annettuihin turvaamistoimiin ja harkittava, onko siirtäminen konkurssin alettua toimivaltaiseen konkurssituomioistuimeen enää perusteltua. Tuomioistuimelle kuuluu konkurssiasiassa kuuluu varsin vähän tehtäviä, ja ne voitaisiin hoitaa myös saneeraustuomioistuimessa.

Helsingin hovioikeus katsoo, että velallisen tosiasiallisen muutoksenhakuoikeuden turvaamiseksi muutoksenhakutuomioistuimen mahdollisuus kieltää velallisen asettamisen konkurssiin on tärkeä. Mietinnössä ehdotetaan, että saneerausmenettelyn aloittamista koskevassa asiassa käräjäoikeuden olisi toimitettava muutoksenhakemus hovioikeuteen viipymättä. Menettelyn vaikutus käsittelyaikaan on marginaalinen. Hovioikeusasetuksen mukaan kaikki yrityssaneerausasiat on käsiteltävä hovioikeudessa kiireellisinä. Määräys 96 §:ssä on sinänsä tarpeeton, mutta säädösteknisesti määräyksen sijoittaminen erityislakiin on perusteltua.

Kouvolan hovioikeus toteaa, että hovioikeuden alueen käräjäoikeudet eivät ole asettaneet velallista konkurssiin ennen saneerausta koskevan valituksen ratkaisemista muutoin kuin erityisestä syystä. Yrityssaneerausta koskevaan käräjäoikeuden ratkaisuun tulisi voida tosiasiallisesti hakea muutosta. Hovioikeus ei kuitenkaan pidä hyväksyttävänä sitä, että konkurssiin asettaminen estettäisiin ehdottomalla säännöksellä. Tämä avaisi väärinkäytösten mahdollisuuden. Ongelma voitaisiin ratkaista niin, että ennen hovioikeuden konkurssiin asettamista koskevan kiellon ratkaisemista velallinen voitaisiin asettaa konkurssiin vain velkojan nimenomaisesta vaatimuksesta ja jos siihen katsotaan olevan aihetta. Säännös johtaisi todennäköisesti käytäntöön, jossa hovioikeus pystyisi nopeasti ratkaisemaan, onko konkurssiin asettamisen viivästyttäminen perusteltua. Samalla säilytettäisiin mahdollisuus väärinkäytöstilanteissa välittömään konkurssiin asettamiseen.

Rovaniemen hovioikeuden mielestä ehdotus yrityssaneerauksen ja konkurssin suhteen täsmentämiseksi voi jossain määrin kasvattaa velallisen tekemien muutoksenhakemusten määrää, mutta kokonaisuutena tarkastellen muutos on asetettujen tavoitteiden mukainen ja oikeusvarmuutta lisäävä. *Itä-Suomen hovioikeus* kannattaa ehdotuksia 24 §:n ja 96 §:n muuttamiseksi.

Espoon käräjäoikeus toteaa, että konkurssiin asettaminen vaikeuttaa yritystoimintaa, vaikka omaisuuden realisointia rajoitettaisiinkin ehdotetulla tavalla. Sen vuoksi olisi syytä harkita lain muuttamista niin, että velallisella olisi tosiasiallinen mahdollisuus hakea muutosta käräjäoikeuden päätökseen. Yksi tapa olisi se, että käräjäoikeus määrätessään saneerausmenettelyn lakkaamaan voisi velallisen pyynnöstä määrätä väliaikaisen selvittäjän seuraamaan ja valvomaan velallisen

toimintaa siihen asti, kunnes päätös saneerausmenettelyn lakkaamisesta on lainvoimainen tai tuomioistuin, jossa asia on vireillä, toisin määrää.

Helsingin käräjäoikeus yhtyy työryhmän lähtökohtaan, jonka mukaan saneerausta ei voida käyttää keinona pitkittää konkurssia. Se, että konkurssihakemuksen käsittely ei välittömästi lain nojalla lykkääntyisi saneeraushakemuksen vireilletulon johdosta, korjaa laissa olevan selvän epäkohdan. Jos velallinen tekee saneeraushakemuksen ennen vastaamistaan konkurssihakemukseen, konkurssihakemuksen käsittelyä täytyy nykyisin aina lykätä. Jos saneeraushakemus hylätään, velalliselta on pyydettävä uudelleen lausuma konkurssihakemuksesta. Konkurssihakemuksen käsittely viivästyy viikkoja tai velallisen vaikean tavoitettavuuden johdosta joskus enemmänkin. Työryhmä on esittänyt muutoksia, joiden tarkoituksena on parantaa velallisen asemaa, jos velallinen on hakenut muutosta saneeraushakemuksen hylkäämistä koskevaan päätökseen. Vaikkakaan nykytilanne ei ole aiheuttanut ongelmia, käräjäoikeus pitää esityksiä perusteltuina. Ne ovat riittäviä turvaamaan velallisen aseman muutoksenhaussa ja yhdenmukaisia konkurssilain muutoksenhakua koskevien säännösten kanssa. Työryhmän vähemmistö on esittänyt, että konkurssihakemus jäisi aina odottamaan saneerausmenettelyä koskevan päätöksen lainvoimaisuutta. Tähän sisältyisi haittoja, jotka ovat merkittävästi suurempia kuin siitä saatava hyöty. Luultavaa on, että muutoksenhakua tultaisiin väärinkäyttämään konkurssin viivästyttämiseksi.

Kotkan käräjäoikeus kannattaa ehdotusta konkurssin ja yrityssaneerauksen suhdetta koskevien säännösten osalta. Erityisesti käräjäoikeus pitää tärkeänä säännöstä omaisuuden myynnin rajoittamisesta konkurssissa. Myös *Mikkelin käräjäoikeus* pitää aiheellisena mahdollisuutta määrätä konkurssipesän omaisuudesta ehdotetulla tavalla. Muutoksenhakutuomioistuimelle on välttämätöntä antaa mahdollisuus kieltää velallisen asettaminen konkurssiin. Erityisen syyn asettaminen edellytykseksi ei ole ehkä tarpeen. *Rovaniemen käräjäoikeus* toteaa, että ehdotukset saneerauksen suhteesta konkurssiin merkitsevät konkurssiasioiden käsittelyn pitkittymistä. Lain 96 §:ään tulisi lisätä, että konkurssiin asettamisen kieltävästä määräyksestä tulee ilmoittaa sille tuomioistuimelle, joka on normaalisti toimivaltainen velallisen konkurssiin asettamista koskevassa asiassa ja saneeraustuomioistuimelle. *Joensuun käräjäoikeus* lausuu, että Suomen Yrittäjien ehdotus siitä, että konkurssihakemuksen käsittely lykättäisiin siihen saakka, kunnes saneerausmenettelyä koskeva päätös on lainvoimainen, loukkaisi olennaisesti velkojien oikeuksia ja mahdollistaisi keinotekoisen ja tarkoituksellisen konkurssin pitkittämisen, jota tuomioistuimet eivät voisi estää. *Turun käräjäoikeus* pitää tavoiteltavana säännöstä, joka estäisi konkurssin siirtämisen uusilla hakemuksilla saneerausmenettelystä. Kaikki velalliset eivät ole oikealla asialla saneerausmenettelyä hakiessaan.

Vantaan käräjäoikeus toteaa, että valitettavan "normaaliksi" on muodostunut se, että saneeraushakemus jätetään konkurssihakemukseen annettavan lausuman aikoihin, ja saneeraushakemusta täydennetään useita viikkoja. Mahdollisuus samanaikaiseen "loppuunkäsittelyyn" on mitä parhain, käsittelyn todellisen keskittämisen mahdollistava uudistus. Ehdotettuja muutoksia täydentäisi ja niiden systematiikkaan sopisi säännös, joka mahdollistaisi sitovan lausunnon hankkimisen velalliselta siitä, ettei velallinen konkurssihakemuksen käsittelyn pitkittyessä hae sa-

neerausta tai mahdollisuus rajata saneerauksen hakemisaika konkurssihakemuksen ollessa vireillä. Mahdollisuus kieltää konkurssiin asettaminen saattaa jossain yksittäistapauksessa varmistaa saneerausmenettelyn siihen kelpoisen yrityksen osalta. Välttämätöntä on, että kielto tulisi kysymykseen vain erityisestä yksilöidystä syystä. Muutoin on vaara, että pykälän soveltaminen pitkittää konkursseja entisestään. Käräjäoikeus arvelee, että samanaikainen ratkaisu vakiintuu pääsäännöksi, jolloin konkurssiin asettamisen kieltäminen jäisi entistäkin suppeammaksi.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK kannattaa ehdotusta siitä, että muutoksenhakutuomioistuin voi kieltää konkurssiin asettamisen. *Keskuskauppakamari* pitää mahdollisena, että muutoksenhakutuomioistuimen mahdollisuus kieltää konkurssiin asettaminen johtaa siihen, että velallinen pyrkii pitkittämään konkurssia. Sen vuoksi säännös ei ole tarpeellinen. Erityisesti julkisvelkojien kannalta uusi säännös voi osoittautua vahingolliseksi.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilöjärjestö STTK ry ja AKAVA toteavat, että eriävissä mielipiteissä on esitetty konkurssihakemuksen käsittelyn lykkäämistä, kunnes päätös saneerausmenettelyn aloittamista koskevassa asiassa on saanut lainvoiman. Tällaisen menettelyn hyväksyminen saattaisi johtaa siihen, että velallinen automaattisesti valittaisi kielteisestä saneerauspäätöksestä aina kun konkurssihakemus on samanaikaisesti vireillä. Eriävissä mielipiteissä esitetyt muutokset ovat tämän vuoksi ongelmallisia. Laajempi valitusoikeus voitaisiin sallia, jos samalla säädettäisiin, että valitus käsitellään kiireellisenä.

Konkurssiasiain neuvottelukunta katsoo, että ehdotuksessa saneerausmenettelyn suhdetta konkurssiin on selkeytetty merkittävästi. Saneeraushakemuksen hylkäämistapauksessa muutoksenhaku ei estäisi velallisen asettamista konkurssiin, mutta tuomioistuin voisi rajoittaa velallisen omaisuuden realisointia konkurssissa. Ehdotus parantaa velallisten asemaa.

Luottomiehet – Kreditmännen r.y. ja *Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto* toteavat, että saneerausmenettelyn ja konkurssin suhdetta koskevat säännösratkaisut ovat sekä velallisen että velkojan kannalta keskeisiä. Mietinnössä ei ole esitetty tarkistuksia saneerausmenettelyn aloittamisharkintaan, joten luultavasti saneeraushakemuksen hylkäävää päätöstä muutetaan valituksen johdosta harvoin. Saneerauskelpoisen yrityksen tarpeeton konkurssiin asettaminen on epätodennäköistä. Ehdotettu tarkistus muutoksenhaun osalta saattaa johtaa siihen, että velallinen voi pitkittää konkurssia. Velallisen vetoaminen konkurssiin asettamisen kieltämiseksi saattaa muodostua yleiseksi käytännöksi eikä vaatimus erityisestä syystä riitä takaamaan tarpeettomia konkurssiin asettamisen kieltoja. Tästä aiheutuisi erityisesti julkisvelkojalle tuntuviakin vahinkoja. Säännöksen oletettavat haittavaikutukset ovat suuremmat kuin hyödyt, minkä vuoksi nykytila tulisi säilyttää. Tarpeettomasta konkurssiin asettamisesta aiheutuva haitta velalliselle on otettu huomioon sillä, että yrityksen omaisuuden myyntiä voitaisiin rajoittaa.

Suomen Asianajajaliitto arvioi, että sillä, että konkurssihakemuksen käsittelyä voidaan jatkaa, voidaan todennäköisesti vähentää mahdollisuuksia väärinkäyttää saneeraushakemusta konkurssiin asettamisen pitkittämiseen. Liitto kuitenkin ko-

rostaa, että todellinen valitusmahdollisuus saneeraushakemuksen hylkäävään päätöksen on säilytettävä. Ehdotettu täytäntöönpanokielto sekä kielto realisoida konkurssipesän omaisuutta luovat todennäköisesti riittävän oikeussuojan tilanteisiin, joissa saneeraushakemuksen arviointiin liittyy tulkintakysymyksiä. Jotta todellinen valitusmahdollisuus turvataan, on sekä hakijan että hovioikeuden toimittava kiireellisesti. Tilannetta on seurattava ja jos todellisen valitusmahdollisuuden voidaan katsoa puuttuvan, on asiaa korjattava määrittelemällä tietty, esimerkiksi seitsemän päivän rauhoitusaika, joka antaa suojaa yhtiölle täytäntöönpanokieltohakemuksen laatimiseen ja estää yhtiön asettamisen konkurssiin välittömästi.

Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y. tuo esiin, että saneerausmenettelyn aloittamispäätös sisältää taloudellisen arvion ja on sen vuoksi usein oikeudellisesti epäselvä. Tästä syystä voi muodostua tavalliseksi, että velallinen vetoaa muutoksenhakutuomioistuimeen konkurssiin asettamisen kieltämiseksi. Säännöksen oletettavat haittavaikutukset ovat suuremmat kuin siitä koituva hyöty. Muutoksenhaun osalta olisi säilytettävä nykytila. Myös *Työeläkevakuuttajat TELA* esittää nykytilan säilyttämistä. Ehdotettu tarkistus saattaisi johtaa väärinkäytöksiin velallisen pitkittäessä konkurssiin asettamista ja aiheuttaessa tällä velkojilleen vahinkoa.

Suomen Yrittäjät toteaa, ettei se hyväksy työryhmän ehdotusta muutoksenhakumahdollisuuden tosiasiallisesta poistamisesta. *Velkaneuvonta ry* tuo esiin, että yrityssaneerausasioissa on esiintynyt ja esiintyy huomattavia tuomioistuinkohtaisia eroja hakemusten hyväksymisessä. Hylättyjen päätösten joukossa on ehkä paljonkin ratkaisuja, joiden muuttuminen hovioikeudessa olisi todennäköistä tai jopa varmaa. Todellinen muutoksenhakumahdollisuus saneeraushakemuksen hylkäämistä koskevaan päätökseen tulee toteuttaa kaikissa tapauksissa. Käräjäoikeuden mahdollisuus keskeyttää omaisuuden realisointi konkurssissa ei turvaa yrityksen toiminnan jatkamismahdollisuuksia, vaikka hovioikeus hyväksyisi valituksen. Hovioikeudelle annettu mahdollisuus estää konkurssiin asettaminen ei toteudu, kun hovioikeus ei käytännössä ehdi väliin. Velkojille valitusmahdollisuudesta voi joissain tapauksissa aiheutua vahinkoja. Niiden estämiseksi löytyy muita keinoja kuin valitusoikeuden rajoittaminen.

Yrityssaneerausyhdistys toteaa, että lakiin tulisi sisällyttää tosiasiallisen valitusmahdollisuuden säilymiseksi huomattavasti vahvemmat säännökset eli sellaiset, mitä Asianajajaliiton ja Suomen Yrittäjien eriävissä mielipiteissä on esitetty.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvissä verovirastojen kannanotoissa pidetään tarpeellisena tuomioistuimen mahdollisuutta määrätä realisointirajoituksia mutta se, että muutoksenhakutuomioistuin voisi kieltää konkurssiin asettamisen, saattaa jossain määrin lisätä valituksia. Lausumapyyntö konkurssihakemuksesta olisi erittäin hyvä jo saneerauskäsittelyn aikana.

6.5 Velkojien ryhmäjako

Työryhmän ehdotus: Saneerausohjelmasta äänestettäessä velkojat jaetaan ryhmiin, joiden määrää ehdotetaan vähennettäväksi. Tavalliset velkojat muodostaisivat aina yhden ryhmän.

51 §
Vahvistaminen ryhmäenemmistöjen suostumuksella

Velkojat on jaettava ryhmiin seuraavasti:
1) vakuusvelkojat;
2) velkojat, joilla on vakuutena yrityskiinnitys;
3) muut kuin vakuusvelkojat.

Vaasan hovioikeus toteaa, että ehdotus voi muodostua ongelmalliseksi, jos velallisella ei ole vakuusvelkoja. Tällöin ryhmiä olisi yksi ja yksittäinen enemmistövelkoja voisi estää ohjelman vahvistamisen ilman että ohjelmaa voitaisiin vahvistaa lain 54 §:n mukaisella ns. pakkovahvistamisella. Tämä voisi johtaa siihen, että velkoja voisi yksinään estää saneerauskelpoisen yrityksen ohjelman vahvistamisen. Hovioikeus ehdottaa, että mahdollisuus tavallisten velkojien jakoon saatavien perusteen nojalla säilytettäisiin tai käytäntö huomioon ottaen lakia muutettaisiin niin, että tavallisista velkojista julkisvelkojat luettaisiin omaksi ryhmäkseen.

Kouvolan hovioikeus ehdottaa, että järjestelmän selkeyden vuoksi velkojista, joilla ei ole äänioikeutta, tulisi muodostaa oma ryhmänsä. Hovioikeus pitää sinänsä kannatettavana, että poistetaan mahdollisuus muodostaa velkojaryhmiä esimerkiksi äänestystulokseen vaikuttamiseksi. Käytännössä on esiintynyt erimielisyyttä siitä, onko saneerausohjelmassa saamisensa pääomalainaksi muuttavalla velkojalla äänioikeus. Asian selventäminen olisi tarpeen.

Kotkan käräjäoikeus kannattaa velkojen ryhmäjaon yksinkertaistamista. *Porin käräjäoikeus* pitää ehdotusta perusteltuna, sillä on ollut havaittavissa, että erillisryhmiä on toisinaan käytetty tarkoitushakuisesti vaadittavien enemmistöjen saavuttamiseksi. Myös *Tampereen ja Vaasan käräjäoikeudet* toteavat, että ehdotus on perusteltu ja vähentää tarkoitushakuista velkojaryhmien rakentamista. *Tampereen käräjäoikeus* pitää mahdollisena, että eräät julkisoikeudelliset velkojat vetoavat jo etukäteen saatavansa huomattavaan määrään ja ilmoittavat, ettei edellytyksiä ohjelman vahvistamiselle ole olemassa. Menettelyn aloittaminen voi estyä pelkästään siksi, että suuri julkisoikeudellinen velkoja ei esimerkiksi rauenneiden maksusuunnitelmien vuoksi luota velallisyhtiön kykyyn tai haluun hoitaa velvoitteitaan. *Mikkelin ja Vantaan käräjäoikeudet* kiinnittävät huomiota siihen, ettei mietinnössä ole esitetty selvennystä siihen, miten passiivinen velkojaryhmä otetaan huomioon äänestyksessä. Tästä olisi syytä määrätä laissa.

Valtiokonttorin mukaan muutos parantaisi tavallisten velkojien asemaa, koska se estäisi ryhmäjaon tarkoitushakuisen käytön. Muutos saattaa vaikuttaa positiivisesti myös selvittäjän yhteydenpitoon ainakin osaan vakuudettomista.

Joensuun yliopiston oikeustieteiden laitos tuo esiin, että uudistus lisää verottajan päätösvaltaa pienten velallisten saneerauksissa. Tämän vuoksi olisi syytä kiinnittää huomiota verottajan puolesta saneerausasioita hoitavien henkilöiden toiminnan johdonmukaisuuteen ja varmistaa riittävien resurssien turvaaminen velallisten saneerauskelpoisuuden todelliseen punnintaan.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK pitää ehdotusta varsin tarpeellisena. *Suomen Pankkiyhdistys* toteaa, että se, että muut kuin vakuusvelkojat voidaan jakaa eri

ryhmiin melko epämääräisillä perusteilla, on johtanut keinotekoisten velkojaryhmien muodostamiseen. Selvittäjä on esimerkiksi saattanut pyrkiä jakamaan velkojat ryhmiin siten, että saneeraukseen myönteisesti suhtautuvat velkojat sijoitetaan omaan ryhmäänsä. Tämä ei voi olla sääntelyn alkuperäisen tarkoituksen mukaista. Velkojien jakaminen äänestyksessä eri ryhmiin on perusteltua vain, jos velkojien oikeudellisessa asemassa on yrityssaneerauksen kannalta merkityksellisiä eroja. Myös *Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y.* ja *Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistys* kannattavat ryhmäjaon muuttamista työryhmän ehdottamalla tavalla.

Suomen Yrittäjät ei hyväksy ryhmäjaon muuttamista tavalla, joka vahvistaa julkisvelkojien asemaa. *Yrityssaneerausyhdistys* katsoo, että nykyinen ryhmäjakoa koskeva säännös olisi säilytettävä niillä perusteilla, joita työryhmän mietintöön sisältyvissä eriävissä mielipiteissä on esitetty.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvissä verovirastojen kannanotoissa kannatetaan ehdotusta ryhmäjaon uudistamiseksi.

6.6 Väliaikainen selvittäjä

Työryhmän ehdotus: Menettelyssä voitaisiin määrätä väliaikainen selvittäjä.

83 a §
Väliaikainen selvittäjä

Saneeraussuojan alkamisesta päättäessään tai myöhemmin tuomioistuin voi velallisen tai velkojan vaatimuksesta määrätä väliaikaisen selvittäjän, jos siihen on erityinen syy. Väliaikaisen selvittäjän tehtävistä säädetään 8 §:n 2 momentissa. Väliaikaiseen selvittäjään sovelletaan, mitä 9 §:n 1 momentissa säädetään selvittäjän tietojensaantioikeudesta, 14 §:ssä salassapitovelvollisuudesta, 83 §:ssä selvittäjän määräämisestä, 87 §:ssä selvittäjän palkkiosta ja kustannusten korvauksesta sekä 94 §:n 1 momentissa selvittäjän korvausvelvollisuudesta.

Työministeriön mielestä työryhmä ei esitä kovin vakuuttavia perusteluja yritykselle lisäkustannuksia aiheuttavan väliaikaisen selvittäjän tarpeelle.

Turun hovioikeus ei pidä tarpeellisena säännöksiä väliaikaisesta selvittäjästä.

Kotkan käräjäoikeus katsoo, että väliaikaisen selvittäjän tarpeellisuus jää nähtäväksi käytännön soveltamistilanteessa. *Oulun käräjäoikeus* toteaa, että väliaikaisen selvittäjän määrääminen saneeraussuojan alkaessa on varsin perusteltu. Väliaikaisesta selvittäjästä tulee useimmiten varsinainen selvittäjä, jos menettely alkaa. Selvittäjä pääsee siten tutustumaan yritykseen entistä aikaisemmassa vaiheessa ja osaltaan opastamaan sitä saneerausmenettelyssä. *Turun käräjäoikeus* arvioi, että asian käsittely saattaa pitkittyä, koska ei ole luultavaa, että selvittäjä voisi kovin lyhyessä ajassa tuoda asian käsittelyyn tuomioistuimelle hyödyllistä tietoa. Kun väliaikainen selvittäjä ei pyytämättä anna tietoja, jää sen merkitys epäselväksi. On syytä lisäksi huomioida sen aiheuttamat lisäkustannukset velalliselle. Ehdotus jättää epäselväksi, kenen pyynnöstä ja minkälaisia velallisen toimintaa koskevia tietoja väliaikainen selvittäjä olisi velvollinen antamaan. Kaiken kaikkiaan väliaikaisen selvittäjän rooli jää hahmottumatta. Myös *Vantaan käräjäoikeus* suhtautuu epäilevästi väliaikaisen selvittäjän tarpeellisuuteen ja toimivuuteen. Ehdotus jättää epäselväksi, mikä asema on väliaikaisella selvittäjällä 21 §:n tilanteissa.

Finnvera Oyj toteaa, että mahdollisuus määrätä väliaikainen selvittäjä parantaisi velkojien oikeutta saada tietoja velallisen liiketoiminnasta ja on perusteltu varsinkin, jos menettely viivästyy. Säännös suojaa velallista, kun väliaikainen selvittäjä voi antaa velalliselle liiketoimintaa koskevia ohjeita ja määräyksiä.

Suomen Asianajajaliitto pitää esitystä hyvänä. Nykyisin saneeraushakemuksessa selvittäjäksi ehdotettu henkilö voi joutua epäselvään tilanteeseen, kun velallisyhtiö ja velkojat saattavat olla häneen yhteydessä eri asioissa ennen selvittäjän määräämistä. Tietyissä tapauksissa väliaikainen selvittäjä on myös valvonnallisista syistä tarpeen. Perusteluissa olisi hyvä todeta, että väliaikaisena selvittäjänä toimiminen ei muodosta estettä toimia pesänhoitajana, jos velallisyhtiö ajautuu konkurssiin. Väliaikaisen selvittäjän tehtävät ja toimivaltuudet ovat sellaiset, että hänestä ei liiton käsityksen mukaan tule esteellistä pesänhoitajaksi.

6.7 Muut yrityssaneerauslakia koskevat huomautukset

Lain tarkoitus. Laissa korostettaisiin sitä, että saneerausohjelmalla tulee määrätä myös velallisen toimintaa koskevista toimenpiteistä.

1 §
Lain tarkoitus ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Taloudellisissa vaikeuksissa olevan velallisen jatkamiskelpoisen yritystoiminnan tervehdyttämiseksi taikka sen edellytysten turvaamiseksi ja velkajärjestelyjen aikaansaamiseksi voidaan ryhtyä tämän lain mukaiseen saneerausmenettelyyn. Menettelyssä voidaan tuomioistuimen vahvistamalla saneerausohjelmalla määrätä velallisen *toimintaa,* varallisuutta ja velkoja koskevista toimenpiteistä siten kuin tässä laissa säädetään.

Mikkelin käräjäoikeus pitää ehdotusta aiheellisena. *Turun käräjäoikeus* toteaa, että toimintaa koskeva määräys saattaa johtaa laajaan todisteluun ja sitä kautta kustannusten kohoamiseen.

Vahingonkorvausvelat saneerausvelkoina. Vahingonkorvausvelkojen ja sopimusrikkomukseen perustuvien velkojan kuuluminen saneerausvelkoihin määräytyisi sen mukaan, onko niiden peruste syntynyt ennen saneeraussuojan tai menettelyn alkamista. Velkoja koskeva erityissäännös kumottaisiin (3 §:n 2 momentti).

Suomen Asianajajaliitto ja *Suomen Kaupan Liitto* kannattavat muutosta.

Velallisen hakemuksen puoltaminen. Velkoja voisi puoltaa velallisen hakemusta, jolloin menettely voitaisiin aloittaa nopeasti.

6 §
Edellytykset

Saneerausmenettely voidaan aloittaa, jos:

1) vähintään kaksi velkojaa, joiden yhteenlasketut saatavat edustavat vähintään viidennestä velallisen tunnetuista veloista ja *jotka eivät ole takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain (758/1991) 3 §:ssä tarkoitettuja velallisen läheisiä, tekevät velallisen kanssa yhdessä hakemuksen tai ilmoittavat puoltavansa velallisen hakemusta;* tai

---

Konkurssiasiamies katsoo, että se, että hakemuksen puoltaminen riittää menettelyn nopeaan aloittamiseen tuo järjestelmään toivottua joutuisuutta.

Kouvolan hovioikeus pitää muutosta kannatettavana. Jos puoltolausumien perusteella aloitettavia menettelyjä ei tulisi esiintymään juuri yhteishakemuksia enempää, olisi perusteltua pohtia mahdollisuutta, jossa aloittamispäätös pyrittäisiin saamaan aikaan velkojien myötävaikutuksella nopeutetusti. Lakia voitaisiin muuttaa niin, että menettely olisi mahdollista aloittaa nopeutetusti velkojien passiivisemmalla myötävaikutuksella.

Jyväskylän käräjäoikeuden mielestä puoltohakemukset ovat aivan ilmeisesti omiaan nopeuttamaan hakemusten käsittelyä asiaan osallisten kuulemisen tarpeen vähentyessä. *Lahden käräjäoikeus* pitää muutosta järkevänä. *Tampereen käräjäoikeus* toteaa, että velallisen ja velkojien yhteishakemukset ovat harvinaisia, mutta jos ne uudistuksen myötä lisääntyvät, menettely voidaan aloittaa erittäin nopeasti. Yhteishakemukset tai velkojien puoltamat hakemukset saattavat yleistyessään lisätä eri velkojaryhmien vastakkainasettelua. On todennäköistä, että julkisvelkojat eivät ole mukana yhteishakemuksissa. Eri velkojaryhmien toisistaan poikkeavat näkemykset kärjistyvät toisinaan menettelyn aikana ja se voi vaikeuttaa selvittäjän toimintaa. Nopea menettelyn aloittaminen ilman selvitystä velallisyhtiön taloudellisesta tilanteesta ei tuo lisävarmuutta siihen, onko yhtiö tervehdytettävissä saneerausmenettelyn keinoin. *Rovaniemen käräjäoikeus* pitää tarpeellisena velallisen läheisvelkojien sulkemista pois velkojista, jotka voivat hakea saneerausta yhdessä velallisen kanssa. Hakemuksen puoltamista koskevat säännökset ovat hyödyllisiä. *Vantaan käräjäoikeus* pitää erinomaisena ehdotusta siitä, että yhteishakijavelkojien ja puoltavien velkojien esteellisyys on yksiselitteisesti määritelty. Tämä edesauttanee siinä, että puoltolausumat ovat objektiivisia.

Finnvera Oyj pitää ehdotusta perusteltuna. Se nopeuttaa menettelyn aloittamista, koska esimerkiksi Finnvera Oyj:n kaltaisessa organisaatiossa asian perusteellinen käsittely vie usein aikaa. Kannanoton hankkiminen suuntaan taikka toiseen on yksinkertaisempaa. Velallisten läheisten rajaaminen on myös hyvä asia.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK kannattaa ehdotettua muutosta.

Suomen Asianajajaliitto pitää myönteisenä sitä, että velkojat voivat toimia hakemuksessa puoltajina. Pykälää tulisi kuitenkin täydentää siten, että jos velallisyhtiö on konkurssilain 23 luvun 1 §:ssä tarkoitetuin tavoin laaja, läheistaho voisi toimia velkojana yhteishakemuksessa tai hakemuksen puoltajana.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvissä verovirastojen kannanotoissa arvioidaan, että puoltomenettely voi olla arvaamattoman hyvä käytännössä ja tuonee verovirastojakin tähän rooliin, jotta asialliset hakemukset etenisivät nopeasti aloituspäätökseen. Toisaalta tuodaan esiin, että ainakin toisen hakemusta puoltavan velkojan tulisi vakuudeton velkoja. tai että tulisi ottaa huomioon saatavien määrän lisäksi myös velkojien lukumäärä ja yksittäisen velkojan saatavan määrä. Arvostelua esitetään siitä, että esityksen mukaan puoltohakemuksen tehnyt yritys on yleensä saneerauskelpoinen. Kokemukset eivät kuitenkaan tue käsitystä.

Saneerausmenettelyn esteet. Menettelyä ei voitaisi aloittaa, jos on todennäköistä, että velallinen ei kykene maksamaan saneeraussuojan alkamisen jälkeen syntyviä velkojaan. Saneerausohjelman vahvistamisen esteitä koskevat säännökset (53 §:n 2 momentti) siirrettäisiin 7 §:ään.

7 §
Esteet ja keskeyttämisperusteet
Saneerausmenettelyä ei voida aloittaa, jos:
---

3) *on todennäköistä, että velallinen ei kykene maksamaan menettelyn tai saneeraussuojan alkamisen jälkeen syntyviä velkoja;*

Jollei erityisiä vastasyitä ole, saneerausmenettelyä ei voida myöskään aloittaa, jos:

1) velallisen tai jonkun velallisen puolesta toimineen syyksi on luettu saneerausmenettelyn kohteena olevassa toiminnassa tehty rikoslain 39 luvun 1—3 tai 6 §:ssä tarkoitettu velallisen rikos tai kirjanpitorikos taikka hän on syytteessä tällaisesta rikoksesta tai on perusteltua syytä epäillä hänen syyllistyneen tällaiseen rikokseen;

2) velallinen, velallisyhtiön henkilökohtaisesti vastuunalainen yhtiömies tai velallisyhteisön johtoon kuuluva henkilö on saneerausmenettelyn kohteena olevassa toiminnassa rikkonut liiketoimintakiellon tai on syytteessä tällaisesta rikoksesta taikka on perusteltua syytä epäillä hänen syyllistyneen tällaiseen rikokseen; tai

3) velallinen, velallisyhtiön henkilökohtaisesti vastuunalainen yhtiömies tai velallisyhteisön johtoon kuuluva henkilö on syyllistynyt tai on perusteltua syytä epäillä hänen syyllistyneen menettelyyn, jonka perusteella hänet voitaisiin määrätä liiketoimintakieltoon.

Jos menettelyn aloittamisen jälkeen käy ilmi 1 *tai 2 momentissa* tarkoitettu seikka, menettely voidaan 8 §:ssä tarkoitetun selvittäjän taikka velkojan tai velallisen vaatimuksesta määrätä lakkaamaan. Tilanne, jota tarkoitetaan 1 momentin 1 kohdassa, ei kuitenkaan estä menettelyn jatkamista, jos on todennäköistä, että yrityksen varallisuus tai olennainen osa siitä voidaan luovuttaa tämän lain mukaisessa järjestyksessä yhtenä kokonaisuutena.

Sisäasiainministeriön poliisiosasto huomauttaa, että kirjanpitorikoksen törkeä tekomuoto tulisi huomioida esteissä.

Turun hovioikeus toteaa, että lain 53 §:n säännösten todetaan olevan 7 §:ään siirrettyinä asiallisesti ennallaan. Näin ei kuitenkaan ole. Voimassaolevan lain mukaan esteenä on esimerkiksi se, että velallinen on tehnyt lainkohdassa tarkoitetun rikoksen. Ehdotuksen mukaan riittää, jos on perusteltua syytä epäillä velallisen syyllistyneen kysymyksessä olevaan rikolliseen menettelyyn.

Rovaniemen käräjäoikeus katsoo, että vahvistamisen esteitä koskevien säännösten siirtäminen 7 §:ään on paikallaan. *Mikkelin käräjäoikeuden* mielestä se, että saneeraukseen hakeutuva velallinen on saneerausmenettelyn kohteena olevassa toiminnassa rikkonut liiketoimintakiellon, on ehkä tarpeeton, ottaen huomioon muut lainkohdassa mainitut esteperusteet.

Finnvera Oyj toteaa, että muutosehdotukset 7 §:ssä ovat perusteltuja.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilöjärjestö STTK ry ja AKAVA ovat samaa mieltä työryhmän kanssa siitä, ettei yrityssaneerausta ole syytä aloittaa, jos on todennäköistä, ettei saneeraus onnistu. Lain 7 §:ään lisättäväksi ehdotettu liiketoimintakielto sekä perusteltu epäily väärinkäytöksistä ovat tarpeel-

lisia, koska ne osaltaan edistävät tervettä kilpailua. Perusteluja voisi täsmentää selventämällä, milloin kysymys on tilapäisistä vaikeuksista.

Koneyrittäjien Liitto sekä Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL toteavat, että laissa ei ole huomioitu toimialaa ja toimintaympäristöä, jossa saneeraukseen hakeutuva yritys toimii. Lakiin tulisi lisätä säännös, joka estää yrityssaneerauksen tilanteissa, joissa velkavaikeuksien syyt liittyvät markkinoiden rakenteeseen. Esimerkkinä tällaisista toimialoista ja markkinoista ovat kone- ja kuljetusalat. Näillä niin sanotuilla kypsillä markkinoilla saneeraus parantaa yksittäisen yrityksen hintakilpailukykyä vain tilapäisesti sen saadessa osan veloistaan anteeksi. Koko alan toimintaedellytysten kannalta olisi parempi, että kyseinen toimija poistuisi markkinoilta. Liitot eivät yhdy työryhmän johtopäätökseen siitä, että velallisyrityksen toiminnan markkinarakenne on nykyisellääkin otettava huomioon yrityksen saneerauskelpoisuutta arvioitaessa.

Suomen Asianajajaliitto tuo esiin, että saneeraussuojan alkamisen jälkeen syntyvien velkojen maksukykyyn liittyvä esteperuste lisää saneerausmenettelyn aikaisen rahoituksen järjestämisen merkitystä. Vaikka uudet esteperusteet eivät ole kovin merkittäviä, saneeraukseen valikoitumiseen pitäisi pyrkiä vaikuttamaan enemmän hakemusten sisältöä ja tasoa parantaen eikä esteperusteita lisäten.

Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y. toteaa, että jos yrityksen maksuvalmius on niin heikko, ettei se kykene maksamaan saneeraussuojan aikana syntyviä velkojaan, tulisi menettelyn aloittaminen evätä. Muutos 7 §:ään ei ole riittävä, koska sen perusteluissa maksujen viivästymistä pidetään ymmärrettävänä.

Yrityssaneerausyhdistys viittaa Asianajajaliiton edustajan eriävään mielipiteeseen. Lisäksi yhdistys toteaa, että saneeraussuojan aikaisten maksujen rästiytymisen merkitystä tulisi perusteluissa käsitellä huomattavasti tarkemmin kuin on tehty, jottei tilanne jäisi liian ”avoimeksi” ja vuosikausien päässä odotettavissa olevien oikeuskäytännön ratkaisujen varaan. Saneeraushakemuksen käsittely ei ole eikä voi olla paikka suorittaa rikosoikeudellista esitutkintaa ja päätellä, miten perusteltu tutkintapyyntö tai rikosilmoitus on tai ei ole. Edes syyte ei riitä tekemään henkilöstä rikollista, vaan häntä on pidettävä syyttömänä tuomioon saakka, ainakin, jos hän ei tekoa myönnä. Työryhmän esitykset ovat kritiikille alttiita ja asettavat saneerausmenettelyn aloittamisen kynnyksen kovin korkealle. Ehdotus tarjoaisi saneerauskielteisille velkojille mahdollisuuden tutkintapyynnön tekemällä saada automaatin pyrkimyksilleen estää saneerausmenettely.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvissä verovirastojen kannanotoissa esitetään muun muassa: Osakeyhtiölain vastainen osakaslaina tulisi lisätä esteperusteisiin. Törkeissä tapauksissa se olisi menettelyn aloittamisen este ja aina ohjelman vahvistamisen este. Samoin voisi harkita henkilöyhtiöiden ja toiminimien osalta ylisuuret yksityisotot esteperusteeksi. Myös ns. peitelty osingonjako tulisi olla ainakin törkeimmissä tapauksissa este. Verorikokset ovat nykyisin esteperusteena liiketoimintakiellon kautta. Säännös on sen vuoksi hankalasti sovellettavissa. Toivottavaa olisi verorikoksien lisääminen esteperusteisiin. Velallisen toiminta saattaa olla aiemman konkurssiin päättyneen toiminnan välitöntä jatkamista. Rikok-

seen perustuvien esteperusteiden tulisi ulottua myös jatkajayritykseen. Esteperusteena tulisi ottaa huomioon myös se, että todellisuudessa liiketoimintakieltoa rikotaan bulvaanien avulla.

Esityksessä on esteperusteiden osalta katsottu, että velallisen moitittavana pidettävä käytös merkitsisi jo nykyisin esteperusteen täyttymistä. Näin ei kuitenkaan käytännössä ole, vaan usein saneeraus aloitetaan, vaikka yhtiön varoja olisi siirretty jopa lainvastaisesti lähipiirin käyttöön samalla kun yhtiö on velkaantunut. Lain mukaan lainvastaisten osakaslainojen nostaminen, läheistahoille maksetut ylisuuret palkat ja kulukorvaukset taikka perusteettomat yksityisotot on konstruoitava joko 7 §:n 1 momentin 4 tai 5 kohdan mukaiseksi esteeksi. Käytännössä tuomioistuimet eivät ole antaneet niille painoarvoa muuten kuin erittäin räikeissä tapauksissa. Säännökset velallisen moitittavaan käytökseen liittyen eivät ole riittäviä ja varojen sopimaton käyttö velkojien vahingoksi tulisi pääsääntöisesti jo sellaisenaan olla saneerausmenettelyn este. Ainakin selvästi lainvastaisesti saatujen varojen palauttaminen olisi ohjelman vahvistamisen edellytys.

Lain 53 §:n 2 momentin käsitteet tulisi muuttaa yhdenmukaisiksi esitutkintalain ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain käsitteiden kanssa. Työryhmä ei ole pohtinut tilannetta, jossa saneerausta hakevan osakeyhtiön enemmistön omistaa taho, jolla itsellään olisi resurssit korjata yrityksen maksukyvyttömyys sijoittamalla siihen lisää pääomaa. Omistajille tulisi asettaa ensisijainen velvoite korjata yrityksen maksukyvyttömyys.

Velkojatoimikunta. Velkojatoimikunnan kokoonpanossa voitaisiin luopua eri velkojaryhmien tasapuolisesta edustuksesta.

10 §
Velkojatoimikunta

Velkojien yhteiseksi edustajaksi tuomioistuimen on *hakijan, selvittäjän tai velkojan vaatimuksesta* asetettava velkojatoimikunta, jollei sitä velkojien pienen lukumäärän tai muun syyn vuoksi ole pidettävä tarpeettomana. Velkojatoimikunnassa on oltava vähintään kolme jäsentä. Velkojatoimikunnan kokoonpano on määrättävä sellaiseksi, että eri velkojaryhmät, kuten vakuusvelkojat ja velkojat, joiden saatavilla on keskenään samankaltainen peruste, tulevat siinä tasapuolisesti edustetuiksi. *Velkojatoimikunnan kokoonpano voidaan määrätä myös sellaiseksi, että siinä ovat edustettuina velallisen toiminnan kannalta keskeiset velkojat, jos tämä on omiaan edistämään velkojatoimikunnan tehokasta toimintaa.*

Työministeriö, konkurssiasiamies, Kotkan käräjäoikeus, Valtiokonttori, Elinkeinoelämän Keskusliitto EK, konkurssiasiain neuvottelukunta ja Suomen Asianajajaliitto kannattavat muutosehdotusta ja arvioivat, että näin saadaan toimikuntien määrää lisättyä ja niiden toimintaa tehostettua.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilöjärjestö STTK ry ja AKAVA toteavat, että mietinnössä jää epäselväksi, minkälaiset mahdollisuudet työntekijöiden edustajalla on osallistua velkojatoimikunnan työhön niissä tapauksissa, jolloin työntekijällä on palkkasaatavia.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvän kannantoton mukaan velkojatoimikunnan käytön lisäämiselle ei ole tarvetta. Velkojatoimikunta on tarpeellinen ja toimiva

vain suurissa saneerauksissa. Velkojatoimikunta on usein jätetty asettamatta velkojien kiinnostuksen puutteen vuoksi, mikä johtuu ainakin osittain siitä, että sen toimivalta, päätöksentekomenettely ja päätösten vaikutus ovat täysin sääntelemättä. Laissa ei ole säännöstä siitä, kuinka asiat ratkaistaan, kun toimikunnan jäsenet eivät ole yksimielisiä ja mikä vaikutus on sillä, että toimikunta on selvittäjän kanssa jostakin asiasta eri mieltä.

Selvittäjän selontekovelvollisuus. Selvittäjän tulisi toimittaa velallisen taloudellisesta asemasta laatimansa selvitys myös konkurssiasiamiehelle. Selvittäjän olisi tiedotettava velkojille velallisen lisävelkaantumisesta. Pyynnöstä selvittäjän tulisi esittää arvionsa saneerausmenettelyn kustannuksista.

11 §
Selvittäjän selontekovelvollisuus

Selvittäjän on annettava 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu selvitys viipymättä tiedoksi velkojatoimikunnalle, velkojille ja velalliselle sekä *konkurssiasiamiehelle*. Selvittäjän on säännöllisesti ja aina kun tarvetta ilmenee tiedotettava seuranta-, valvonta- ja tarkastustehtäväänsä liittyvistä toimistaan ja havainnoistaan velkojatoimikunnalle tai, jos sellaista ei ole, velkojille sekä neuvoteltava näiden kanssa merkittävistä päätöksistä ennen niiden tekemistä. *Jos selvittäjän tietoon tulee, että velallinen on olennaisesti laiminlyönyt maksaa saneerausvelkoihin kuulumattomia velkojaan, selvittäjän on tiedotettava myös tästä.*

Velallisen tai velkojan pyynnöstä selvittäjän on selvitettävä palkkiovaatimuksensa perusteita sekä esitettävä arvionsa saneerausmenettelyn kokonaiskustannuksista. Jos arvion perusteena olleet seikat muuttuvat myöhemmin olennaisesti, selvittäjän on esitettävä velalliselle ja velkojille uusi arvio.

Työministeriö katsoo, että erityisesti velallisen kannalta olisi varmasti parempi, jos jo selvittäjäksi ehdotettu henkilö tai ehdotetut henkilöt joutuisivat esittämään selvitystä palkkiovaatimuksensa perusteista.

Konkurssiasiamies toteaa, että ehdotus, jonka mukaan selvittäjien tulisi toimittaa taloudellinen selvitys konkurssiasiamiehelle, on tarpeellinen, koska se mahdollistaa saneerausmenettelyjen seuraamisen. Menettelyn kustannukset nousevat melko korkeiksi ja tulevat saneerausvelalliselle usein yllätyksenä. Tilanne paranee, kun selvittäjän tulee selvittää palkkiovaatimuksensa perusteita.

Konkurssiasiain neuvottelukunta pitää perusteltuna, että selvittäjän tulee lähettää taloudellinen selvitys konkurssiasiamiehelle. Näin tieto saneerauskäytännöstä ja saneerauksissa ilmenevistä ongelmista tulee myös neuvottelukunnan tietoon. Menettely mahdollistaa mahdollisten väärinkäytösten ilmitulemisen ja estämisen.

Kuittaus. Kuittauskiellosta saneerauksessa luovuttaisiin. Saneerausvelkojalla olisi oikeus kuittaukseen vastaavin perustein kuin konkurssissa. Luottolaitoksen kuittausoikeutta rajoitettaisiin. Saneerausmenettelyn alkamisesta seuraavan perintäkiellon piiriin kuuluisi myös saneerausvelan maksun laiminlyöntiin perustuvan velalliselle haitallisen hallinnollisen päätöksen tekeminen.

19 §
Perintäkielto

Menettelyn tai *saneeraussuoja*n alettua velalliseen ei saa kohdistaa toimenpiteitä maksukiellon piiriin kuuluvan saneerausvelan perimiseksi tai sen suorittamisen turvaamiseksi. Jo

aloitettuja toimenpiteitä ei saa jatkaa. Velalliseen ei tällaisen velan osalta myöskään saa kohdistaa maksuviivästyksen seuraamuksia. Tässä säädetyn kiellon piiriin kuuluvat muun muassa seuraavat toimenpiteet:

---

3) *luottolaitos ei saa kuitata saatavaansa varoilla, jotka velallisella on saneerausmenettelyn tai saneeraussuojan alkaessa tai sen jälkeen luottolaitoksessa olevalla tilillään tai jotka tuolloin ovat luottolaitoksessa siirrettävinä velallisen tilille, jos tiliä voidaan tiliehtojen mukaan käyttää maksuliikenteen hoitamiseen.*

4) *saneerausvelan maksun laiminlyöntiin perustuvan velalliselle haitallisen hallinnollisen päätöksen tekeminen.*

Velkojalla on saneerausmenettelyn aikana oikeus käyttää saatavaansa kuittaukseen vastaavin perustein kuin konkurssissa velalliselle saneerausmenettelyn alkaessa olevaa velkaansa vastaan. Kuittausilmoitus on tehtävä myös selvittäjälle.

Saneeraussuojan ja menettelyn alkamisen välisenä aikana velkojan saatavaa ei saa käyttää velallisella velkojalta olevan saatavan kuittaamiseen. Muun kuin vakuusvelan velkoja, joka itse on velkaa saneerausvelalliselle ja jonka velka erääntyy maksettavaksi ennalta määrättynä ajankohtana saneeraussuojan alkamisen jälkeen, saa kuitenkin kyseisen saatavansa määrää vastaavalta osalta pidättyä maksusta saneerausvelalliselle velkasuhteen jatkuessa muuten entisin ehdoin.

Kuittaus

Konkurssiasiamies, Kotkan käräjäoikeus, Oulun käräjäoikeus, Tampereen käräjäoikeus, Finnvera Oyj, Elinkeinoelämän Keskusliitto EK, Keskuskauppakamari, Luottomiehet, Suomen Asianajajaliitto, Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y. ja Kaakkois-Suomen verovirasto, Länsi-Suomen verovirasto ja Savo-Karjalan verovirasto kannattavat kuittausoikeutta koskevaa ehdotusta.

Suomen Pankkiyhdistys toteaa, että kuittausta koskeva ehdotus asettaisi luottolaitokset eriarvoiseen asemaan muihin velkojiin verrattuna. Ehdotusta perustellaan sen yhteneväisyydellä nykyiseen konkurssilakiin. On totta, että johdonmukaisuus puoltaa samanlaista kuittaussääntelyä kuin konkurssissa. Tästä huolimatta velkojia tulisi lähtökohtaisesti kohdella maksukyvyttömyyslainsäädännössä mahdollisimman yhdenvertaisesti. Se, että pankeilla on usein mahdollisuus kuittaukseen, ei yksinään riitä perusteeksi pankkien kuittausoikeuden rajoittamiseen. On muitakin merkittäviä velkojaryhmiä, jotka säännöllisesti ovat velkaa omalle velalliselleen. Yrityssaneerauksessa olevan yrityksen näkökulmasta saatava muulta velkojalta voi olla toiminnan jatkuvuuden kannalta aivan yhtä tärkeä kuin saatava pankilta. Ehdotus on muotoilultaan epäonnistunut. Pankkikäytännössä ei esiinny tilejä, joita ei tilisopimuksessa olevan nimenomaisen ehdon mukaan voisi käyttää maksuliikenteen hoitamiseen. Sellaisiakaan pankkitilejä varten, joita ei yleensä käytetä maksuliikenteeseen, ei tavallisesti laadita erillisiä tiliehtoja, joissa estettäisiin tilin käyttäminen maksuliikenteeseen. Tällaisia muuhun kuin maksuliikenteeseen käytettäviä tilejä ovat esimerkiksi erilaiset määräaikais- ja sijoitustilit. Tulkintaongelmaa lieventää jossain määrin se, että mietinnön perusteluissa käytetään termiä "maksuliikennetili". Perusteluissa oleva viittaus konkurssilakia koskevan hallituksen esityksen yksityiskohtaisiin perusteluihin tulisi kuitenkin poistaa, koska kyseisessä hallituksen esityksessä lähdetään siitä, että tiliehdoissa todella rajoitettaisiin tiettyjen tilien käyttämistä maksuliikenteeseen.

Hallinnollinen päätös

Konkurssiasiamies tuo esiin, että yrityksen liiketoiminnan sujuvuutta parantaa ehdotus hallinnollisen päätöksen kieltämisestä.

Verohallitus katsoo, että hallinnollista päätöstä koskeva ehdotus on perusteltu ja selkeyttää nykyistä tilannetta. Nykyisen käytännön mukaan ennakkoperintärekisteristä poistaminen on ollut mahdollista saneerausmenettelyn aikana saneerausohjelman vahvistamiseen saakka. Poistamisen perusteena ovat voineet olla sekä ennen menettelyn alkua että sen kuluessa syntyneet laiminlyönnit. Rekisteriin merkitseminen ja siitä poistaminen ovat verotusmenettelyä, joista ei tule säätää yrityssaneerausta koskevassa yleislaissa. Verohallitus ei pidä tarpeellisena säännöstä rekisteriin palauttamisesta, koska nykyisinkin yritys voidaan merkitä takaisin rekisteriin saneerausmenettelyn kuluessa, jos yritys täyttää rekisteröinnin edellytykset.

Suomen Asianajajaliitto ja *Suomen Kaupan Liitto* pitävät myönteisenä uudistuksena saneerausvelan maksun laiminlyöntiin perustuvien hallinnollisten päätösten kieltämistä. Säännöstä pitäisi vielä täydentää siten, että ennen saneerausmenettelyn alkamista tehty hallinnollinen päätös pitäisi kumota tai peruuttaa. Saman vaatimuksen ovat esittäneet myös *Suomen Yrittäjät, Velkaneuvonta ry* ja *Yrityssaneerausyhdistys.*

Etuoikeus konkurssissa. Menettelyn aikana syntyneiden velkojen etuoikeus määräytyisi konkurssihakemuksen vireilletulon eikä konkurssiin asettamisen perusteella. Saneeraussuojan alkamisen jälkeen syntyvillä veloilla olisi sama etuoikeus kuin menettelyn alkamisen ja lakkaamisen välisenä aikana syntyneillä veloilla.

32 §
Menettelyn aikana syntynyt velka

Jos velallinen asetetaan konkurssiin *hakemuksesta joka on tehty* ennen saneerausohjelman päättymistä tai kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun saneerausmenettely on ilman saneerausohjelman vahvistamista lakannut, menettelyn alkamisen ja lakkaamisen välisenä aikana syntyneet saatavat ja niille varojen tilittämiseen kertyvä korko maksetaan konkurssissa velkojien maksunsaantijärjestyksestä annetun lain (1578/1992) 3 §:ssä tarkoitettujen saatavien jälkeen parhaalla etuoikeudella. Maksamatta oleva selvittäjän ja valvojan palkkio ja korvaus sekä niille varojen tilittämiseen kertyvä korko maksetaan kuitenkin ensin.

Saneeraussuojan alkamisen jälkeen syntyvät velat on maksettava niin kuin 1 momentissa säädetään. Veloilla on 2 momentissa tarkoitetussa konkurssissa sama etuoikeus kuin menettelyn alkamisen ja lakkaamisen välisenä aikana syntyneillä veloilla.

Vaasan hovioikeus toteaa, että 3 momentista ei käy ilmi, mihin ajankohtaan saneeraussuoja ja massavelan aseman saaminen päättyy, kun saneeraushakemus ei johda menettelyn aloittamiseen. Säännöksestä ei myöskään käy ilmi, mistä ajankohdasta 2 momentissa oleva kolmen kuukauden ajankohta tällöin lasketaan. Lainkohtaa olisi syytä täsmentää. Myös 96 §:n 2 momentin säännösten suhde 32 §:n 3 momenttiin vaikuttaa ristiriitaiselta tai ainakin epäselvältä. Ensin mainitun lainkohdan mukaan saneeraussuojankin aikana syntyneet velat olisivat saneerausvelkoja, jos saneerausmenettely aloitetaan vasta muutoksenhakutuomioistuimen päätöksellä sen jälkeen, kun velallinen on jo asetettu konkurssiin, kun taas 32 §:n 3

momentin mukaan ne ovat menettelyn aikana syntyneiden velkojen asemassa. Epäselväksi jää lisäksi tällaisen velan mahdollinen etuoikeusasema saneerausohjelmassa. Lähtökohtana tulee olla, että saneeraussuojan aikana syntyneen velan massavelkaluonne ei voi riippua siitä, missä vaiheessa saneerausmenettely alkaa.

Helsingin käräjäoikeus tuo esiin, että saneeraussuojan aikaisten velkojen asemaan sisältyy tulkinnanvaraisuutta. Saneeraussuojan aikana syntyneet velat saisivat 2 ja 3 momentin mukaan etuoikeutetun aseman niin sanotussa jälkikonkurssissa vain, jos tuomioistuin aloittaa saneerausmenettelyn. Niillä ei olisi etuoikeutettua asemaa, jos käräjäoikeus ei aloita saneerausmenettelyä. Ehdotus on epäjohdonmukainen. Etuoikeusasemalla on merkitystä myös takaisinsaantiedellytyksiä arvioitaessa. Ehdotetun 3 momentin jälkimmäisen virkkeen sanamuotoa tulisi sen vuoksi selventää. Jos käräjäoikeus on hylännyt hakemuksen, mutta muutoksenhakutuomioistuin aloittaa menettelyn, tarkoitus lienee, että saneeraussuojan aikana syntyneet velat eivät ole saneerausvelkoja. Lisäksi on huomattava, että 32 §:n 2 momentin sanamuoto on tältä osin vastaava kuin takaisinsaantilain 2 §:n 3 momentissa. Ei liene tarkoitus, että saneeraussuoja rinnastettaisiin menettelyn aloittamiseen siltä osin, että se vaikuttaisi takaisinsaannin määräpäivään, jos saneerausmenettelyä ei aloiteta. Se olisi takaisinsaantilain 2 §:n 3 momentin tarkoituksen vastaista, koska sillä on pyritty vain siihen, että velkojat säilyttävät saneerauksessa olleet takaisinsaantimahdollisuutensa. Ehdotetun 32 §:n 2 momentin sanamuodon mukaan etuoikeusasema ei koskisi konkurssia, jos hakemus on tehty ennen menettelyn alkamista tai menettelyn aikana. Lisäksi 24 §:n 1 momentin mukaan ennen menettelyn alkamista tehty konkurssihakemus raukeaisi vasta saneerausohjelman tultua vahvistetuksi. Momenttia tulisi selventää. Etuoikeusasemaan liittyvä tulkinnanvaraisuus koskee myös tilannetta, jossa menettely aloitetaan, mutta saneeraussuoja oli päättynyt jo aikaisemmin. Jos käräjäoikeus on hylännyt hakemuksen, mutta muutoksenhakutuomioistuin aloittaa menettelyn, tarkoitus lienee, että saneeraussuojan aikana syntyneet velat eivät ole saneerausvelkoja. Ehdotuksen 96 §:n 2 momentin sanamuodon mukaan ne kuitenkin olisivat saneerausvelkoja.

Vantaan käräjäoikeus esittää harkittavaksi, olisiko 32 §:ään tarpeen lisätä selventävä säännös siitä, että saneeraussuojan aikana syntyvät velat on maksettava sitä mukaa kuin ne erääntyvät.

Takaisinsaanti. Lakia selvennettäisiin niin, että selvittäjä voisi ryhtyä ajamaan takaisinsaantikannetta, jonka velkoja on pannut vireille. Takaisinsaannista konkurssipesään annettua lakia muutettaisiin niin, että saneerausmenettelyn yhteydessä takaisinsaantikanteen oikeuspaikka voisi olla saneeraustuomioistuin.

37 §
Takaisinsaanti velkojan vaatimuksesta

Velkojan on pantava 2 momentissa tarkoitettu kanne vireille kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun velkoja sai tiedon saneeraus-menettelyn alkamisesta. Tuomioistuimen on varattava selvittäjälle tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. *Selvittäjä voi ryhtyä ajamaan kannetta 36 §:n 1 momentissa säädetyn määräajan estämättä. Kannetta pidetään tällöin selvittäjän vaatimukseen perustuvana. Velkojalla on oikeus saada velallisen varoista korvaus kanteen nostamisesta aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista. Korvauksesta syntyvän erimielisyyden ratkaisee tuomioistuin.*

Työministeriö ja *konkurssiasiain neuvottelukunta* esittävät, että pykälässä tulisi todeta, milloin selvittäjän tulee ilmoittaa oikeudenkäynnin jatkamisesta.

Vaasan hovioikeus toteaa, että lain 36 §:n 1 momentin mukaan selvittäjän on pantava kanne vireille kuuden kuukauden kuluttua menettelyn alkamisesta. Tällaisen määräajan keskeinen tarkoitus on luoda oikeusvarmuutta. Ehdotus horjuttaa tätä lähtökohtaa. Se on omiaan johtamaan selvittäjää koskevan määräajan kiertämiseen, etenkin kun kanteen nostaneelle velkojalle korvataan tällöin oikeudenkäyntikulut. Perusteluissa mainittu esimerkki tilanteesta (vastaajan maksukyky on parantunut), jossa selvittäjän lisämahdollisuus kanteen nostamiseen voi tulla kysymykseen, on erikoinen ja toisi määräaikasääntelyyn tiettyä tarveharkintaisuutta. Jos tämä hyväksytään, tulisi johdonmukaisuuden vuoksi vastaavasti muuttaa takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain määräaikasäännöksiä. Tämä taas olisi omiaan lisäämään takaisinsaantiin liittyvää oikeudellista epävarmuutta.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK katsoo olevan tarkoituksenmukaista, että saneerausmenettelyn yhteydessä nostettavia takaisinsaantikanteita voidaan ajaa myös siinä tuomioistuimessa, jossa saneerausmenettely on aloitettu. *Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y.* tuo esiin, että laissa on vain prosessioikeudellinen säännös takaisinsaantikanteesta. Takaisinsaantiperusteiden selvittämiseen velvoittava säännös puuttuu. Säännös olisi otettava lakiin ja selvittäjän tulisi aina ottaa kantaa mahdollisiin takaisinsaantiperusteisiin.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvän kannanoton mukaan takaisinsaannin osalta on epäselvää, kuinka sillä saatava hyöty koituu velkojien hyväksi. Tilannetta tulisi selventää esimerkiksi siten, että laissa säädettäisiin takaisin saatu omaisuus maksettavaksi suoraan velkojille. Epäselvää on myös se, mitä tapahtuu vireillä olevalle takaisinsaantiasialle, kun menettely keskeytetään tai ohjelma raukeaa. Velkojalla ei ole lakiin perustuvaa mahdollisuutta saada tietoa takaisinsaantiperusteista. Selvittäjälle tulisi säätää velvollisuus ilmoittaa niistä. Jos verovirasto on nostanut takaisinsaantikanteen ja selvittäjä ryhtyy ajamaan kannetta, ei selvittäjällä ole oikeutta saada tietoonsa mahdollisesti kanteen perusteena olevia sivullista koskevia verotietoja. Kanne voi tuolloin menettää merkityksensä täysin. Takaisinsaantiasioissa tarvitaan usein turvaamistoimia. Niiden hakeminen ei näyttäisi saneerauksen yhteydessä olevan mahdollista. Puute tulisi korjata.

<u>Tuntemattomien velkojen lakkaaminen.</u> Tuntemattomat velat eivät lakkaisi saneerausohjelman vahvistamisella.

47 §

Epäselvien ja tuntemattomien sekä eräiden muiden saneerausvelkojen asema

---

Saneerausvelka, jota ei velallinen eikä 71 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesti velkoja itse ole menettelyssä ilmoittanut ja joka ei muuten ole tullut selvittäjän tietoon ennen saneerausohjelman vahvistamista, lakkaa, kun saneerausohjelma vahvistetaan, jollei ohjelmassa toisin määrätä. *Velka ei kuitenkaan lakkaa, jos se ei ollut eikä sen pitänytkään olla velkojan tiedossa eikä velka ole tullut selvittäjän tietoon ennen ohjelman vahvistamista.* Velkojalla, jolla on saatavastaan esinevakuus, on edellä sanotun estämättä oikeus periä saatavansa vakuuden arvosta.

Turun käräjäoikeus toteaa, että se epäröi sanojen "eikä sen pitänytkään olla" ottamista säädöstekstiin. *Finnvera Oyj* katsoo, että ehdotus on perusteltu ja edistää saneerausmenettelyn tarkoituksenmukaista toteuttamista.

Saneerausohjelman muuttaminen. Ohjelman muuttamiseen ei aina vaadittaisi kaikkien velkojien suostumusta. Lakiin lisättäisiin säännös maksuvelvollisuudesta saneerausvelalle, joka tulee tietoon saneerausohjelman aikana sekä velalle, joka tulee tietoon saneerausohjelman päätyttyä. Lisäsuorituksia koskevan vaatimuksen voisi esittää valvoja tai velkoja kuten nykyisin.

63 §
Ohjelman muuttaminen

Vahvistetun ohjelman mukaisen velkajärjestelyn tai maksuohjelman sisältöä voidaan muuttaa sen velkojan suostumuksella, jonka oikeutta muutos loukkaa. *Suostumusta ei kuitenkaan tarvita, jos velkojan saatava on määrältään vähäinen eikä velkojan asema muutoksen vuoksi muutu olennaisesti.*

Jos saneerausvelan määrä tai velkojan oikeus vahvistetaan toisenlaiseksi kuin millaisena se on 47 §:n 1 momentin nojalla otettu saneerausohjelmassa huomioon, ohjelmaa on velkojan tai velallisen vaatimuksesta muutettava sikäli kuin velkojan oikeutta koskeva ratkaisu vaikuttaa ohjelman mukaisen velkajärjestelyn tai maksuohjelman sisältöön. Sama on vastaavasti voimassa, jos velkojalle maksun takaisinsaannin vuoksi syntyy 38 §:ssä tarkoitettu saatava *tai ilmenee muu saneerausvelka, joka ei ole lakannut 57 §:n 1 momentin nojalla. Maksuohjelmaa muutettaessa velkoja on velkajärjestelyissä asetettava yhdenvertaiseen asemaan muiden samassa asemassa olevien velkojien kanssa.*

Vaatimuksen saneerausohjelmassa määrätyn lisäsuoritusvelvollisuuden täyttämisestä voi esittää valvoja tai velkoja.

66 a §
Tuntemattomien velkojien asema

Jos vasta saneerausohjelman päätyttyä ilmenee saneerausvelka, jonka perusteella saneerausohjelmaa olisi voitu muuttaa, velallisen on suoritettava velasta määrä, jonka velkoja olisi saanut, jos velka olisi sisältynyt saneerausohjelmaan.

Työministeriö toteaa, että piileviä tai epäselviä vastuita liittyy usein myös työsuhdesaataviin ja erityisesti työsopimuslain mukaisiin vahingonkorvauksiin. Saatavan peruste, esimerkiksi irtisanominen, on tapahtunut ennen saneerausmenettelyn alkamista, mutta kanne irtisanomisen perusteella nostetaan vasta menettelyn aikana, jolloin vahingonkorvauksen peruste ja määrä selviää usein vasta menettelyn päätyttyä. Yrityssaneerauslaissa työsuhdesaatavia käsitellään eräiltä osin muista tavallisista saneerausveloista poikkeavalla tavalla. Lain 18 §:n mukaan maksukiellon estämättä on maksettava työntekijöiden palkat menettelyn alkamista edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta. Samoin on maksettava ennen menettelyn alkamista kertyneet työntekijöiden lomapalkat ja -korvaukset, vaikka niiden oikeusperuste on voinut syntyä useita kuukausia ennen saneerausmenettelyn alkamista. Samaa periaatetta tulisi noudattaa työsuhteisiin perustuviin piileviin vahingonkorvaussaataviin. Työnantajan tulisi maksaa ne menettelyn aikana ja erityisesti, jos menettely on jo päättynyt. Lähtökohtana laissa on, että työnantaja maksaa erääntyneet palkkasaatavat ajallaan, ja tämän on katsottu olevan myös osoitus siitä, että yritys ylipäätään on saneerauskelpoinen.

Rovaniemen käräjäoikeus pitää muutoksia tarpeellisina. *Vaasan käräjäoikeus* toteaa, että ohjelman ennenaikaista päättämistä koskevat helpotukset ovat kannatettavia. *Turun käräjäoikeus* tuo esiin, että 63 §:n pykälän viimeinen momentti voitaisiin jättää pois. Ehdotuksen 78 a § lisäsuoritusten vaatimisesta korvaisi poistettavaksi ehdotetun momentin ja 42 §:n säännökset lisäsuoritusvelvollisuudesta.

Finnvera Oyj:n mielestä ohjelman muuttamista koskeva ehdotus on perusteltu ja edistää saneerausmenettelyn tarkoituksenmukaista toteuttamista. Myös *Joensuun yliopiston oikeustieteiden laitos* katsoo, että saneerausohjelman muuttamisen helpottaminen on perusteltua.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvän kannanoton mukaan olisi täsmennettävä sitä, mikä on määrältään vähäinen saatava. *Turun hovioikeuden* mielestä 66 a §:ssä sana ”vasta” on turha.

Ohjelman raukeaminen. Yksityishenkilön velkajärjestelyn aloittamisen perusteella yksityisen elinkeinon- tai ammatinharjoittajan saneerausohjelma raukeaisi.

65 §
Ohjelman raukeaminen

Saneerausohjelma voidaan tuomioistuimen päätöksellä määrätä valvojan tai velkojan vaatimuksesta raukeamaan, jos:

1) ohjelman vahvistamisen jälkeen ilmenee seikkoja, jotka *7 §:n 2 momentin* mukaan olisivat estäneet ohjelman vahvistamisen, jos ne olisivat tuolloin olleet tiedossa; tai

---

Jos velallinen on yksityinen elinkeinon- tai ammatinharjoittaja ja saneerausohjelman aikana tehdään päätös yksityishenkilön velka-järjestelyn aloittamisesta, tämän lain nojalla vahvistettu saneerausohjelma raukeaa. Tuomioistuin voi kuitenkin määrätä, että saneerausohjelma ei velkajärjestelystä huolimatta raukea, jos tähän on erityinen syy sen vuoksi, että pääosa saneerausohjelmaan sisältyvistä veloista on ohjelman mukaisesti suoritettu.

Helsingin käräjäoikeus esittää harkittavaksi, tulisiko velallisella olla oikeus vaatia ohjelman raukeamista aina, kun hän lopettaa yritystoimintansa ennen ohjelman päättymistä. *Lappeenrannan ja Rovaniemen käräjäoikeudet* pitävät säännöstä tärkeänä. Lappeenrannan käräjäoikeus esittää vielä harkittavaksi, tulisiko yrityssaneerauslakiin tai velkajärjestelylakiin ottaa tarkempia ohjeita siitä, miten saneerausohjelman mukaiset velat otetaan huomioon velkajärjestelyssä, kun käräjäoikeus määrää, ettei saneerausohjelma raukea velkajärjestelystä huolimatta.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvässä kannanotossa todetaan, että velallinen voi jättää noudattamatta ohjelmaa esimerkiksi toiminnan muuttumisen tai omaisuuden myymisen osalta taikka jättää irtisanomatta velallisen rikokseen syyllistyneen henkilön. Laiminlyönneillä ei kuitenkaan ole minkäänlaisia seuraamuksia. Lakiin tulisi saada yleinen säännös ohjelman noudattamatta jättämisen seurauksista.

Toimivaltainen tuomioistuin. Saneerausasioissa toimivaltaisten käräjäoikeuksien määrää vähennettäisiin. Kun konkurssihakemus on vireillä ja saneeraushakemus tehdään sen jälkeen, konkurssihakemus siirrettäisiin pyynnöstä saneeraustuomioistuimen ratkaistavaksi.

67 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Tässä laissa tarkoitettua saneerausmenettelyä koskevat asiat käsitellään seuraavissa alioikeuksissa: *Ahvenanmaan käräjäoikeus, Helsingin käräjäoikeus, Joensuun käräjäoikeus, Jyväskylän käräjäoikeus, Kuopion käräjäoikeus, Lahden käräjäoikeus, Lappeenrannan käräjäoikeus, Oulun käräjäoikeus, Porin käräjäoikeus, Rovaniemen käräjäoikeus, Tampereen käräjäoikeus, Turun käräjäoikeus ja Vaasan käräjäoikeus.* Tuomioistuinten tuomiopiireistä näissä asioissa säädetään asetuksella.

Jos velallista koskeva konkurssihakemus on vireillä saneeraushakemuksen vireille tullessa tai tulee vireille ennen kuin päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty, voidaan konkurssihakemus käsitellä myös siinä tuomioistuimessa, jossa saneeraushakemus on vireillä. Sen tuomioistuimen, jonne konkurssihakemus on tehty, on pyynnöstä siirrettävä konkurssihakemus saneeraushakemusta käsittelevän tuomioistuimen ratkaistavaksi. Jos velallinen asetetaan konkurssiin, päätöksen tehneen tuomioistuimen on samalla määrättävä pesänhoitaja ja siirrettävä asia siihen tuomioistuimeen, joka muuten on toimivaltainen käsittelemään velallisen konkurssia. Viimeksi mainittu tuomioistuin määrää asian jatkokäsittelystä.

Saneerausmenettelyn aikana tehtävä hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin käsitellään siinä *tuomioistuimessa,* jossa saneerausmenettely on vireillä. Jos velallinen asetetaan konkurssiin, päätöksen tehneen tuomioistuimen on samalla määrättävä pesänhoitaja ja siirrettävä asia siihen *tuomioistuimeen*, joka on muuten toimivaltainen käsittelemään velallisen konkurssia. Viimeksi mainittu tuomioistuin määrää asian jatkokäsittelystä.

Vaasan hovioikeus kannattaa saneerausasioita käsittelevien tuomioistuinten määrän vähentämistä. Keskittäminen tehostaa asioiden käsittelyä sekä mahdollistaa tarpeellisen erikoistumisen ja lisää yrityssaneerausasioissa tuomioistuimilta vaadittavaa ammattitaitoa. Vaasan käräjäoikeuden valintaa voidaan puoltaa lähinnä kielellisillä syillä. Muuta huomioon otettavaa eroa Vaasan ja Seinäjoen käräjäoikeuksien välillä ei ole. Saneerausasioiden lisääntymisellä on Vaasan käräjäoikeudessa välttämättä resurssivaikutuksia, jotka tulee ottaa huomioon. Hovioikeus kiinnittää huomiota Vaasan ja Porin käräjäoikeuksien osalta saneerausasioita koskevaan tuomiopiirijaotukseen. Kun hovioikeuspiirirajoja muutettiin vuoden 2005 alusta, muutoksenhaku saneeraus- ja konkurssiasioissa voivat eräissä tapauksissa ohjautua eri hovioikeuksiin, mitä ei voida pitää tyydyttävänä. Tuomiopiirijaotusta tulisi tarkistaa vastaamaan hovioikeuksien yleistä tuomiopiiriä.

Itä-Suomen hovioikeus kannattaa sitä, että hovioikeuspiirin alueella saneerausasioita käsitellään Joensuun ja Kuopion käräjäoikeuksissa.

Helsingin hovioikeus toteaa, että Espoon ja Vantaan käräjäoikeuden tuomiopiirien yhdistämistä Helsingin käräjäoikeuden tuomiopiiriin ei voida perustella ainakaan asiantuntemuksen turvaamisella. Yrityssaneerausasiat ovat työläitä asioita eikä niiden keskittämistä entuudestaan täystyöllistettyyn Helsingin käräjäoikeuteen tule toteuttaa ainakaan ilman tarvittavia lisäresursseja. Ehdotus merkitsisi sitä, että yksi käräjäoikeus käsittelisi noin 25 prosenttia koko Suomen yrityssaneerausasioista, mitä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena.

Espoon käräjäoikeus lausuu, että eteläisimmän Suomen osalta saneerausasioiden keskittämistä Helsingin käräjäoikeuteen on perusteltu sillä, että käräjäoikeudessa voitaisiin esimerkiksi kehittää työtapoja, joita muutkin käräjäoikeudet voisivat hyödyntää. Tarkemmin keskittämistä ei ole perusteltu. Käräjäoikeus esittää ensisijaisesti, että Helsingin hovioikeuspiirissä asiat käsiteltäisiin Helsingin ja Espoon käräjäoikeuksissa. Tämä lienee asianmukaista siihen nähden, että maaoikeusasiat

aikanaan keskitettiin Vantaan käräjäoikeuteen. Jos saneerausasiat katsotaan tarkoituksenmukaiseksi keskittää vain yhteen käräjäoikeuteen, olisi harkittava keskittämistä Espoon käräjäoikeuteen, jossa sekä tuomareilla että käräjäsihteereillä on asioiden käsittelyssä tarvittavat valmiudet.

Helsingin käräjäoikeus pitää saneeraustuomioistuinten määrän vähentämistä perusteltuna. Vähentämisellä ja tuomarien erikoistumisella voidaan lyhentää hakemusten käsittelyaikoja, yhtenäistää oikeuskäytäntöä sekä parantaa tuomioistuinratkaisujen laatua ja siten edistää myös ehdotuksen keskeistä tavoitetta eli yritysten tarkoituksenmukaista valikoitumista saneerauksen ja konkurssin välillä. Keskittämällä asiat eteläisimmän Suomen osalta kokonaan yhteen käräjäoikeuteen voidaan kehittää työtapoja, joita muutkin käräjäoikeudet voivat hyödyntää. Käräjäoikeus ehdottaa harkittavaksi, olisiko tarkoituksenmukaista, että muissakin hovioikeuspiireissä olisi vain yksi saneerausasioita käsittelevä käräjäoikeus. Keskittämällä Helsingin hovioikeuspiirin yrityssaneerausasiat Helsingin käräjäoikeuteen, nykyisillä hakemusmäärillä muutos merkitsisi noin 40 hakemusta lisää vuodessa. Työmäärän lisääntyminen Helsingin käräjäoikeudessa tulisi ottaa huomioon resursseja kohdennettaessa.

Vantaan käräjäoikeus toteaa, että yrityssaneerausasiat kuuluvat asioihin, jotka vaativat myös tuomareilta erityisammattitaitoa, joka on hankittu koulutuksen ja kokemuksen kautta. Tähän nähden esitys on perusteltu siltä osin, että asiantuntemus keskittyy. Esitys ei kuitenkaan vastaa asetettuja tavoitteita siinä mielessä, että tuomioistuimiin jää edelleen yksikköjä, joissa on liian vähän asioita. Parhaana vaihtoehtona on se, että kuhunkin yksikköön tulee riittävä määrä saneerausasioita. Määrän tulisi vastata vähintään yhden tuomarin vuosityöpanosta (½ htv) jaettuna kahdelle tuomarille eli 30 - 50 asiaa. Keskittäminen voisi pääkaupunkiseudulla kohdistua muuhunkin kuin Helsingin käräjäoikeuteen. Tällaisista syistä siirrettiin maaoikeus aikoinaan Vantaan käräjäoikeuden yhteyteen. Tämä saattaisi ohjata asiat Espoon käräjäoikeuteen, jossa on Vantaata enemmän yritystoimintaa, joskin Vantaan lentokenttäalue vetää nykyisin runsaasti uutta yritystoimintaa.

Jyväskylän käräjäoikeus toteaa, että toimivaltaisten käräjäoikeuksien määrää voitaisiin edelleen vähentää ja varata niille riittävät henkilöstöresurssit. Jos määrä halutaan pitää ehdotettuna, käräjäoikeuksille olisi varattava riittävät resurssit hakemusten ripeään käsittelyyn ja lisäkoulutukseen.

Seinäjoen käräjäoikeus tuo esiin, että muutosta suunniteltaessa ei liene kiinnitetty huomiota Seinäjoen ja Vaasan tuomarilukuun tai tuomiopiirin kokoon, kasvuennusteisiin taikka yritysmäärään. Ruotsinkielisten asema on luonnollisesti turvattava, joskaan siltä alueelta tuleva hakemusmäärä ei liene suuri. On vaikea tietää, onko kokonaisuutena hyväksi, jos ammattitaidon kohentamisen tarkoituksessa keskitetään asioiden hoito yksiköihin, joissa tuomarityömäärän niukkuus pidentää käsittelyaikoja tai vaikuttaa työn laatuun. Saneeraustuomioistuinten luvun mekaanista vähentämistä tulisi ehkä vielä harkita.

Vaasan käräjäoikeus lausuu, että Seinäjoen käräjäoikeuden saneerausasioiden siirtäminen Vaasan käräjäoikeuteen lisää työmäärää merkittävästi. Hovioikeusra-

jojen muuttamisen yhteydessä jäivät Rovaniemen hovioikeuden piiriin kuuluvat eräät alueet yrityssaneerausten osalta Vaasan käräjäoikeuden piiriin. Asioiden uudelleen organisointi edellyttää resurssien lisäystä. Jos asiamäärä kasvaa paljon työtä aiheuttavien saneerausasioiden osalta, on joko myönnettävä lisää resursseja tai korjattava tilanne pohjoisten alueiden osalta siten, että rajat vastaavat hovioikeuksien piirirajoja. Periaatteellisella tasolla käräjäoikeudella ei ole mitään sitä vastaan, että Vaasan hovioikeuden piirissä vain Jyväskylä, Pori ja Vaasa käsittelevät yrityssaneerausasioita, mutta valtion on hoidettava muutokset siten, että käräjäoikeudet kykenevät menestyksellisesti hoitamaan lisääntyvää työmäärää.

Porin käräjäoikeus katsoo olevan perusteltua, että Porin käräjäoikeudessa jatkossakin käsiteltäisiin yrityssaneerausasioita ainakin entisessä laajuudessa. Käräjäoikeudessa on useita käräjätuomareita, joilla on pitkäaikainen kokemus saneerausasioista. Tuomareiden kouluttamiseen on myös panostettu jatkuvasti.

Joensuun käräjäoikeus kannattaa ehdotusta toimivaltaisten käräjäoikeuksien määrän vähentämiseksi. *Mikkelin käräjäoikeudella* ei ole mitään sitä vastaan, että saneerausasiat keskitetään entistä harvempiin tuomioistuimiin. Tästä ei olisi merkittävää haittaa, koska menettely on pääosin kirjallista. Näin voidaan parantaa tuomioistuimien asiantuntemusta, kokeneisuutta ja yhtenäistää käytäntöä. Haittapuolena on se, että käräjäoikeuksissa, joista asiat siirtyisivät pois, useiden vuosien aikana hankittu ammattitaito jää hyödyntämättä. Jatkossa voisi olla syytä harkita, olisiko saneerausta koskevat asiat keskitettävä vain tiettyihin hovioikeuksiin.

Kuopion käräjäoikeuden käsityksen mukaan asioiden vähäinen määrä ei ole heikentänyt niiden vaatimaa erityistä ammattitaitoa tuomioistuimissa eikä vaikuttanut hakemusten käsittelyaikoihin. Se, että Joensuun, Kuopion, Mikkelin ja Kajaanin käräjäoikeudet käsittelevät Itä-Suomen hovioikeuspiirissä yrityssaneerausasioita, on toiminut asianmukaisesti. Kussakin käräjäoikeudessa on ammattitaitoisia saneerausasioihin erikoistuneita käräjätuomareita. Asioiden keskittämisestä vain kahteen käräjäoikeuteen seuraa, että etäisyydet tuomioistuinten ja saneerausyritysten välillä kasvavat. Tämä voi haitata asioiden hoitamista ja lisätä menettelyn kustannuksia. Myös asiointi selvittäjän ja tuomioistuimen välillä voi vaikeutua. Toimivaltaisten käräjäoikeuksien määrä tulisi säilyttää Itä-Suomen hovioikeuspiirissä entisellään. Jos määrää vähennetään, niin ainakin Joensuun, Kuopion ja Mikkelin käräjäoikeuden tulisi käsitellä yrityssaneerausasioita.

Lahden käräjäoikeus katsoo, että saneerausasioiden keskittäminen on asiantuntemuksen ja käsittelyn joutuisuuden lisäämiseksi paikallaan. *Lappeenrannan käräjäoikeus* kannattaa ehdotusta Kotkan käräjäoikeuden tuomiopiirin yrityssaneerausasioiden liittämisestä Lappeenrannan käräjäoikeuden tuomiopiiriin. *Kotkan käräjäoikeus* tuo esiin, että insolvenssioikeudessa ei ole kysymys spesiaalioikeudesta, joka vaatisi ammattitaidollisista syistä keskittämistä enempää kuin on tehty ja vaatisi pilkkomaan insolvenssioikeuden osia, joilla on keskenään paljon yhtymäkohtia. Lisäksi tarkoituksenmukaisuussyyt puoltavat konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden käsittelyä samassa tuomioistuimessa. Kotkan käräjäoikeudessa ei ole koettu insolvenssioikeudellisissa asioissa erityistä ammattitaidon puutetta. Tuomioistuimissa ja selvittäjän tehtävissä eri puolilla maata hankittua ammattitaitoa ei

ole syytä heittää hukkaan. Mietinnöstä ilmenevän perusteella tai muuten tiedossa ei ole selvitystä siitä, että hakemusten käsittelyajat olisivat pienissä yksiköissä pitempiä kuin suurissa.

Oulun käräjäoikeus pitää tarkoituksenmukaisena, että Raahen ja Ylivieskan käräjäoikeuksien alueelta tulevat yrityssaneerausasiat käsitellään Oulun käräjäoikeudessa Vaasan käräjäoikeuden asemesta. Kuusamon käräjäoikeuden yrityssaneerausasiat käsitellään Rovaniemen käräjäoikeudessa. Samalta alueelta tulevat ulosottovalitukset käsitellään Oulun käräjäoikeudessa. Tämä ei ole välttämättä tarkoituksenmukaista. On syytä pohtia, tulisiko kaikki Pohjois-Pohjanmaan alueen yrityssaneerausasiat käsitellä Oulun käräjäoikeudessa. Tämä lisäisi tapausten määrän Oulun käräjäoikeudessa arviolta noin kaksinkertaiseksi. Erityisesti Kalajokilaakson alueella on paljon pienyrityksiä ja Kuusamon alueella matkailuyrityksiä. Oulun käräjäoikeudessa on Pohjois-Suomen käräjäoikeuksista suurimmat henkilöstövoimavarat ja tuomarit ovat erikoistuneet. *Rovaniemen käräjäoikeus* toteaa, että konkurssihakemusta koskevia säännöksiä on myös 67 §:ssä. Sen ehdotetussa 3 momentissa on säädetty konkurssihakemuksen siirtämisestä saneeraushakemusta käsittelevän tuomioistuimen ratkaistavaksi, mutta säännöksestä ei käy ilmi, kuka pyynnön siirrosta voi esittää. Asia pitäisi sisällyttää lakitekstiin.

Turun käräjäoikeuden mielestä olisi paikallaan, että konkurssi ja saneerausmenettely kaikissa tapauksissa käsiteltäisiin samassa tuomioistuimessa.

Finnvera Oyj pitää hyvänä puolena käräjäoikeuksien asiantuntemuksen lisäämistä.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilöjärjestö STTK ry ja AKAVA korostavat sitä, ettei saneerausmenettelyn minkään osa-alueen ja erityisesti menettelyn aloittamista koskevan harkinnan lopputulos saa riippua siitä, missä päin Suomea yritys sijaitsee. Saneerausasioiden keskittäminen nykyistä harvempiin käräjäoikeuksiin on kannatettava. Keskittämällä saadaan yhtenäisempiä ratkaisuja ja saneerauslainsäädännön paremmin tuntevia alioikeustuomareita. Keskittäminen vähentää muutoksenhakuja ja vahvistaa alioikeuksien asemaa.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK ja *Keskuskauppakamari* kannattavat asioiden keskittämistä tiettyihin tuomioistuimiin. Lisäksi Keskuskauppakamari tuo esiin, että saneerausasiat olisi syytä keskittää näissä tuomioistuimissa saneeraukseen perehtyneille tuomareille ja pitää tärkeänä, että oikeusministeriö varmistaa, että tuomioistuimissa on saneeraukseen perehtynyttä henkilökuntaa. Lisäksi on aiheellista pohtia, pitäisikö saneerausasiat keskittää yhteen hovioikeuteen.

Konkurssiasiain neuvottelukunta toteaa, että toimivaltaisten tuomioistuinten määrän vähentämisellä ja asioiden keskittämisellä saavutetaan asiantuntemuksen ja kokemuksen lisääntymistä. Myös tuomioistuinten sisällä tulisi yrityssaneerausasiat keskittää. Neuvottelukunta esittää harkittavaksi, että myös yrityssaneerausasioista tehtävät valitukset keskitettäisiin yhteen hovioikeuteen.

Käräjäoikeustuomarit r.y. arvioi, ettei saneeraustuomioistuinten vähentämisellä välttämättä saavuteta merkittäviä etuja. Käräjäoikeuksiin, joissa saneerauksia kä-

sitellään, on kertynyt kokemusta vuodesta 1993 alkaen. Keskittämisen etuihin päästään keskittämällä saneerausasiat käräjäoikeudessa näihin asioihin erikoistuneille tuomareille. Toisella talousalueella toimiva käräjäoikeus ei tunne saneeraushakemuksen tehnyttä pienyritystä ja sen toimialuetta samalla tavoin kuin samalla talousalueella toimiva käräjäoikeus. Käräjäoikeudessa myös lähtökohtaisesti järjestetään istuntokäsittely, kun yrityssaneeraushakemusta on vastustettu.

Suomen Asianajajaliiton käsityksen mukaan saneerausasioiden keskittäminen entistä harvempiin alioikeuksiin parantaa saneerausasioiden asiantuntemusta ja osaamista tuomioistuimissa. Keskittämisestä huolimatta yritysten alueellisen tasaarvon tulee säilyä. Tämä voidaan varmistaa esimerkiksi pitämällä mahdollisia suullisia istuntoja muuallakin kuin tuomioistuimen sijaintipaikkakunnalla.

Suomen Kaupan Liitto toteaa, että tuomioistuimen toimivaltaa koskevat muutokset ovat pääsääntöisesti hyviä. Asioiden keskittäminen nopeuttaa käsittelyä ja keskittää asiantuntemusta. Konkurssi- ja saneerausasioiden käsitteleminen samassa tuomioistuimessa vähentää väärinkäytöksiä. Liitto pitää kuitenkin epätarkoituksenmukaisena sitä, että asia on siirrettävä konkurssiasioissa toimivaltaiseen tuomioistuimeen silloin, kun velallinen asetetaan konkurssiin. Siirtäminen ei ole prosessiekonomisesti tai muutoinkaan perusteltua.

Suomen Lakimiesliitto katsoo, että saneerausasioissa toimivaltaisten tuomioistuinten tuomiopiirejä saattaisi hyvinkin olla tarpeen tarkistaa. Työryhmä ei kuitenkaan ole esittänyt mitään nykytilanteessa mahdollisesti esiintyviä merkittäviä epäkohtia ja perusteluita voidaan pitää muutenkin suppeina. Todellista tarvetta keskittämiselle tulisi selvittää perusteellisemmin kuin työryhmä on tehnyt, johtaisihan keskittäminen alueellisten palveluiden heikkenemiseen. Kun lähtökohdaksi otetaan elinkeinoelämän ja muun yhteiskunnan tarpeet, voisi yhtenä keskittämisvaihtoehtona olla esimerkiksi aluekeskustasojaottelu, jossa toimivaltainen tuomioistuin tulisi olla jokaisen TE-keskuksen alueella. Tämäkin malli edellyttäisi kuitenkin tarkempaa selvitystä sen vaikutuksista ja seurauksista. Yrityssaneerausasioiden vaatiman erityisen ammattitaidon ylläpitämiseen ja kehittämiseen tuomioistuimissa on kiinnitettävä jatkuvaa huomiota organisatorisia kysymyksiä ratkaistaessa.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvissä verovirastojen kannanotoissa kannatetaan toimivaltaisten tuomioistuinten määrän vähentämistä. Oulun ja Kainuun verovirasto toteaa, että Kajaanin käräjäoikeuden toimialueen tapausten siirtäminen Joensuuhun merkitsisi istuntokäsittelyä vaativissa tapauksissa veroviraston matkojen pitenemistä noin 180 kilometristä lähes 400 kilometriin. Ensisijaisesti Kajaanin tapaukset tulisi siirtää Ouluun ja toissijaisesti Kuopioon, jonne Oulusta on vajaat 300 kilometriä. Lisäksi kiinnitetään huomiota siihen, että 67 §:ssä tulisi mainita, kenen pyynnöstä konkurssihakemus voitaisiin siirtää saneeraustuomioistuimeen.

<u>Saneerausasioiden käsittely.</u> Saneerausasiat tulisi käsitellä kiireellisinä.

68 §
Käsittelyjärjestys

Yrityssaneerausta koskeva asia on käsiteltävä asian edellyttämällä joutuisuudella.

Helsingin hovioikeus katsoo, että säännös yrityssaneerausasioiden joutuisasta käsittelystä on perusteltu. *Kouvolan hovioikeus* toteaa, että käsittely viipyy monista eri syistä. Tämän johdosta ehdottomien määräaikojen asettaminen ratkaisun tekemiselle olisi tuskin toimiva ratkaisu. Sen sijaan tulisi pohtia keinoja luoda hakemusten joutuisalle käsittelylle edellytykset. Voitaisiin harkita korostettavan asianosaisten ja tuomioistuinten välisen yhteistoiminnan ja käsittelyn suunnitelmallisuuden välttämättömyyttä. Lakiin tai asetukseen voitaisiin lisätä kohta, jonka mukaan hakijan on ilmoitettava asian käsittelyn aikatauluun vaikuttavat seikat. Joutuisa käsittely ja yhtenäisemmät menettelytavat toteutuisivat parhaiten toteuttamalla valtakunnallinen laatuhanke.

Helsingin käräjäoikeuden mielestä asioiden käsittelyn kiireellisyyden korostaminen on perusteltua. Käsittelyaikojen lyhentämistavoitteita ei voitaisi saavuttaa asettamalla kaavamaisia määräaikoja kuten toisessa vähemmistön mielipiteessä on esitetty. Joissakin tilanteissa hakemukset tehdään pelkästään konkurssin viivyttämiseksi. Joskus taas velallisen ja velkojien etu voi olla se, että esimerkiksi velalliselle annetaan riittävä aika hakemuksen täydennyttämiseen. On myös huomattava, että vähemmistönkään ehdotuksessa ei rajoitettaisi lausumapyyntöjen lukumäärää.

Kotkan käräjäoikeus kannattaa joutuisuussäännöstä. *Rovaniemen käräjäoikeus* toteaa, että asiasta on hyvä muistuttaa laissa, mutta säännös velvoittaa vain tuomioistuinta, ei muita, jotka voisivat vaikuttaa asian joutuisaan käsittelyyn. Velallisten hakemusten tasoon ja puutteellisuuteen, velkojien vastustukseen ja istuntopäivän etsimiseen sillä ei ole vaikutusta. *Vantaan käräjäoikeus* toteaa, että on selvää, että saneeraushakemus on käsiteltävä joutuisasti. Valitettavasti lähes kaikissa tapauksissa, joissa menettely on ylittänyt "objektiivisen joutuisuuden", kysymys on ollut täysin puutteellisena esitetystä hakemuksesta. Hakemuksen täydentäminen kestää, koska hakijan taloudellinen tilanne vaikeuttaa täydennysten hankkimista. Ainoa lainsäädännöllinen keino nopeuttaa puutteellisten hakemusten käsittelyä olisi sallia hakemuksen ratkaiseminen tietyn täydennysajan jälkeen sen selvityksen puitteissa, mikä käräjäoikeudelle siihen mennessä on toimitettu. Tämä kuitenkin saattaisi johtaa siihen, että saneerauskelpoisten yritysten hakemuksia tultaisiin hylkäämään.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK kannattaa joutuisan käsittelyn vaatimusta ja esittää vielä selvitettäväksi, voitaisiinko tuomioistuinmenettelyä kehittää asettamalla eri toimenpiteille laissa tietyt määräajat. Myös *Suomen Asianajajaliiton* mielestä tuomioistuinmenettelylle pitäisi määrätä selkeät määräajat, joiden puitteissa saneerausasiat tulee käsitellä. Tämä on ainoa todellinen tapa korjata pitkistä käsittelyajoista aiheutuvat ongelmat. *Yrityssaneerausyhdistys* viittaa mietintöön sisältyviin eriäviin mielipiteisiin ja pitää tuomioistuinmenettelylle säädettäviä ehdottomia määräaikoja välttämättöminä.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvän kannanoton mukaan säännökset käsittelyn nopeuttamisesta ovat ehdottoman tarpeellisia.

<u>Selvityksen esittäminen.</u> Velallisen tulisi hakemuksen yhteydessä toimittaa tuomioistuimelle nykyistä enemmän selvitystä, jonka perustella velallisen saneeraus-

kelpoisuutta voidaan arvioida. Saneerausmenettelyä ei voitaisi aloittaa, jos velalliselle aikaisemmin vahvistettu saneerausohjelma on voimassa.

69 §
Hakemus

Hakemukseen on liitettävä tarpeellinen selvitys velallisesta. Velallisen on lisäksi liitettävä hakemukseensa selvitys velkojistaan, veloistaan ja niiden vakuuksista sekä taloudellisesta tilanteestaan. *Jollei velallinen ole tehnyt hakemusta 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuin tavoin yhdessä velkojiensa kanssa eivätkä velkojat ole puoltaneet hakemusta, velallisen on selvitettävä taloudellisten vaikeuksiensa keskeiset syyt, miten velallisen toimintaa on tarkoitus tulevaisuudessa jatkaa sekä millä varoilla saneerausmenettelystä aiheutuvat kustannukset katetaan ja miten velallinen kykenee maksamaan saneerausvelkoihin kuulumattomat velkansa.*

Hakemusta saneerausmenettelyn aloittamisesta ei voida ottaa tutkittavaksi vahvistetun saneerausohjelman voimassa ollessa.

Hakemuksen sisältö

Espoon, Helsingin, Lahden, Lappeenrannan, Rovaniemen ja Vantaan käräjäoikeuksien mielestä huomion kiinnittäminen hakemuksen laadun parantamiseen on perusteltua. *Espoon käräjäoikeus* esittää, että perusteettomien ja konkurssin pitkittämiseksi tehtävien hakemusten torjumiseksi voitaisiin harkita määräaikaa, jossa hakemus on täydennettävä asianmukaiseksi. *Rovaniemen käräjäoikeus* toteaa, että ongelma on se, että yritykset hakeutuvat saneeraukseen viime tipassa, jolloin niiden taloudellinen tilanne voi olla aika sekava. Vaatimus selvitysten esittämisestä aiheuttaa todennäköisesti täydennystarpeen ja se viivyttää käsittelyä. Lopputulos voi olla plus miinus nolla. *Kotkan käräjäoikeus* kannattaa hakemusten käsittelyn nopeuttamiseen tähtääviä säännöksiä. Hakijavelalliselta vaadittavan selvityksen merkitys jää nähtäväksi käytännön soveltamistilanteessa. *Jyväskylän käräjäoikeus* esittää harkittavaksi, voitaisiinko hakemusten ja tilintarkastajien selvitysten laatua parantaa kaavakemalleilla.

Valtiokonttori toteaa, että saneeraushakemuksista pyydettyjä lausumia käsiteltäessä puutteena on se, ettei velkojilla ole luotettavaa ja kattavaa selvitystä yrityksen taloudellisesta tilasta eikä tulevaisuudennäkymistä. Tilintarkastajien selvitysten sisältö on vain toteamus yrityksen maksukyvyttömyydestä tai uhkaavasta maksukyvyttömyydestä taikka maksukyvyttömyyden poistumisesta, jos yrityksen johdon ennakoima liikevaihdon kasvu toteutuu. Ehdotetulla lisäyksellä on tarkoitus saada parannusta tilanteeseen. Jotta tavoitteeseen päästään, on selvitysten oltava riittävän kattavia.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK, konkurssiasiain neuvottelukunta, Suomen Asianajajaliitto ja *Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistys* kannattavat ehdotusta hakemukselle asetettavien vaatimuksien täsmentämiseksi.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilöjärjestö STTK ry ja AKAVA toteavat, että mietinnössä jää epäselväksi, minkälaista selvitystä työntekijöiden asemasta saneeraushakemuksessa edellytetään ja mikä on palkkatoimitusjohtajan asema.

Keskuskauppakamari lausuu, että hakemukseen liitettävä selvitys velallisyhtiön taloudellisesta tilanteesta käsittänee normaalisti tilinpäätökseen liittyvät asiakirjat. Ne eivät kuitenkaan yksin anna oikeanlaista kuvaa yhtiön tulevaisuudesta. Erityisesti tiettyjen alojen osalta kiristynyt kilpailutilanne heijastuu voimakkaasti yhtiöiden taloudelliseen tilanteeseen, mutta vasta jälkijättöisesti siten, että nykytilanteeseen liittyvä tieto ei anna oikeanlaista kuvaa velallisyhtiöstä tai sen elinkelpoisuuden arvioinnista tulevaisuudessa. Perusteluja tulisi tarkentaa esimerkkiluettelolla siitä, mitkä asiakirjat kuvaavat velallisyhtiön taloudellista tilaa. Tähän kuuluu selvitys velallisyhtiön tulevaisuuden näkymistä esimerkiksi yhtiön johdon laatiman liiketoimintasuunnitelman avulla.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvissä verovirastojen kannanotoissa todetaan muun muassa, että hakemuksen sisältö tulisi ankkuroida tiukemmin hakemuksen jättämishetkeen. Tällä hetkellä hakemus ”elää” liikaa prosessin aikana. Äärimmäisissä tapauksissa velallinen on vasta istuntokäsittelyssä esittänyt kokonaan uuden liiketoiminnan aloittamista. Prekluusiosääntöjen käyttöönottamista voitaisiin harkita ainakin niin, että kirjallisen valmistelun aikana tulee nimetä näyttö, joka suullisessa käsittelyssä tullaan esittämään eikä uutta näyttöä oteta vastaan. Lisäksi tuodaan esiin, ettei perusteltua ole se, että puolletussa hakemuksessa ei tarvitsisi esittää taloudellisten vaikeuksien syitä ja korjauskeinoja eikä selvitystä kyvystä maksaa saneerauskustannuksia.

Toistettu saneerausmenettely

Kouvolan hovioikeus pitää tärkeänä oikeuskäytännön selkeyttämiseksi sitä, että lakiin otetaan säännös jälkisaneerauksesta. Säännöksestä tulisi käydä ilmi, miten saneerausohjelman raukeamisperuste vaikuttaa uuden saneerauksen aloittamiseen.

Finnvera Oyj esittää harkittavaksi uuden hakemuksen kieltämistä, jos velalliselle on aikaisemmin vahvistettu saneerausohjelma. Järkevää ei ole sallia sitä, että yritys voisi hakea ohjelman lakkaamista ja samanaikaisesti uutta saneerausta.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvissä verovirastojen kannanotoissa todetaan muun muassa, että uuden saneerausmenettelyn käyttämiseen tulisi suhtautua kriittisesti eikä sen pitäisi olla mahdollista lyhyellä aikavälillä ainakaan, jos yritystoiminta on samaa kuin aikaisemminkin. Uutta hakemusta ei pitäisi voida ottaa tutkittavaksi saneerausohjelman voimassa ollessa. Uuden saneeraushakemuksen mahdollisuus voisi johtaa loputtomiin hakemuksiin ja elinkelvottoman yrityksen toiminnan pitkittämiseen velkojien vahingoksi. Uuden menettelyn aloittamiselle olisi perusteltua asettaa jonkinlainen ”karenssi”, jollei uutta saneerausta tarvita force majeure -tyyppisen tapahtuman vuoksi.

Velkojen kuuleminen hakemuksesta. Jos velkojat puoltavat velallisen hakemusta, menettely voitaisiin aloittaa muista velkojia kuulematta.

70 §

Välitoimenpiteet hakemuksen johdosta

Tuomioistuimen on annettava velallisen hakemus tiedoksi saataviensa suuruuden perusteella merkittävinä pidettäville velkojille sekä muillekin velkojille, joita tuomioistuin katsoo

tarpeelliseksi kuulla hakemuksesta, sekä varattava näille tilaisuus antaa määrä-päivään mennessä kirjallinen lausuma. *Jos velallisen hakemus on 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuin tavoin tehty yhdessä velkojien kanssa tai velkojat ovat puoltaneet velallisen hakemusta, saneerausmenettely voidaan muita velkojia kuulematta aloittaa.*

Kouvolan hovioikeus toteaa, että pykälässä voitaisiin säätää, että tuomioistuin ilmoittaa velkojille suunnitelmansa asian käsittelyn aikataulusta. Hovioikeus pitää epävarmana, kuinka laajasti velkojat osallistuvat puoltohakemuksiin. Tästä syystä olisi harkittava sitä, että menettely voitaisiin aloittaa velkojia enempää kuulematta, jos hakija esittää selvityksen siitä, että pykälässä tarkoitetut velkojat eivät vastusta menettelyn aloittamista. Tällä velalliset ohjattaisiin yhteistoimintaan velkojiensa kanssa ja saneeraushakemukset, joihin velkojat suhtautuvat myönteisesti, etenisivät mahdollisimman joutuisasti ilman tarpeettomia työvaiheita ja viiveitä.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvässä kannanotossa vastustetaan velkojien kuulematta jättämistä ja sitä, että selvittäjä voitaisiin määrätä muita velkojia kuulematta.

Äänestysmenettelyn toimittamatta jättäminen. Saneerausohjelma voitaisiin tietyin edellytyksin vahvistaa äänestysmenettelyä toimittamatta.

76 §
Ohjelmaehdotuksen käsittely ja tiedoksianto sekä äänestysmenettely
---

Äänestysmenettely ei ole kuitenkaan tarpeen, jos enemmistö jokaisesta velkojaryhmästä on kirjallisesti hyväksynyt ohjelmaehdotuksen eikä kukaan velkojista ole 72 §:ssä tarkoitetussa lausumassa vedonnut seikkaan, jonka perusteella saneerausohjelma olisi jätettävä vahvistamatta.

Rovaniemen käräjäoikeus toteaa, että ehdotus on kannatettava ja se nopeuttaisi käsittelyä. Käytännössä menettelyä on käytetty ja se on hyväksi havaittu.

Selvittäjän määrääminen. Velallinenkin voisi tehdä esityksen selvittäjäksi määrättävästä henkilöstä.

83 §
Selvittäjän määrääminen

Selvittäjä määrätään saneerausmenettelyn aloittamisesta päätettäessä velkojan tai *velallisen* esityksestä. Jollei hyväksymiskelpoista esitystä ole, tuomioistuimen on määrättävä selvittäjäksi tehtävään soveltuva ja halukas henkilö.

Joensuun käräjäoikeuden mielestä ehdotus rajoittaa tuomioistuimen toimivaltaa ja voi johtaa selvittäjän toiminnasta aiheutuvien kustannusten kasvamiseen. Valta selvittäjän määräämiseen tulisi olla yksinomaan käräjäoikeudella samalla tavoin kuin konkurssissa. Arvio selvittäjän palkkiosta on olennainen tekijä käräjäoikeuden tehdessä saneerausmenettelyn aloitusharkintaa ja se olisi usein tarpeen selvittää jo ennen menettelyn aloittamista. *Mikkelin käräjäoikeus* esittää, että käräjäoikeudella tulisi olla vapaus valita esityksestä riippumatta selvittäjäksi sopivaksi katsomansa henkilö. *Lahden käräjäoikeus* toteaa, että käytännössä velallisen esitys selvittäjäksi jää melko usein ainoaksi esitykseksi, jolloin käräjäoikeus on noudattanut velallisen esitystä, ellei vastasyitä ole ollut. Muutos laillistaisi käytäntöä.

Oulun käräjäoikeus kannattaa ehdotusta. Konkurssilain mukaan pesänhoitajan määrää tuomioistuin eivätkä velkojat. Sama järjestely olisi syytä saattaa voimaan myös yrityssaneerauksessa. Käräjäoikeus tuntee alueen selvittäjät ja tietää, kykenevätkö he tekemään hyviä saneerausohjelmia. *Rovaniemen käräjäoikeus* pitää ehdotusta kannatettavana. Useimmissa tapauksissa velallisen ehdottama selvittäjä on valittu, kun velkojilta ei ole tullut ehdotusta.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK kannattaa sitä, että selvittäjä voidaan määrätä myös velallisen esityksestä.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvissä verovirastojen kannanotoissa todetaan muun muassa, että velallisen oikeus esittää selvittäjää on käytäntö ja se on hyvä kirjata lakiin. Säännökseen tulisi kirjata velkojien esityksen ensisijaisuus niin, että velallisen ja velkojan esittäessä selvittäjää velkojan tai velkojien enemmistön esittämä selvittäjä määrättäisiin. Koska selvittäjä valvoo ensisijaisesti velkojien etuja, tulee velkojilla säilyttää ensisijainen mahdollisuus saada selvittäjäksi henkilö, jonka työnlaatu tai erityisosaaminen sekä palkkiotaso tunnetaan. Osa verovirastoista vastustaa sitä, että selvittäjä voitaisiin määrätä velallisen esityksestä. Nykyinen käytäntö on toimiva ja on omiaan lisäämään velkojien luottamusta saneerausmenettelyyn. On konkreettisia esimerkkejä siitä, että velallisen esittämä selvittäjä pyrkii saamaan saneerausohjelman aikaan hinnalla millä hyvänsä. Tämä johtaa siihen, ettei ohjelmaa vahvisteta tai yritys menee konkurssiin pian ohjelman vahvistamisen jälkeen.

Selvittäjän kustannukset. Selvittäjä voisi laskuttaa velalliselta ennakolta korvauksen saneerausmenettelyn kustannuksista.

87 §
Selvittäjän palkkio ja kustannusten korvaaminen

Selvittäjällä on oikeus saada velallisen varoista korvaus hänelle aiheutuneista, tehtävän hoitamisen kannalta tarpeellisista kustannuksista. Selvittäjän vaatimuksesta tällaista korvausta on suoritettava *ennakolta* tai ennen tehtävän päättymistä, mikäli sitä aiheutuneiden kustannusten määrä huomioon ottaen on pidettävä perusteltuna.

Kuopion käräjäoikeuden mielestä selvittäjien palkkioista voitaisiin antaa vastaavanlainen suositus kuin pesänhoitajien palkkioista. Se parantaisi velallisen oikeusturvaa ja yhdenmukaistaisi käytäntöä. *Seinäjoen käräjäoikeus* toteaa, että hovioikeuskäytännön mukaan palkkion kohtuuttomuuteen ei ole toimivaltaa puuttua viran puolesta. Velallisen on tosiasiallisten riippuvuussuhteiden takia vaikea riitauttaa vaatimuksia. Velkojilla on harvoin intressiä huomauttaa määristä. Ääritapauksessa selvittäjän työmäärä ja vaativuus on samaa luokkaa kuin yksityishenkilön velkajärjestelyasiassa, mutta yrityssaneerauksessa palkkio on yli kymmenkertainen. Tuomioistuimille tulisi säätää toimivalta puuttua selkeästi kohtuuttomana pitämäänsä laskutukseen. Paras ratkaisu olisi palkkioiden, vaikka karkeakin, taksoittaminen säännöksin.

Selvittäjän määräämättä jättäminen. Ehdotuksessa pykälän sanamuotoa tarkistetaan sen vuoksi, että selvittäjä voitaisiin määrätä myös velallisen esityksestä.

90 §
Selvittäjän ja velkojatoimikunnan määräämättä jättäminen

Kun velallinen on tehnyt hakemuksen saneerausmenettelyn aloittamisesta, selvittäjä voidaan jättää määräämättä, jos *kukaan* ei ole tehnyt esitystä selvittäjän määräämisestä tai muuten vaatinut sitä. Kun hakemuksen on tehnyt velkoja, selvittäjä voidaan jättää määräämättä, jos velallisen tunnetuille velkojille ennen menettelyn aloittamista koskevan päätöksen tekemistä varataan tilaisuus määräajassa antaa asiassa kirjallinen lausuma eikä *kukaan* vaadi selvittäjän määräämistä. Menettelyn alettua selvittäjä voidaan määrätä velkojan tai velallisen vaatimuksesta.

Tuomioistuin voi määrätä selvittäjän, *vaikka sitä ei olisi vaadittu*, jos se erityisestä syystä katsotaan tarpeelliseksi. Vaikka selvittäjän määräämistä olisi vaadittu, tuomioistuin voi jättää selvittäjän määräämättä, jos on erityisiä syitä katsoa, ettei selvittäjän määrääminen ole saneerausohjelman valmistelun tai velkojien edun valvomisen kannalta tarpeellista.

Turun käräjäoikeus pitää selvittäjää kaikissa tapauksissa tarkoituksenmukaisena. Ilman selvittäjää tuomioistuimen työ lisääntyy ja asian eteneminen hidastuu. Käytännössä on osoittautunut, etteivät asiat kuitenkaan etene, jos selvittäjä jää määräämättä ja asia jää velallisen omaan hoitoon.

Nopea saneerausohjelman vahvistaminen. Yksinkertaistetussa saneerausmenettelyssä olisi mahdollista vahvistaa saneerausohjelma velkojien enemmistön suostumuksella. Nykyisin vaaditaan kaikkien velkojien suostumus.

92 §
Nopea saneerausohjelman vahvistaminen

Saneerausohjelma voidaan 1 momentissa tarkoitetuin tavoin vahvistaa myös, jos ehdotukselle saneerausohjelmaksi on saatu kirjallinen hyväksyntä kaikilta sellaisilta tunnetuilta velkojilta, joiden äänimäärä velkojien kokonaisäänimäärästä on yhteensä vähintään 80 prosenttia ja lisäksi jokaiselta tunnetulta velkojalta, jonka äänimäärä on vähintään 5 prosenttia velkojien kokonaisäänimäärästä sekä velallisen kirjallinen lausuma ehdotuksesta. Tällöin tuomioistuimelle on ohjelma-ehdotuksen yhteydessä toimitettava selvitys siitä, miten ja milloin niille velkojille, jotka eivät ole hyväksyneet saneerausohjelmaehdotusta, on annettu tieto ehdotuksesta ja varattu tilaisuus lausua siitä sekä vastustaneiden velkojien kirjalliset lausumat. Saneerausohjelma on jätettävä vahvistamatta, jollei ohjelmaehdotuksen sisältö ole sitä vastustaneen velkojan osalta 44 tai 45 §:n mukainen tai ehdotus muuten poikkeaa velkojan osalta tämän lain velkojien asemaa koskevista säännöksistä. Saneerausohjelma on jätettävä vahvistamatta myös, jos ohjelmaehdotus on sellainen kuin 50 §:n 2 momentissa säädetään.

Lahden käräjäoikeus tuo esiin, että saneerausohjelman vahvistamisella velkojien enemmistön tuella saavutetaan monia prosessitaloudellisia etuja. *Lappeenrannan käräjäoikeus* pitää ehdotusta käräjäoikeuden työn kannalta merkittävänä. Käräjäoikeus on niin sanottujen mikroyritysten kohdalla kehottanut selvittäjää hankkimaan velkojilta hyväksynnän ohjelmaehdotukselle, jotta ohjelma voitaisiin vahvistaa nopeutettua menettelyä käyttäen. Selvittäjät ovat kertoneet, että joissakin tapauksissa vaikeinta ja työläintä on ollut saada hyväksyntä passiivisilta pienvelkojilta. Ehdotus poistaisi tämän ongelman ja yksinkertaistaisi pienyritysten saneeraamista. *Rovaniemen käräjäoikeus* arvioi, että kynnys ohjelman nopeaan vahvistamiseen varmasti alenee. Aikaisempi säännös on liian ehdoton.

Finnvera Oyj toteaa, että ehdotettu säännös on liian kaavamainen ja antaa mahdollisuuden ei-toivottuihin järjestelyihin. Monesti vapaaehtoinen järjestely kaatuu muutamaan sellaiseen tahoon, jotka suhtautuvat jo periaatteessa kielteisesti mah-

dollisuuteen, että heitä "loukannut" velallinen pääsisi jatkamaan liiketoimintaa velkojan itsensä kärsiessä huomattavankin tappion. Joissakin tapauksissa tällainen pienvelkoja on ostanut muiden velkojien saamisia itselleen saadakseen enemmän vaikutusvaltaa saneerausmenettelyssä. Usein kysymyksessä saattaa olla velallisen pääasiallinen alihankkija, joka tällä tavoin käytännössä voisi estää vapaaehtoisen menettelyn. Säännöstä tulisi muuttaa siten, että viiden prosentin sijasta riittäisi hyväksyntä merkittäviltä velkojilta.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK kannattaa ehdotusta nopean saneerausohjelman vahvistamisesta nykyistä lievemmin edellytyksin.

6.8 Asetus yrityksen saneerauksesta

Yrityksen saneerauksesta annettua asetusta ehdotetaan tarkistettavaksi muun muassa tilintarkastajan selvityksen osalta, jotta velallisen saneerauskelpoisuutta voitaisiin arvioida nykyistä paremmin. Mietinnön liitteenä on asetusluonnos.

Porin käräjäoikeus toteaa, että velallisen oma tilintarkastaja on poikkeuksetta antanut velallisesta positiivisen ja saneerausta suosivan lausunnon, vaikka yritys olisi kuinka “kuralla” tahansa. Näissä tilanteissa yhtiön oma tilintarkastaja asetetaan vaikeaan asemaan ja onkin ymmärrettävää, että puutteellisia lausuntoja annetaan. Tämän vuoksi olisi tärkeää, että lausunnonantaja on joku muu kuin yrityksen oma tilintarkastaja.

Seinäjoen käräjäoikeus tuo esiin, että menettelyä voitaisiin nopeuttaa, jos tilintarkastaja velvoitettaisiin nykyistä täsmällisemmin antamaan kannanotto näkökohdista, joilla on merkitystä elinkelpoisuuden kannalta.

Vantaan käräjäoikeus toteaa, että asetuksen muuttaminen ehdotetuin tavoin tarjoaa tuomioistuimelle keinon täydennyttää tilintarkastajien usein vähän informaatiota sisältäviä selvityksiä. Jos saneerausmenettelyn mainetta haluttaisiin saada paremmaksi, tulisi käräjäoikeudelle sallia mahdollisuus määrätä velallisen varoin hankittavaksi tilintarkastajan selvitys. Silloin käräjäoikeus ja velkojat voisivat luottaa selvityksen tietoihin ja velallisen maksukykyyn nykyistä paremmin.

Turun käräjäoikeus ei pidä hyvänä asetuksen esitystä, jonka mukaan hakemukseen tulee liittää luettelo velkojista, joiden saatavat eivät ole määrältään vähäisiä. Säännöksiin ei tule lisätä epämääräisiä ilmauksia kuten "vähäinen". Hakemukseen tulee liittää velkojaluettelo kaikista velkojista. Luettelo kertoo velallisen tavasta hoitaa velvoitteitaan ja lisäksi varsin usein pienetkin velkojat kyselevät, ovatko he velkojaluettelossa. Kun luettelo on hakemusvaiheessa täydellinen, välttyvät velkojatkin turhilta lisäselvityksiltä. Joka tapauksessa selvittäjä tarvitsee tehtävässään heti täydellisen velkojaluettelon. Asetukseen on lisätty tilintarkastajan selvityksen osalta määräyksiä siitä, mitä sen tulee sisältää. Tässä yhteydessä olisi voitu miettiä sitä, voitaisiinko tilintarkastajan selvitykselle antaa nykyistä merkittävämpi asema saneerauksen aloitusta harkittaessa. Kun tilintarkastaja on perustellusti sitä mieltä, että edellytykset menettelyn aloittamiselle ovat olemassa eikä esteitä ole, menettely voitaisiin velkojia kuulematta aloittaa.

Finnvera Oyj katsoo, että asetuksen muutosehdotukset ovat perusteltuja ja esittää, että jos yksityiskohtaisia selvityksiä ei esitettäisi edes oikeuden niitä pyydettyä, tulisi käräjäoikeuden hylätä hakemus. Samalla edellytyksellä tulisi hakijalta edellyttää ajantasaista kirjanpitoa.

Keskuskauppakamari toteaa, että tilintarkastajien on otettava selkeästi ja konkreettisesti kantaa velallisen toiminnan laatuun. Selvityksessä on oltava yksityiskohtaiset tiedot velallisen taloudellisesta asemasta ja muista saneeraushakemuksen käsittelylle tarpeellisista asioista. Lisäksi on arvioitava selkeästi ja yksityiskohtaisesti yrityksen toiminnan laatu ja kannattavuus. *Konkurssiasiain neuvottelukunta* tuo esiin samoja näkökohtia.

KHT-Yhdistys – Föreningen CGR Ry toteaa, että tilintarkastaja ottaa kantaa siihen, ovatko tilinpäätökset laadittu hyvän kirjanpitotavan mukaisesti ja onko ne tilintarkastettu sekä ovatko velallisen selvitykset tältä osin yhdenmukaiset tilinpäätöksessä ja mahdollisesti toimintakertomuksessa esitettyjen tietojen kanssa. Koska tilintarkastajan selvitys tilinpäätöksiä lukuun ottamatta kohdistuu asioihin, joissa selkeitä kriteeristöjä ei ole, on selvitys näiltä osin riippuvainen velallisen selvitysten tasosta. Tältä osin tilintarkastajan selvitys ei ole luonteeltaan varmennustehtävä.

Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y. katsoo, että selvityksen antajaksi ei tulisi hyväksyä velallisen omaa tilintarkastajaa. Tämä parantaisi selvitysten luotettavuutta.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilöjärjestö STTK ry ja AKAVA esittävät, että hakemukseen tulisi aina liittää tarkempi selvitys siitä, miten yritystä aiotaan johtaa vastaisuudessa, mitkä tulevat olemaan mahdolliset henkilöstöjärjestelyt ja miten tuotantoa muutetaan yritystä tervehdyttävällä tavalla.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvissä verovirastojen kannanotoissa todetaan muun muassa, että oikeuskäytäntö on laskenut tilintarkastajan selvitykseltä vaadittavan perusteellisuuden hyvin alas. Säännösten tulisi olla sellaiset, ettei tilintarkastajan käyttämä, lausuman perustana oleva aineisto ja muu informaatio voi olla pelkästään hakijavelallisen itsensä antamaa ja eivätkä tilintarkastajan johtopäätökset voi perustua vain velallisen lausumiin ja käsityksiin. Saneerausalan konsultointiyritysten hakemuksissa käytetään näiden yritysten kanssa läheisessä kumppanuudessa olevia tilintarkastajia. Nämä selvitykset ovat yleensä varsin vakiomuotoisia ja kritiikittömiä. Tuomioistuimen määräämän tilintarkastajan käyttäminen parantaisi hakemusten laatua, mutta pidentäisi työryhmän toteamalla tavalla käsittelyaikoja, joten nykytilan säilyttäminen tältä osin lienee perusteltua.

7 MUITA LAUSUNNOISSA ESIINTUOTUJA SEIKKOJA

7.1 Lain soveltamisala

Koneyrittäjien Liitto sekä Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL tuovat esiin, että yrityssaneerauslaki ei syrjäytä muussa lainsäädännössä asetettuja vakavaraisuus-

vaatimuksia. Toimialat, joille vakavaraisuusvaatimus on asetettu, tulisi todeta sellaisiksi, että ne eivät voi olla saneerausmenettelyn kohteena.

7.2 Vakuusvelka

Työministeriö pitää valitettavana, ettei työryhmä pitänyt tarpeellisena esittää muutoksia vakuuden arvon määrittelyä koskeviin säännöksiin. Ottaen huomioon kuinka keskeisessä asemassa vakuuden arvon määrittäminen on, olisi hyvä, jos vielä harkittaisiin mahdollisuutta tältä osin selkeyttää lakia.

Finnvera Oyj toteaa, että vakuuden arvon selvittämisellä on suuri merkitys ja tämä seikka kaipaa tarkentamista. Pelkän realisaatiohinnan selvittäminen ei voi olla perusteena laskettaessa irtaimen omaisuuden arvoa saneerauksessa. Vakuusarvon määrittämisestä ei ole yksiselitteistä ennakkoratkaisua, mutta hovioikeustasolla ristiriitaisia päätöksiä esiintyy. Varsinkin realisointikustannusten huomioon ottaminen kaipaisi tarkempaa määrittämistä, sillä konkurssikustannukset määräytyvät pääsääntöisesti omaisuuden realisointiarvon perusteella, vaikka kulut sisältävät käytännössä suuremman osan pesänhoitajan muuhun toimintaan perustuvia palkkiota kuin mitä realisoinnista on loppujen lopuksi aiheutunut.

Keskuskauppakamari tuo esiin, että käytännössä on esiintynyt epäselvyyttä ja erilaisia käsityksiä siitä, millä tavoin omaisuus arvioidaan esimerkiksi vakuusvelkoja määritettäessä. Varsinkin irtaimen omaisuuden osalta tällä on merkitystä. Lakiin olisi otettava säännös siitä, että arvon määräämisen peruste on omaisuuden arvo toimivassa yrityksessä.

7.3 Poikkeukset maksukieltoon (ennakonpidätykset ja muut sivukulut)

Verohallituksen lausuntoon sisältyvässä kannanotossa lausutaan, että lain 18 §:ään tulisi lisätä säännös siitä, että palkkoihin ja työhön perustuviin korvauksiin liittyvät ennakonpidätykset ja mahdollisesti myös sivukulut tulee suorittaa. Ennakonpidätys on osa työntekijän palkkaa ja käytetään verotuksessa työntekijän verojen suorittamiseksi.

7.4 Likvidaatiosaneeraus

Kouvolan hovioikeus toteaa työryhmän torjuneen niin sanotun likvidaatiosaneerauksen lähinnä sillä perusteella, että likvidaatioon tulisi käyttää konkurssimenettelyä. Hovioikeus on samaa mieltä siitä, että saneerausmenettelyä ei ole perusteltua aloittaa likvidaatiotarkoituksessa, vaan se tulisi aina aloittaa liiketoiminnan jatkamiseksi. Jos tämä osoittautuu mahdottomaksi, tulisi voida harkita yrityksen likvidaatiota yrityssaneerauksessa, jolloin vältettäisiin konkurssimenettelyn kustannukset. Väärinkäytösten varalta voitaisiin varata tilaisuus tehdä valinta konkurssimenettelyn ja likvidaatiosaneerauksen välillä. Jos väärinkäytöksestä ei ole kysymys, likvidaatio tulisi voida tehdä selvittäjän johdolla. Saneerausmenettelyssä on usein hankittu selvitykset, jotka ovat tarpeen omaisuuden jakamiseksi. Tällainen mahdollisuus tulisi selvittää perusteellisesti.

7.5 Velkajärjestelykeinot

Finnvera Oyj ei näe estettä sille, etteikö saneerausohjelmassa pääomalainoiksi muutettuja eriä voisi palauttaa normaaleiksi vieraan pääoman eriksi siinä tapauksessa, että yhtiö asetetaan ohjelman keston aikana konkurssiin. Velkajärjestelyn yhtenä keinona voisi olla velan muuntaminen pääomalainaksi tai muuksi viimesijaiseksi saatavaksi.

Suomen Asianajajaliitto katsoo, että vaikka saneerausvelkojen pääomittamista ei otettaisikaan lain mukaisiin velkajärjestelykeinoihin, laissa tulisi vähintäänkin määrätä, että saneerausohjelman määräyksellä myös pääomalainaksi muutetun saneerausvelan ehdot palautuvat ennen saneerausohjelman päättymistä tapahtuvassa konkurssissa alkuperäisiksi ehdoiksi. Mietinnön perustelut eivät ole riittävät pääomalainan osalta.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvän kannanoton mukaan käytännössä esiintyy usein tapauksia, joissa osakeyhtiön oman pääoman korjaamiseksi joudutaan tekemään suurempia velkojen leikkauksia kuin mitä velallisen maksuvara edellyttäisi. Tilannetta pyritään korjaamaan muuttamalla saneerausvelkoja pääomalainoiksi, mihin liittyy työryhmän toteamalla tavalla riski siitä, että pääomalainat menetetään velallisen mahdollisessa konkurssissa. Erillisenä hankkeena tulisi selvittää, olisiko yhtiöoikeudellisesti riittävää, että osakeyhtiön oma pääoma korjaantuisi saneerausohjelman aikana eikä sen edellytettäisi olevan osakeyhtiölain vähimmäistasolla jo ohjelmaa vahvistettaessa. Tällöin pääoma korjaantuisi ohjelman aikana kertyvän positiivisen tuloksen ja mahdollisten omistajilta edellytettävien sijoitusten avulla.

7.6 Menettelysäännökset

Lahden käräjäoikeus esittää, että saneeraushakemus tulisi vireille vasta sitten, kun siihen on liitetty asetuksessa edellytetyt asiakirjat. Tällä vältettäisiin nykyinen epäkohta, että hakemus tulee vireille hyvin puutteellisena. Lisäksi tulisi säätää, ettei yrityssaneerauksessa ole pidettävä istuntoa, jos käräjäoikeus katsoo sen ilmeisen tarpeettomaksi.

Oulun käräjäoikeuden mielestä saneerausmenettelyä voitaisiin yksinkertaistaa. Asia palaa nykyisin aivan turhaan monta kertaa käräjäoikeuteen aloittamispäätöksen ja saneerausohjelman vahvistamisen välillä. Selvittäjä voisi toimittaa saneerausohjelmaehdotuksen asianosaisille ja varata heille tilaisuuden lausua siitä. Selvittäjä huolehtisi myös äänestyksestä. Käräjäoikeus tekisi aloittamispäätöksen ja vahvistaisi ohjelman. Sekin on turhaa, että käräjäoikeus kuuluttaa saneerauksen alkamisesta ja päättymisestä virallisessa lehdessä. Tehtävä kuuluu selvittäjälle.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvän kannanoton mukaan riitaisten hakemusten käsittelyä voitaisiin nopeuttaa niin, että pyytäessään velkojilta lausumaa hakemuksesta tuomioistuin määräisi samalla ehdollisen istuntopäivän. Asia käsiteltäisiin istunnossa, jos lausumat antavat siihen aihetta. Menettely mahdollistaisi is-

tunnon järjestämisen nykyistä nopeammin ja sitä tulisi käyttää muissakin käsittelyn vaiheissa.

7.7 Loppuselonteko

Turun käräjäoikeus toistaa aiemmin esittämänsä ehdotuksen siitä, että loppuselonteko lähetettäisiin suoraan Oikeusrekisterikeskukselle.

7.8 Velkajärjestelyn raukeaminen

Mikkelin käräjäoikeus tuo esiin, että velkajärjestelyn raukeamisen seuraukset voivat ohjelman loppuvaiheessa muodostua velallisen kannalta kohtuuttomiksi. Tuomioistuimelle olisi syytä antaa mahdollisuus määrätä velkajärjestelyn raukeamisen vaikutuksista vapaammin.

7.9 Selvittäjän sekä asiantuntijoiden palkkiot ja kustannusten korvaus

HTM –tilintarkastajat ry toteaa, että selvittäjän tarvitsemien asiantuntijoiden palkkioiden tulisi saada mahdollisessa konkurssissa etuoikeus.

7.10 Menettelyyn osallistumisen kustannukset

Vaasan hovioikeus esittää harkittavaksi lain 89 §:n muuttamista siten, että se, mitä pykälässä säädetään oikeudenkäyntikuluista riita-asiassa, ulotettaisiin koskemaan muutoksenhakua selvittäjän palkkioon ja kulukorvaukseen myös silloin, kun muutoksenhaku koskee käräjäoikeuden vahvistamaa selvittäjän korvausta. Muutoksenhakumenettelyn kannalta merkitystä ei ole sillä, onko kyseessä valitus käräjäoikeuden moiteasian johdosta antamasta ratkaisusta vai käräjäoikeuden vahvistamasta selvittäjän palkkiosta ja kulukorvauksesta.

7.11 Muita kannanottoja

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus toteaa, että saneerauskonsulttien on havaittu seuraavan hyvin aktiivisesti konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriä etsien muun muassa verottajan ja vakuutusyhtiöiden konkurssiin hakemia yrityksiä. Näissä tapauksissa saneeraushakemuksella on pysäytetty konkurssin eteneminen. Hakemuksessa esitetyt toimenpiteet liiketoiminnan tervehdyttämiseksi ovat usein epärealistisia ja jopa tarkoitushakuisesti väärin laadittuja. Asiakirjojen todenperäisyyteen ja realistisuuteen tulisi kiinnittää huomiota saneerauspäätöstä tehtäessä. Saneerausta on perusteltu työpaikkojen säilymisellä, mutta perustelu ei ole ravintola-alalla kestävä, koska konkurssin kautta markkinoilta poistuneen toimijan tilalle tulee poikkeuksetta uusi yrittäjä. Aikaisempi liiketoiminta ja käyttöomaisuus myydään uudelle yrittäjälle ja tässä välissä on oiva mahdollisuus velkojilla saada vastinetta saatavilleen. Jos kannattamatonta liiketoimintaa jatketaan saneerausmenettelyn turvin muutamia kuukausia, eivät velkojat saa suoritusta.

Velkaneuvonta ry katsoo, että lainsäätäjän tehtävä on varmistaa, että yrityssaneerauksen mahdollisuudesta tiedotetaan riittävästi. Valtion omien organisaatioiden

on tunnettava laki ja sovellettava sitä aina, kun tämä on mahdollista. Tapauksissa, joissa yrittäjät ovat jääneet talous- ja velkaneuvonnan ulkopuolelle, heille ei ole ollut tarjolla vastaavaa julkisesti tai muuten kattavasti järjestettyä asiantuntija-apua. Lahden talous- ja velkaneuvonnan kokeilun perusteella vaikuttaa ilmeiseltä, että yhteiskunnan panostuksia talous- ja velkaneuvontaan on mahdollista hyödyntää myös yrittäjyyden riskien pehmentämiseksi. Yhdistys pitää tärkeänä, että talous- ja velkaneuvonnan piirissä voitaisiin yrittäjiä koskeva ohjaus laajentaa koko maata kattavaksi. Itsensä työllistämisen lisäämistä pidetään yhtenä tärkeimmistä työllisyyttä edistävistä keinoista. Yhdistys on kiinnittänyt huomiota pienyrittäjiin, jotka velkaongelmissa voivat jäädä sekä yksityishenkilön velkajärjestelyn että yrityssaneerauksen ulkopuolelle. Tiedottamisen lisäämistä ei voi pitää riittävänä keinona tilanteen korjaamiseksi, vaan kummankin menettelyn toimivuutta tulisi kehittää. Yksityisten elinkeinon- ja ammatinharjoittajien yritystoiminnan ja yksityistalouden velkoja koskevat järjestelyt on mahdollista toteuttaa yrityssaneerauslain mukaisessa menettelyssä. Hyvä perusajatus ei kuitenkaan vaikuta toimivan käytännössä. Yrityssaneerauslain toimivuutta tarkasteltaessa tulisi kiinnittää huomio pienyrittäjien, erityisesti itsensä työllistäneiden henkilöiden velkaongelmien korjaamiseen. Kun pienyrittäjä tarvitsee velkajärjestelyä yrityssaneerauslain perusteella, ongelmana ovat verottajan kielteinen ja joidenkin tuomioistuinten varauksellinen suhtautuminen, taloudellisen tuen puute ja se, ettei selvittäjän palkkiolle ole korvauskattoa. Myös oman asunnon suojaa pienyrittäjien kohdalla tulisi edelleen pohtia. Asunnon säilytysongelmaan voidaan löytää ratkaisukeino velkajärjestelylain säännösten kautta. Julkisoikeudellisten velkojien asemaa tulisi tarkastella tarkemmin yrityssaneerausten yhteydessä.

7.12 Yritys- ja kilpailuvaikutukset

Jyväskylän käräjäoikeus toteaa saneeraukseen hakeutuneiden yritysten määrän olevan vähäinen suhteessa yrityskantaan. Kun velkojien jako-osuudet saneerauksessa ovat olleet selkeästi korkeammat kuin konkurssissa, velkojan asemassa olevien yritysten kannalta menettelyllä ei yleisesti ottaen liene negatiivista merkitystä. Mietinnöstä saatavan yleiskuvan mukaan sen eräs keskeinen näkökulma näyttäisi olevan velkojien, nimenomaan julkisvelkojien aseman vahvistaminen sekä väärinkäytösten torjuminen. Tavoitteet näyttäisivät olevan melko voimakkaasti ristiriidassa työryhmän toteamien saneerauksen yleisten tavoitteiden kanssa. Tehostettu seulonta saneerauskelpoisiin ja -kelvottomiin yrityksiin saattaisi olla omiaan johtamaan ei-toivottuun lopputulokseen, elinkelpoisten yritysten karsiutumiseen menettelyn piiristä. Käräjäoikeus epäilee, että saneeraushakemusten käsittelyn nopeuttamisella ja konkurssin viivästymisellä saneeraushakemuksen käsittelyn ajan, olisi suurtakaan taloudellista merkitystä velkojana oleville yrityksille tai valtiontaloudellista merkitystä julkisvelkojille. On oletettavaa, että sopimuskumppanina olleen yrityksen hakeutuminen saneeraukseen on ainakin jossain määrin ollut velkojien ennakoitavissa. Mitä tulee muutosehdotuksen kilpailuvaikutuksiin, mietinnössäkin on todettu, ettei nykyinen tilanne muuttuisi. Saneerattavien yritysten sijasta kilpailuhäiriöitä näyttäisivät olevan omiaan aiheuttamaan pikemminkin konkurssihallinnon jatkama liiketoiminta taikka konkurssiin menneen yrityksen liiketoiminnan jatkaminen uuden omistajan toimesta ilman pääomariskiä.

Oulun käräjäoikeus tuo esiin, että Oulun talousalueen näkökulmasta yrityssaneerauksilla ei ole ollut vaikutusta kilpailutilanteeseen. Saneerattavat yritykset ovat olleet kooltaan pieniä ja ne ovat olleet monelta alalta. ”Markkinajohtaja” ei ole ollut koskaan saneerauksen piirissä. Väite kilpailun vääristymisestä on tullut harvoin vastaan, lähinnä vain kuljetusalan yritysten saneerauksissa. Tämä johtunee siitä, että kuljetusliikkeet ovat usein velkaa toinen toisilleen eikä saneerausta suvaittaisi saman alan kilpailijalle, joka on vielä oma velallinen.

Porin käräjäoikeus katsoo, ettei saneerausmenettely ole sopusoinnussa EU:n kilpailulainsäädännön ja sen mukaan harmonisoidun kansallisen kilpailulainsäädännön kanssa. Kilpailulainsäädännön johtavana periaatteena on vapaa kilpailu. Saneerausmenettelyn nykyistä laajamittaisempaan käyttöön liittyy lisääntyvä riski vapaan kilpailun vääristymisestä ja terveiden yritysten kannattavuuden heikkenemisestä. Riski koskee erityisesti kovassa keskinäisessä kilpailussa toimivia aloja, joilla on kansalliset rajat ylittävää toimintaa. Kansallisella saneerauslainsäädännöllä voidaan vaikuttaa kansallisten yritysten kilpailuedellytyksiin esim. EU:n sisämarkkinoilla, jos saneerauslainsäädäntö ei ole riittävän harmonisoitua. Esimerkkinä voidaan mainita suuret kuljetusalan yritykset. Toisaalta voidaan sanoa, että konkurssiin ajautuvat yritykset voivat samaan tapaan ennen konkurssiin joutumistaan vääristää kilpailua. On kuitenkin vaikea kuvitella sellaista saneerauslainsäädäntöä, joka ei lainkaan vääristäisi kilpailua. Sitä paitsi on olemassa lukemattomia muita toimenpiteitä, jotka voivat vääristää kilpailua ja joihin on ainoastaan rajoitetut mahdollisuudet puuttua. Esimerkiksi kansainvälisten konserniyhtiöiden osalta tilanne saattaa olla tällainen. Samoin yritysten ostoilla ja myynneillä voidaan monella tavalla vaikuttaa kilpailun edellytyksiin vääristävästi. Lienee syytä myöntää, että saneerauksilla voi olla negatiivisia vaikutuksia yritysten väliseen kilpailuun. Kun otetaan huomioon laista saatavat hyödyt, negatiivisia vaikutuksia ei voida pitää siinä määrin merkittävinä, että saneerauslainsäädännöstä olisi syytä luopua tai saneeraukseen pääsyä tiukentaa työryhmän esityksestä.

Kilpailuvirasto toteaa, että mietintöön liitetyn oheismateriaalin perusteella on vaikea tehdä pitkälle meneviä toimialakohtaisia arvioita yrityssaneerauslainsäädännön kilpailuvaikutuksista. Yleisesti voidaan kuitenkin todeta, että yrityssaneeraus voi aikaansaada kilpailuongelmia erityisesti tilanteissa, joissa sitä käytetään vain apukeinona hidastaa konkurssia. Näin ollen myös mahdolliset aiemmat yrityssaneeraukset tulisi ottaa huomioon arvioitaessa yritysten saneerauskelpoisuutta. Saneerausyritykset voivat aikaansaada markkinahäiriöitä, jos yritykset hyödyntävät saneerausohjelman myötä saatua keinotekoista kustannusetua esimerkiksi alihinnoittelemalla tuotteitaan tai palveluitaan. Mahdollisen alihinnoittelun haitalliset vaikutukset riippuvat luonnollisesti tarkastelun kohteena olevan toimialan vallitsevasta markkina- ja kilpailutilanteesta.

Finnvera Oyj katsoo, että etenkin alueellinen ja tarvittaessa laajempikin kilpailutilanne tulisi ottaa huomioon jo menettelyä haettaessa ja siitä tulisi esittää selvitys. Koska entistä pienemmät yritykset hakevat yrityssaneerausta ja monesti pääsevätkin menettelyyn, on selvää, että pienyritysten kesken vallitseva kilpailu voi saada lisää ei-toivottuja piirteitä.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilöjärjestö STTK ry ja AKAVA toteavat, että yrityssaneeraus ei saa johtaa tilanteeseen, jossa samalla toimialalla olevat yritykset hakeutuvat toistuvasti yrityssaneeraukseen ja ylläpitävät näin jatkuvaa liikakapasiteettia. Esimerkiksi kuljetusala on hyvin pienyritysvaltainen ja yritysten asema suhteessa kuljetuksen tilaajiin on heikko. Tästä syystä palvelut hinnoitellaan usein kannattavuusrajalle ja sen allekin. Tällainen kilpailutilanne, joka lisää etenkin työlainsäädännön ja työehtosopimusten mukaan toimivien yritysten ahdinkoa, on johtanut muun muassa alan voimakkaaseen alihankkeistamiseen. Ylikapasiteetti on heijastunut myös työntekijöiden asemaan, kun kannattamattomilla hinnoilla kilpailevat yritykset ovat siirtäneet yrittäjän vastuutaan kuljettajille. Tämä on ilmennyt epäitsenäisten eli toimeksiantajastaan täysin riippuvaisten yrittäjien määrän kasvuna ja palkattujen työntekijöiden työehtojen heikennyksinä.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK toteaa, että saneerausmenettelyyn liittyy kysymys siitä, syntyykö sen myötä kilpailua vääristäviä vaikutuksia. Näin voi tapahtua erityisesti elintarvike-, rakennus- ja ravintola-alalla. Toisaalta saneerauksella voidaan turvata työpaikkoja ja velkojien saatavat konkurssimenettelyä paremmin. Saneerausmenettelystä koituvat hyödyt ovat suurempia kuin sen aiheuttamat kilpailuhaitat. Selvää on myös se, että menettelyä ei voida aloittaa, jos on perusteltua syytä olettaa, että saneerausohjelman vahvistamiselle ei ole edellytyksiä. Samoin on aiheellista menettelyä käynnistettäessä kiinnittää huomiota alan kilpailutilanteeseen yleensä ja arvioida, aiheuttaako menettely kilpailun vääristymiä.

Keskuskauppakamarin mukaan alhaiseen saneerauskynnykseen liittyy ongelmia kilpailuneutraliteetin kannalta. Kun elinkelvottoman yrityksen velkoja leikataan ja annetaan mahdollisuus jatkaa kannattamatonta toimintaa, yrityksellä on mahdollisuus hinnoitella tuotteensa ja palvelunsa edullisemmin kuin kilpailevat liiketaloudellisilla periaatteilla toimivat yritykset voivat tehdä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus tuo esiin, että sen empiiriset havainnot yrityssaneerauksen vaikutuksista kilpailuneutraliteettiin luvanvaraisessa alkoholielinkeinossa osoittavat, että saneeraukseen hakeutuminen on joissain tapauksissa osoittautunut keinoksi pitkittää konkurssiin ajautumista. Verojen ja julkisoikeudellisten maksujen laiminlyönti käyttämällä elinkeinossa niin sanottuja lyhyen elinkaaren yrityksiä antaa huomattavan kilpailuedun ympäristön yrityksiin nähden. Kun saneerausmenettelyä käytetään pitkittämään liiketoiminnan lopettamista, saatetaan muut velvoitteensa hoitavat yritykset ympäristössä kestämättömään tilanteeseen.

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus – VATT toteaa, että yrityssaneerauslainsäädännöllä on paljon välittömiä yritysvaikutuksia. Tärkein on se, että saneeraus tarjoaa vaihtoehdon konkurssille. Useimmiten vaihtoehto on paitsi yrityksen myös sen velkojien kannalta parempi kuin konkurssi. Siten mahdollisuus saneeraukseen vähentää yritystoimintaan liittyviä riskejä. Työryhmän ehdottamien muutosten vaikutus on myös yritysten kannalta myönteinen. Myönteistä on pyrkimys käsittelyaikojen lyhentämiseen. Tätä on kuitenkin vaikea arvioida, koska mahdollisen konkurssiaallon tapauksessa käsittelyruuhkia ei voida välttää. Työryhmän ehdotus

pyrkii myös entistä paremmin erottelemaan elinkelpoiset yritykset elinkelvottomista. Tähän hyvään pyrkimykseen liittyy se ongelma, että elinkelpoisuutta on vaikea arvioida. Esimerkiksi 1990 -luvun lamavuosina monia saneeraukseen päässeitä yrityksiä saatettiin pitää yleisesti elinkelvottomina. Talouden nousu ja korkotason lasku teki niistä kuitenkin pian varsin elinkelpoisia. Tällaisia odottamattomia tai epävarmoja olosuhteiden muutoksia on vaikea arvioida silloin, kun yritysten elinkelpoisuutta arvioidaan. Voisi olla perusteltua, että lamakautena kriteerit olisivat keveämmät kuin nousukauden aikana, mutta tätä on vaikea lainsäädännöllä säädellä. Yrityssaneerausmahdollisuus vaikuttaa aina yritysten väliseen kilpailutilanteeseen. Saneerauksella on myönteinen vaikutus saneerattavaan yritykseen (joka välttää vararikon) mutta toisaalta sillä on haitallinen vaikutus muihin yrityksiin (koska kilpailu kiristyy). Tässä suhteessa ei pitäisi panna liikaa painoa lyhyen tähtäimen yritysvaikutuksille, vaan painottaa enemmän markkinoiden toimivuutta ja kilpailua. Yrityssaneerausmahdollisuus auttaa ylläpitämään kilpailua markkinoilla. Suomessa on maan pienen koon vuoksi monilla alueellisilla markkinoilla liian vähän kilpailua. Talouden toimivuuden ja tehokkuuden kannalta yrityssaneerausmahdollisuudella on suotuisa kilpailua lisäävä tai ylläpitävä vaikutus.

Verohallituksen lausuntoon sisältyvissä verovirastojen kannanotoissa todetaan muun muassa, että erityisesti alueilla, joilla on pääosin pieniä yrityksiä, on lakisääteisiä velvoitteita laiminlyömällä voitu saavuttaa huomattavakin kilpailuetu sekä markkinaosuus ja yrityssaneerauksen ansiosta toimintaa voidaan jatkaa edelleen. Saneeraukseen hakeutuvien yritysten vaikeudet johtuvat varsin usein alihinnoittelusta, mikä on rahoitettu muun muassa julkisten velvoitteiden laiminlyömisellä. Myös ohjelman vahvistamisen jälkeen velallinen joutuu useimmiten jatkamaan kilpailemista hinnalla, jos samalla alalla on myös vakavaraisempia palveluntarjoajia. Pienillä paikkakunnilla ja maakuntakeskuksissakin tällaisten toimijoiden aiheuttamat markkinahäiriöt voivat olla huomattavia. Yrityssaneerausta puolustettaessa kiinnitetään huomiota saneerattavan yrityksen työpaikkojen säilyttämiseen, mutta huomiotta jää, että joissain tilanteissa työpaikkoja saatetaan menettää enemmän kilpailevassa yrityksessä erityisesti saneerausyrityksen hintakilpailukyvyn takia. Tuomioistuimen olisi pyydettävä saneeraushakemuksen johdosta lausuma yrityksen toimialueen elinkeinoviranomaisilta alan kilpailutilanteesta. Alan kilpailutilanne saattaisi olla joissain tapauksissa sellainen, että se muodostaisi esteen menettelyn aloittamiselle.